

אתרוגים

סונים ותוכן של הרגים אוהבים

חקת תטפ"ג

גליון מספר 487

מוסף מיוחד מבית 'טועמיה'
בהוצאת דפוס 'ספיד'

פועל היושועת מקערעסטיר

ציירה: רחלי דוויד

לקוחותינו של הרש"י היו בני ברית ושאינם, כמו למשל מיסיס ריצ'רדסון-אשה נכריה עשירה מאד, שרצתה לעשות עסקה בהקף גבוה מאד...

הרש"י מ. הוא יועץ משפטיאות בכיר בארה"ב. הרש"י התמחה במקצוע שנים ארבות, ובבעלותו משקד מקצועי ומיפן הידוע בישרה הרבה שלו.

אני מתרשם שפדבר בעסקה יקרה מאד... שתדרש הלואות גדולות בהתאם

אולי בדאי לשפר את שרותינו של שפאי מקצועי, שידע להעריך את שווי הפדיק של הקומפלקס? עדן לא יצא לנו מעולם לעבד על עסקה גדולה כל כך

אתה צודק! כך אעשה

קדם כל עלינו לראות את הבנינים הפדריים, להבין את הגדל ואת המיקום שלהם, ואז נוכל לשקל את צעינו בתבונה...

מיסיס ריצ'רדסון, עבור קומפלקס הבנינים הפדרי צריך להוציא הלואות משפטיא מפמה בנקים, ביון שאף בנק לא יאשר סכום זה גבוה להלואה... מוכן?

ברא לכן פניתי אליכם, אמרו לי שאתם המפחים הגדולים בעסקאות כרפבות באלה, אנא בדקו את הענין וחרזו אלי עם תבניות הלואה משתלמות מפמה בנקים.

אני נוכח שהעסקא של גברת ריצ'רדסון מרפבת משתוקבת, החשובים מסבבים ביותר והענינים לא מתקדמים בקצב הפצה... מה בדאי לדעתכם לעשות?

לא חשבתי שהעמלה של משקד השפאות תהיה זה גבוהה, אך בסך הכל משתלם לי להשקיע את הסכום מיסי, בי התגמול בסופו של דבר יהיה משתלם ביותר...

הַמִּשְׁך בַּשְּׁבוּע הַבֵּא בִּס"ד

מקיימים את צוואתו זוכים אישועות!
לקיום הצוואה חייגו כעת ל'רב להושיע' שע"י נכדיו ממשיכי דרכו:
1800-20-22-33

גם אתם יכולים לזכות
לישועות לפעלה מדרך הטבע
בזכות רבי ישע"לע
קערעסטרער זי"ע

תורה שעשעי

ציור וצורה בפרשה

לפניכם ציורים שונים המרמזים על פסוקים או נושאים מהפרשה, כל שורת ציורים מרמזת על ענין שונה. שימו לב! בכל שורה יתכן דרך פתרון שונה.

1. "אֵלֶיךָ יָשָׁב וְיִשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שְׂבִי" וְיִרְאֶה אֹתוֹ וְהָיָה.
2. "חֲפֹרוֹת שְׂרִים כְּרוּחַ נְדִיבֵי הָעָם."

מי אמר למי?

- "תמימה"
- "וילחם בישראל וישב ממנו שבי"
- "וראה אתו והיה"
- "חפרות שרים כרוח נדיבי העם"

א: אֵלֶיךָ יָשָׁב וְיִשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שְׂבִי
ב: וְיִרְאֶה אֹתוֹ וְהָיָה

א-ת ב-ש מהפרשה

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ

א-ת ב-ש הוא כתב צפון יהודי עתיק, המכנה כך משום שבו האותיות מתחלפות א' מחלפת ב' - ת', ב' מחלפת ג' - ש', וכן הלאה עד כ'-ל'.

לפניכם פסוק מהפרשה הכתוב בצפון א-ת ב-ש, התדעו מהו הפסוק?

"פמזב יבצ טסב טסבא פמביצפ זכ צטח פצמצז תי טבל צטסב תא תמב פצשמנז תכ טסב צטסבא פסמ".

הירדן א'-ב' למתקדמים
התשובה לכל שאלה מסתיימת באות המופיעה בראש השורה.

- א - בקעה בין הרים.
- ב - מין שיח.
- ג - מלך המזכר בפרשתנו.
- ד - עיר בנגב.
- ה - ראש ההר.
- ו - המלה האחרונה בפרשתנו (רמז: שם של מקום).
- ז - מין עץ.
- ח - אחת מארבע רוחות השמים.
- ט - הסתפל, התבונן.
- י - עיר של ענקים בארץ הבשן, בה הפה עוג מלך הבשן בידי משה.
- כ - הדרך הראשית (שתי מלים).
- ל - כנוי גנאי למן (שתי מלים).
- מ - לא נתן לבני ישראל לעבר בארצו.
- נ - מדבר שקמה.
- ס - מוט גבוה.
- ע - הפה פעמים.
- פ - שם ים.
- צ - שטרף ונקח את הגוף.
- ק - השלם: "ו' ___ אל ה' וישמע קלנו".
- ר - משה שלח לרגל מקום זה.
- ש - כבש.
- ת - שם חנו בני ישראל.

הירדן א'-ב' למתחילים
התשובה לכל שאלה מתחילה באות המופיעה בראש השורה.

- א - הפהן שעשה את הפרה בפרשתנו.
- ב - ארץ עוג.
- ג - מת.
- ד - עיר בפרשתנו.
- ה - מקום מיתת אהרן.
- ו - ויסרב, לא הסכים.
- ז - שם נחל.
- ח - אש יצאה מ...
- ט - השקיע גופו לתוך מים.
- י - נחל בעבר הירדן, הגבול הצפוני של ממלכת סיחון.
- כ - שדה הגפנים.
- ל - שלהבת, לשון אש.
- מ - לקוי, פגם בגוף.
- נ - מול.
- ס - מלך האמורי.
- ע - כלי על צואר הבהמה.
- פ - מצוה הנקראת "חקת התורה".
- צ - שם מדבר.
- ק - שם נפטרה ונקברה מרים.
- ר - משבעת המינים.
- ש - פליט.
- ת - שלמה.

אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא

אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא
אָבָא אָבָא אָבָא אָבָא

סיפורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השינה

בקר בקר - שימת מחדש

מציאת
שבת

העולם על שעשהו יהודי; על שזכאו להיות בן לעם הנבחר - ולא, חלילה, גוי אשר לא טעם מימיו את טעמם הנפלא של קיום המצוות ולמוד התורה.

שבוע טוב ילדי 'משכן שילה' האהובים!

זכינו להשתתף לעם ישראל שהוא העם הנבחר. וכלנו חלילה להולד בסין או במקסיקו או אולי באיזה שבט נדח באפריקה. לא תמיד אנחנו יודעים להעריך זאת כראוי. מהספור הבא אולי נבין קצת מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו.

"רבי אליעזר כבר החל להתפלל", היו השכנים מבשרים איש לרעהו מדי בקר. "הוא כמעט מגיע לברכה! הנה, עוד רגע - ונשמע!"

ואז היה פורץ מביתו של רבי אליעזר קול שירה נלהב: "ברוך... ברוך... ברוך שלא עשני גוי!"

לקול השירה הסוערת קרבו השכנים אל מעונו של רבי אליעזר, ובסקרנות הציצו מבעד לחלונות: שם, בתוך הבית, ראו את שכנם קשפניו מאירות באור של שמחה, והוא מכרכר בהתלהבות: "ברוך... שלא עשני גוי..."

ובכל בקר - מחדש - נפעמו השכנים למראה עיניהם: שמחה שכזאת, הודיה שכזאת - מימיהם לא ראו!

פי כזו היתה דרכו של רבי אליעזר, אביהם של האחים הקדושים, רבי אלימלך מליז'נסק ורבי יושא מאניפולי: בכל בקר, בהגיעו בתפלתו לברכה "שלא עשני גוי", שבברכות השחר, היה לבו מתמלא רחשי תודה לבורא

כה גדולה היתה שמחתו של רבי אליעזר, שזכה להיות יהודי, עד כי היה פורץ בשירה ויוצא ברקוד נלהב.

לא יפלא כי זכה רבי אליעזר בשני בנים, צדיקים מפלאים, שהאירו את עיני ישראל.

אז בפעמים הבאות שנברך את הברכה "שלא עשני גוי" נשא עינינו אל אבינו שבשמים ונודה לו בשמחה ששם חלקנו בתוך עמו ישראל, ובקר קבלנו את האפשרות לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שלא עשני גוי!

רבי פנחס בן יאיר והעניים

ליום
ראשון

לילה טוב ילדים חמודים!

האם יצא לכם לעשות חסד עם מישהו מהחברים או מהמשפחה היום? האם זה היה קל או קשה? וכמה זמן השקעתם בעשיית החסד? היום נלמד על מעשה חסד מפלא.

לפני שנים רבות גר בעיר אחת בארץ ישראל התנא הקדוש רבי פנחס בן יאיר.

פעם באו שני אנשים עניים לעירו של רבי פנחס בן יאיר וחפשו עבודה להתפרנס ממנה. לא מצאו שום עבודה ואז אמר אחד העניים לחברו:

"אולי ננסה ללכת לעיר אחרת, לא רחוקה מאן, ונצליח שם יותר?" הסכים חברו, אבל מכיון שלא רצו לקחת אתם את השעורים שהיו בידם, הביאו אותן לרבי פנחס בן יאיר ובקשו ממנו:

"שמר נא לנו את השעורים האלה למשך ימים אחדים, עד שנלך לעיר אחרת, וכאשר נחזר נבוא לקחתן".

רבי פנחס בן יאיר הסכים לשמר את השעורים בשביל העניים, והם הלכו לדרךם. אבל גם בעיר האחרת לא הצליחו כפי שקיוו והחליטו ללכת למקום אחר, ומשם שוב למקום אחר, ואת השעורים שכחו.

חכה רבי פנחס בן יאיר ימים אחדים, שבוע, חודש, ועוד חודש והעניים לא שבו. כעבר שנה אמר רבי פנחס בן יאיר:

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום ובכל יום ויום:

מזמור לתודה הרעיו לוי כל הארץ: עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה: דעו כי ה' הוא א-להים הוא עשנו ולו אנחנו עמו ונאמר מעתה: באו שעריו בתודה חצרתיו בתהלה הודו לו בקרב שמו: כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו:

לשם יהודי קדוש בריך הוא ושבעתיה, בדחילו ורחימו, ורחימו ודחילו, יתרא שם אותי ו'אות ה' בשם אותי ו' ו'אות ה' מחודא שלים בשם כל ישראל. הרני מקבל עלי א-להותו יתברך ואהבתו ויראתו, ורניני ירא ממנו בגין דאיהו רב ושלום על כלא. וכא קמיה כלא. ורניני ממליכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מרמ"ח אברים ושם"ה גידים של גופי ונפשי, רחמי ונשמתו ממנה ושלמה, ורניני עבד לשם יתברך. והוא ברחמי ונפשי לעבדו בכלב שלם ונפש חפצה, אמן כן יהי רצון:

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

ברונו של עולם הרני מוחל וסולח לכל מי שהקעים והקניט אותי או שהטא מנגדי. בין בנופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד

הייתה שמחה

"אולי תוכל להחזיר לנו את השעורים שמסרנו לך לשמירה לפני שבע שנים?"

הכיר אותם רבי פנחס, שמח לקראתם ואמר להם:

"בנדאי אחזיר לכם, אבל לא תוכלו לשאת אותן לבדכם. הביאו חמורים וגמלים לקחת את כל התבואה שלכם!" ותוך כדי כך נגש עמהם לגרן ואמר להם "כל זה יצא מן השעורים שלכם!" מסר להם רבי פנחס בשמחה את השקים המלאים ולא בקש כלום בעבור עבודתו הרבה שעבד בשבילם.

הודו לו העניים מאוד, אכלו ושבעו ומכרו את יתר התבואה ולא הכרחו עוד לבקש נדבות.

החסד שעשה רבי פנחס בן יאיר עם אותם העניים לא היה קל. הוא נדרש למאמצים אדירים שנמשכו לאורך מספר שנים. אף רבי פנחס בן יאיר לא נרתע ואפלו לא בקש תמורה.

נשתדל להרבות במעשי חסד, גם כשזה לא קל, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

אם אשאיר את השעורים של העניים במחסן שלי, הרי יתקלקלו במשך הזמן, ואולי יאכלו העכברים, ועד שיחזרו האנשים לא ישאר כלום למסכנים הללו.

יצא רבי פנחס בן יאיר לשדה, חרש אותו וזרע את השעורים. ירד גשם, והזרעים נבטו והצמיחו חדשות. פאשר הבשילו, קצר אותן רבי פנחס ושם אותן בשקים גדולים יותר, כי פעת היו כבר הרבה יותר גרעינים ממה שאספו העניים. אחר כך הניח את השקים במחסנו בשביל העניים.

אבל גם בשנה זו לא חזרו העניים, ושוב זרע רבי פנחס וקצר, והפעם היו השעורים רבות עוד יותר, וכבר מלא בהן שקים גדולים.

וכך עשה בכל שנה: חרש וזרע, קצר ודש, ולבסוף בנה גרן (מחסן לתבואות) בשביל השעורים הרבות שהיו לו.

עברו שבע שנים ושני האנשים העניים שוב הודמנו לעיר הזאת. רעבים מאוד היו. ואז נזכר אחד מהם, שהשאירו לפני שנים רבות שעורים אצל רבי פנחס בן יאיר. "אולי ישנן עוד?" חשבו העניים. "אפלו אם אינן טריות, בכל אופן יהיו טובות יותר מאשר לא כלום." נגשו האנשים לרבי פנחס ושאלו:

המטריה ונגע הגאווה

יום שני

"אהה, את המטריה אני נוטל עמי מחמת הגשמים, שלא ארטב", השיב התלמיד.

"ראה נא", שח לו רבי שמעון, "גם אני יוצא ובא ברחובות העיר בזמן הגשמים, ומעולם לא נוטלתי עמי מטריה. האינך סבור, כי מדת גאווה ויהירות היא להלך כך ברחובות העיר?!"

באותם ימים, בהם המטריה לא היתה כה נפוצה, ראה רבי שמעון שמץ גאווה ויהירות בשמוש בה, ועל כן נמנע מכך ואף הורה כן לתלמידיו. ללמדך מה היו השגותיו במדת הענוה!

כיום אנחנו לא ממש מבינים מה הבעיה בללכת עם מטריה, אף רבי שמעון אגסי היה רגיש לכל דבר שיש בו שמץ של גאווה, ונלמד גם אנו להזהר מגאווה ולהשתדל להפנע מלהתהדר בדברי מותרות, וככל שהאדם מתנהג יותר בפשטות, כך הוא קרוב יותר אל הקב"ה, והוא זוכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב ילדים צדיקים! לפעמים אנו רואים בגד או צעצוע חדש שרק פעת יצא לשוק ואנו רוצים להיות מהראשונים שיש לנו אותו, בואו נשמע ספור על מטריה.

לפני הרבה שנים, לא לכל אחד היתה מטריה מכיון שהדבר עדין לא היה נפוץ.

פעם אחת, באחד מימות הגשמים, ראה הגאון הקדוש רבי שמעון אגסי זצ"ל מתלמידיו של ה"בן איש חי", את אחד מתלמידיו, כשהוא מהלך ובידו מטריה.

"מה זה בידך?" שאל רבי שמעון, והתלמיד, שבטוח היה כי רבו אינו מתפנן למטריה הגלויה לעין שהרי על כך אין צורך לשאל ולכן השיב: "מאומה".

"והמטריה? מה בנוגע אליה?" המשיך רבי שמעון וחקר.

על המיטה

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בראש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך; והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך; ושננתם לבניך ודברתם בשבתך בביתך ובכל בדרךך ובשכבך ובקומך; וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך; וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך; והיה אם שמעו תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם; ונתתיו

מסכת שירה 57

לילה טוב ילדים חביבים!

ישנם אנשים שלא רוצים להבליט את יהדותם בסביבת הגויים. במיוחד כשזה יכול לפגוע להם בעסקים. האם כך ראוי לנהג? בואו ונראה.

אדם נכבד מבני-ברק הגיע פעם אל מרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל ושאלה בפיו: "במסגרת עבודתי נצרך אני פעמים רבות להשתתף בפגישות עסקיות עם אנשי נדל"ן עשירים שרוחקים מאוד מקיום תורה ומצוות. בדרך כלל פגישות אלו נעשות במסעדות יקרות, ושמ, תוף כדי אכילה, דנים בפרטי העסקה. עם סיום הפגישה לובש אני את הכובע ואת החליפה

כדי לברך ברכת המזון על פי ההלכה, אולם מול אנשי העסקים שאינם שומרים מצוות נראה אני מוזר ומשונה בלבוש זה". כך ספר, ומיד פרט את שאלתו: "האם מחייב אני לברך עם כובע וחליפה, או אולי בשעת הדחק מתר לותר על הלבוש הזה?" הוא סים את שאלתו, והמתין לתשובת הרב.

"ודאי שיש ללבש כובע וחליפה בעת הברכה", השיב רבי חיים מיד, "הן כך כתוב גם ב'משנה ברורה' אף אל תדאג", המשיך, "זוהי סגולה לעשירות, ואם תקפיד על כך ודאי לא תפסיד!" מספר שבועות לאחר מכן, באחת מפגישות העסקים שלו, ישב האיש במסעדה עם אחד מעשירי העולם שהיה רחוק מתורה ומצוות. במהלך הפגישה רצה מאוד היהודי לרכש בגן

פלשהו במחיר מסים, אף העשיר התעקש על חמשה מיליון שקלים נוספים. הם ישבו ודנו בענין, ובינתיים סים היהודי את ארוחתו. הוא קם ממקומו כדי לקחת את כובעו ואת חליפתו מן המתלה, על מנת לברך ברכת המזון על פי ההלכה, והנה, כאשר חזר לשלחן, אמר לו העשיר: "בסדר, אני מוכן למכור לך את הבגין במחיר שרצית! הריני מותר לך על חמשה מיליון שקל!"

שמח היהודי מאוד וחתם מיד על חוזה הקניה, לאחר שנטל ידיו ל'מים אחרונים' וברך פראוי, שאל את שתפו: "אמר לי, מה גרם לך לשנות את דעתך ולותר על הסכום הגדול?"

ענה לו העשיר: "מה פרוש? ראיתי שקמת ולבשת את כובעך ואת חליפתך, והייתי בטוח שרוצה אתה לבטל את כל העסקה וללכת הביתה. חבל היה לי לותר על תנאי העסקה, והחלטתי לותר."

לא ידע העשיר כי היהודי רצה בעצם רק לברך, וכלל לא חשב לותר על העסקה, אף משמים סדרו שבזכות שמירת ההלכה ושמיעה לדברי חכמים, זכה הוא להרויח עסקה מצלחת ולהתעשר דרבה מאוד.

בזכות אמונת החכמים של היהודי היקר ובזכות הקפדתו על ההנהגה הראויה לבן תורה, זכה וראה הצלחה במעשי ידיו.

נשתדל גם אנחנו, לעבד את ה' ולהקפיד על כל פרטי המצוות והקב"ה יהיה בעזרנו שנוצח לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו כלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל-מלך נאמן, שמע ישראל...

לית לעני מהמבחר ביותר

לילה טוב ילדים נפלאים!

היום נלמד על מצות הצדקה המהדרת של יהודי שרצה לקים את רצון בוראו בצורה הטובה ביותר.

מעשה ברבי מלעלוב שפעם הגיע עני לביתו ובקש צדקה, ונתנו לו ביד רחבה. לפתע שם לב הרבי שלעני מאוד קר, כי

היה חרף והמעיל שלו היה כבר קרוע ושחר מלכלוך הרחוב. נכנס הרבי לחדרו, פתח את ארון הבגדים שלו והוציא מעיל משי מפאר ויקר מאוד כדי לתת לעני, זה היה המעיל הכי יקר שהיה לו.

כשראו זאת בני הבית "המה ראו כן תמהו, נבהלו נחפזו", לא האמינו שהרבי נותן לו את המעיל המשפח הזה, והעני שמח מאוד על כך והודה לרבי במאוד מאוד, והמשיך בדרכו.

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על-כנפיהם בגדיהם לדורתם ונתנו עלי ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם ציצת וראיתם אתו וזכרתם את-כל מצוות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את-כל מצוותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (תנ"ך ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעלו חסידים בכבוד, ורננו על משכבותם: ורוממות א-ל בגרונם, וחרב פיות בידם: הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אחיו חרב מהמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בלילות: (יהודי מפסוק "הנה מטתו שלוש פעמים")
יברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליך ויחנה: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:
ישב בסתר עניו, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה, צנה וסתר אתו: לא תירא מפחד לילה, מחץ יעוף יומם: מדבר באפל יחלה, מוקטב ישוד צהרים: יפל מצדה אלך ורבה מימינה, אליך לא יגש: רק בעיניך תביט, ושלמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

הנה שמע

כְּשֶׁאֲדָם אוֹהֵב אֶת הַמְצוּוֹת, כָּל הַנְּאוֹת הַעוֹלָם הֵזָה לֹא נִחְשָׁבוֹת בְּפָנָיו לְעִמַּת עֲשִׂיַת הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה וּבְהִדּוּר.

נִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בַּעֲשִׂיַת כָּל מְצוּוָה, רָגַע אֶחָד לִפְנֵי שְׂאֲנַחְנו עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אוּ בַּמְצוּוֹת נִקְדִישׁ מִחֻשְׁבָּה מִשְׂמַחַת שְׂזָכִינוּ לְהִיּוֹת חֶלֶק מֵעַם יִשְׂרָאֵל. לְמִשְׁל, לִפְנֵי שְׂאֲנַחְנו מְבָרְכִים אוּ לומְדִים תּוֹרָה נוֹדָה לְקַבֵּ"ה שְׂזָכִינוּ לְהִיּוֹת שְׂיָכִים לְעַם הַנְּבִחֵר, וּבִכְךָ נִגְדִיל אֶת כַּח הַקְּדוּשָׁה בְּעוֹלָם וְנִזְכָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ!

וְעַכְשָׁו כְּלָנוּ: יַד יְמִין עַל הָעֵינַיִם וּבִיחַד נִקְבַּל בְּשִׂמְחָה עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם! א-ל מֶלֶךְ נְאֻמָּן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

לְמַחֲרַת פָּגַשׁ הַרְבֵּי אֶת אוֹתוֹ עֲנִי, וְרָאָה הַרְבֵּי שֶׁהַמַּעֲיִל הִיָּקֵר שֶׁהֵבִיא לוֹ כְּבָר מְלַכְךָ מְאוּד וְשִׁחֹר מְלַכְלֹךְ, כִּי הָעֲנִי הָיָה כָּל הַיּוֹם בְּרָחוּב, וְאֶפְלוּ יִשָּׁן בְּרָחוּב, וְהַמַּעֲיִל מֵהָר מְאוּד נִהָרַס.

אִךְ לְרַבִּי לֹא הָיָה אֲכַפְת כָּלֵל וְלֹא הַצְטַעַר לְרָגַע, כִּי כָּל מָה שֶׁרָצָה הַרְבֵּי זֶה לְשִׂמְחָה אֶת הָעֲנִי, וְאֶפְלוּ שִׂישְׂמַח לְשִׁנְיָה אַחַת זֶה הָיָה שׁוּה הַכֵּל, וְלֹא הָיָה אֲכַפְת לְרַבִּי כָּלֵל מִהַמַּעֲיִל שֶׁנִּהָרַס, הָעַקֵּר זֶה הַמְצוּוֹת, וְכִשְׁנוֹתֵנִים צָרִיךְ לְתַת אֶת הַמְּבִחֵר בִּיּוֹתֵר, כְּפִי הַהֲלָכָה, וְכִךָ עֲשֵׂה הַרְבֵּי וְהִיָּה שְׂמַח בְּכֶךָ.

פְּלֵאֵי פְּלֵאִים אֵיזָה קִיּוּם מְצוּוֹת מְשֻׁבָּח שֶׁל הַרְבֵּי.

הַמְּכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת

חַיִּים חַיִּים

וְאָמַר לוֹ הַחֲכָם שְׂכַדָּאֵי שְׁהֵם יִתְרַחֲקוּ מֵעַט מִמְּקוֹם הַיּוֹנִים בְּכַדִּי שְׁלֹא לְהַפְרִיעַ לָהֶם בְּאִרוּחָתָם...

לומְדִים מִכָּאֵן מוֹסֵר הַשֶּׁפֶל גְּדוֹל, עַל אִיךָ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְכַבֵּד אֶת כָּל הַיְצוּרִים שֶׁבָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, גַּם בְּעַלֵי חַיִּים, וְלֹא לִפְגַּע בָּהֶם חֲלִילָה, בְּוֹדָאֵי לֹא בְּכֹנֶה תַחֲלָה, וְאִם פָּגַע בְּלֵי כֹנֶה, אוּ שֶׁסָּפַק פָּגַע, אֲזַי יִבְקַשׁ מִחִילָה מֵה' עַל הַתְּקַלָּה. עַד כְּדֵי כִּי!

וְ"אֵיזָהוּ מְכַבֵּד? הַמְּכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת!", הַמְּכַבֵּד הָאֲמַתִּי הוּא זֶה שֶׁמְכַבֵּד אֶת כָּלֵם, אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת. כִּי כְּשֶׁאֲדָם מִתְרַגֵּל לְזַלֵּזֵל בְּבַעֲלֵי חַיִּים, סוֹפּוֹ חֲלִילָה שֶׁיִּזְלַזֵּל גַּם בְּבָנֵי אָדָם.

יְהִי רְצוֹן שֶׁנִּזְכָּה לְכַבֵּד אֶת כָּל בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל הַקַּבֵּ"ה, וְכִךָ נִזְכָּה לְהַרְבוֹת כְּבוֹד שְׁמַיִם וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ!

וְעַכְשָׁו כְּלָנוּ: יַד יְמִין עַל הָעֵינַיִם וּבִיחַד נִקְבַּל בְּשִׂמְחָה עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם! א-ל מֶלֶךְ נְאֻמָּן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

לִילָה טוֹב יְלָדִים יִקְרִים וְחֻרוּצִים! הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ לַחַיּוֹת בְּשִׁלּוּם וְאַחֻוּהַ הָאֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, הַבְּסִיס לְכָךְ הוּא לְכַבֵּד אֶת חֲבֵרֵינוּ וּמִשְׁפַּחְתָּנוּ, לְדַבֵּר בְּצוּרָה נְעִימָה וְלְהַאֲוִיר פָּנִים בְּכָל מְצַב. הָאִם אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְנַהֵג בְּכַבוֹד גַּם עִם בְּעַלֵי חַיִּים? בּוֹאוּ וְנִרְאָה.

אַחַד הַחֲבָרִים מִבֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַב גְּדוֹל וְצַדִּיק, לָוָה אֶת הַחֲכָם בְּדַרְכּוֹ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ לְבֵיתוֹ, וּבְסִמּוּךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, בְּפִנְיָסָה, הָיָה חִפְץ שְׁבוּר זְרוּק שֶׁם כְּבָר כְּמֵה יָמִים, וְהַחֲכָם בַּעֲצֻמוֹ לָקַח אֶת אוֹתוֹ חִפְץ מְלִיד הַכְּנִיסָה שֶׁל בֵּית הַמִּדְרָשׁ, בְּשִׁבִיל הַכְּבוֹד שֶׁל הַמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, שְׁלֹא תַהֲיָה אֲשֶׁפָה וְכָל הַדּוּמָה לְאֲשֶׁפָה בְּסִמּוּךְ לְכְנִיסָה. וְשׁוֹב מֵעֲשֵׂה בְּחֵבֵר שֶׁלוֹהָ אֶת הַחֲכָם לְבֵיתוֹ וְהָיוּ כְּמֵה יוֹנִים בְּדַרְךָ מְלַקְטוֹת מְזוֹז מִן הָאָרֶץ,

עַל הַמִּישָׁה

יֵשׁ לְקִרְוָא אֶת הַנוֹסַח הַמְּלֵא שֶׁל "אֲנָא בְּכַח" מוֹלוּ מִיַּד לַיִלָה, וְלֵאחֲרַי מִכּוּן לְחֹזֵר עַל הַפְּסוּק שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם 3 פְּעֻמִּים. שִׁמּוּם לֵב, יוֹם רֵאשׁוֹן בְּלִילָה נַחֲשֵׁב כְּיוֹם שְׁנֵי, יוֹם שְׁנֵי בְּלִילָה נַחֲשֵׁב כְּיוֹם שְׁלִישִׁי וְכוּן הַלְּאָה.

יוֹם רֵאשׁוֹן (לְקִרְוָא בְּמוֹצַי"ש) אֲנָא בְּכַח, גְּדִלְתִּי יְמִינָה תַתִּיר צְרוּרָה. יוֹם שְׁנֵי (לְקִרְוָא בְּרֵאשׁוֹן בְּלִילָה) קַבֵּל רְנַת, עֲמָה. שְׁגַבְנוּ, טַהֲרַנוּ נוֹרָא.

יוֹם שְׁלִישִׁי (לְקִרְוָא בְּשַׁנֵּי בְּלִילָה) אֲנָא גְבוּר, דְּרִישִׁי יְהוּדָה קִבְכַת שְׁמַרְם.

יוֹם רִבְעִי (לְקִרְוָא בְּשִׁישִׁי בְּלִילָה) כְּרַכְסֵם טַהֲרַם, רַחֲמֵי צַדִּיקָה תְּמִיד גְּמֻלְם.

יוֹם חַמִּישִׁי (לְקִרְוָא בְּרִבְעִי בְּלִילָה) חֲסִין קְדוֹשׁ, כְּרַב טוֹבָה נַחֵל עֲדַתְךָ.

יוֹם שִׁישִׁי (לְקִרְוָא בְּחַמִּישִׁי בְּלִילָה) יַחֲזִיד גְּאָה, לְעִמְךָ פְּנָה, זוֹכְרִי קִדְשְׁתָּהּ.

יוֹם שֶׁבַת (לְקִרְוָא בְּשִׁישִׁי בְּלִילָה) שְׁוֹעַתְנוּ קַבֵּל, וְשִׁמְעֵנוּ צַעֲקַתְנוּ, יוֹדַע תַּעֲלֹמוֹת.

(בְּלַחֲשׁ) בְּרוּךְ, שֶׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.

אַתָּה תְּקוּם תְּרַחֵם צִיוֹן, כִּי עַתְּ לְתַנְיָה כִּי בָא מְאוּד:

בְּיָדְךָ אֲפַקֵּד רוּחִי, פְּדִיתָה אוֹתִי יי א-ל אֲמַת:

בִּשְׁבַתוֹת וּבְיָמִים שְׁלֹא אוֹמְרִים בָּהֶם תַּחֲנוּן (וְאֵה בְּלוֹחַ בְּעִנֵּי 2) - לֹא אוֹמְרִים וְיֹדִי.

אֲנָא יי א-ל הֵינִי וְא-ל הֵי אֲבוֹתַי. תְּבֵא לְפָנֵינוּ תַפְלִתָּנוּ. וְאֵל תַּתְעַלֵּם מִכְּלָנוּ מִתַּחֲנוּנָנוּ. שְׂאִין אֲנַחְנוּ עֲנִי פָנִים וְקִשְׁה עֲרַף הַיּוֹמֵר לְפָנֵינוּ יי א-ל הֵינִי וְא-ל הֵי אֲבוֹתַי צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חֲטָאוּ. אֲבֵל חֲטָאוּ. עוֹיְנוּ. פִּשְׁעֵנוּ. אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתַי וְאֲנִשֵׁי בֵיתָנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. בְּגַדְנוּ. גְּזוּלָנוּ. דְּבַרְנוּ דְּפִי וְלִשׁוֹן הַרְעָנוּ. הָעֵינַיִם וְהַרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. הַמְסַנְנוּ. טַפְלָנוּ שְׁקָר וּמְרֻמָּה. יַעֲצָנוּ עֲצוֹת רְעוּת. כּוֹבְנוּ. כְּעַסְנוּ. לְאִינוּ. מְרַדְנוּ. מְרִינוּ דְּבָרֵינוּ. נִאֲצָנוּ. נִאֲפָנוּ. סָרְדְנוּ. עוֹיְנוּ. פִּשְׁעֵנוּ. פְּגַמְנוּ. צָרְדְנוּ. צַעֲרַנוּ אֲב וְאִם. קִשְׁיֵנוּ עֲרַף. רִשְׁעֵנוּ. שַׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲנוּ וְתַעֲתַעְנוּ. וְסָרְנוּ מִמְצוּוֹתֶיךָ וּמִמְשַׁפְטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שׁוּה לָנוּ. וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עֲלֵינוּ. כִּי אֲמַת עֲשִׂיתָ. וְאַנַחְנוּ הַרְשַׁעְנוּ:

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

זאת חקת התורה (יט, ב) - מדוע לא כתוב "זאת חקת הפרה"? כי בתורה יש מצוות שהשכל מחזיב לעשותם, אבל פרה אדמה לא יודעים את טעמה, ובקיומה אנו מוכיחים שאת כל התורה אנו מקיימים בגלל צווי ה'. לכן כתוב "זאת חקת התורה". (אור החיים)

אשר יצוה ה' לאמר (יט, ב) - צוה בגימטריה 101, אם רוצה אתה שתתקק בך התורה, תלמד 101 פעמים, לאמר - לא מה, כלומר לא במרירות, אלא בחשק ובנעימות. (תורת הפרשה)

ונתתם אתה אליהם (יט, ג) - אדם שרואה את עצמו כאלו כבר הגיע לשלמות ואין בו כל פגם, הרי זה סמן מכהק "אשר לא עלה עליה על", שלא העלה על עצמו על מלכות שמים. ומה תקנתו? "ונתתם אתה אליהם" ויתקרב אל גדולי הדור, "והוציא אתה אליהם לחקור", וכאשר יקרב אליהם יראה פמה הוא רחוק עדיו מלהכלל בתוך המנהג. (רבי ישראל מקו'ניץ)

שלמה המלך אמר על פרה אדמה: **אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני**, בכל אלה עמדתי ובפרה אדמה לא עמדתי. ורמז לך **והיא רחוקה בגימטריה פרה אדומה, 341**. (רבנו בחיי)

וכל כלי פתוח (יט, טו) - כלי חרס שלא סגור היטב נטמא כשנגעם הטמאה לאוירו. אומרים בעלי המוסר, **כל כלי פתוח - מי שיש לו פה פתוח ומדבר דבורים האסורים, טמא הוא** - סמן טמאה יש בו. (פרפראות)

וזה אתה הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים (כ, יא) - מן האותיות **סלע** אפשר להוציא מים, והיננו אותיות **סלע** במלואן, שהן **סמ"ד למ"ד ע"ו**, אמצעיתן הן אותיות **מים**, לכן הפה פעמים את הסלע להסיר את האותיות הראשונות והאחרונות ואז ישארו אותיות **מים**. (חומת אריאל)

ונשבו במצרים מים רבים (כ, טו) - ימים רבים ראשי תבות **ר"י** (210), הן השנים שהיו ישראל משעבדים במצרים. (שפת כהן)

ספורים בפרשה

ויאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה (כ, יט)

רבי איזיק מפפר ספרין, היה אביהם של חמשת הצדיקים: רבי צבי הירש מזידיטשוב, רבי משה מסמבור, רבי סנדר מקומרנא, רבי בריש מזידיטשוב ורבי ליפא מסמבור. הוא התפרנס מיגיע פפיו ולא נהג ברבנות. מפלג היה במדותיו, מעולם לא דבר אודות אדם אחר ובכל סעדה דבר בדברי תורה. בנו רבי צבי הירש אמר על עצמו, שהוא בבחינת חמץ בן יון לעמת אביו הגדול. לעת זקנותו, התעורר פעם רבי איזיק משנתו ונאנח אנחה עמוקה. שאלה אותו אשתו: "מדוע גונח אתה?" השיב לה: "הלוא אנו כבר זקנים באים בימים, ומה נעלה לעולם העליון?" השיבה לו: "אל תדאג במסלה נעלה!" ראשי תבות: **פריש, משה, סנדר, ליפא, הירש**. בזכות למוד התורה ומעשיהם הטובים של חמשת בנינו, נעלה לשמים לתקון השלם.

אז ישיר ישראל אתי השירה הזאת עלי באר ענוילה (כא, יז)

שאלו פעם את רבי יוסף דב מברסקי: מדוע שירת האזינו ארקה היא, שירת הים קטנה ממנה ואלו שירת הבאר קטנה משניהן ואין בה אלא ארבעה פסוקים בלבד? חיד הרב ואמר: "הרי פתגם שגור בפי העולם 'הרב יודע היטב, הרבי עם תלמידיו יודעים קצת, והתלמידים בעצמם יודעים מעט מאד'. את שירת האזינו שר משה לבדו שידע את התורה, ולכן היא ארקה מכלן. את שירת הים שרו משה ובני ישראל, ולכן קצרה היא יותר. אולם שירת הבאר שרו אותה בני ישראל לבד, ולכן קטנה היא ממכלן..."

פעם אחת, בערב יום הכפורים לפני אמירת "כל נדר", קרא רבי יצחק איזיק מקליב לשיש רבי יעקב פיש (שהתברר מפי העל-שם טוב והאריך ימים עד 113 שנה), ובקש ממנו לנסע יחד בעגלה לטיל קצת. התפלל רבי יעקב אך עשה כדברי הרבי. נסעו שניהם יחד וכשהגיעו אל שדהו של רבי יעקב, ראו אגם מים קטן שנקנה במקום. עוד רבי יעקב מתפלל על המעיין שגבע במפתיע בשדהו, והנה ירד הרבי, טבל במים פמה פעמים ומיד חזר אל בית הנקסט ועמד להתפלל לפני העמוד. הדבר היה לפלא בעיניו של רבי יעקב, אולם שמה שמעתה יהיו לו מים בשפע בשדהו. במוצאי יום הכפורים הלך רבי יעקב אל שדהו והתאכזב לראות פי אין זכר למים שהיו שם אהמול. נכנס אל הרבי וספר לו על כך, השיב לו הרבי: "חבל שלא היה לך שכל ובינה גם לטבל במים אלו, כי בארה של מרים היה השם".

באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם (כא, יח)

לאחר שנעשה רבי חיים ויטל תלמיד האריז"ל, היה שוכח מה שלמד. העלהו האריז"ל על ספינה קטנה בכנרת, ובאמצע הים שאב מים בכלי ונתן לרבי חיים לשותות ואמר לו: "עכשו תשיג חכמה רבה, פי המים ששתית היו מבארה של מרים", ומאז התחיל רבי חיים ויטל להבין את תורת הנסתר והיה לגדול תלמידי האריז"ל ומפיץ תורתו הגדולה. על מקום בארה של מרים פותב רבי חיים ויטל: "בלכתך דרך ים טבריה אל חמי טבריה, באמצע הדרך מוש, במקום שיש דקלים רבים בשפת הים ההוא, מבין בנגד מגדל אחד בראש הנהר, שם הוא בארה של מרים".

היה היה

הלוא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית

הפגישה של רבי אביגדור, מנהל מוסדות צדקה וחסד ידועים בארץ, עם מר יאיר פרח, הניכה תוצאות ברוכות. הצע לו למר יאיר, שעסקיו חבקו עולם ולעשירותו לא היה גבול, להקים בית תמחוי מרובי בעירו, בו יחלקו מדי יום מנות מזון חמות ומזינות לנזקקים ומעוטי יכלת ולהזריח בעולמם החשוך קרן של אור ותקווה. למרות העלות הרבה שפרוכה בהקמת מיזם פה מפאך, נעתר לבקשה פשרא מקרוב את פעלותם של בתי התמחוי הנוספים שהקים ארגון החסדי הוותיק בראשו עמד רבי אביגדור, וראה מקרוב את הנחיצות וההצלחה שיש בכך למאות נזקקים ושבורי לב מתושבי עירו.

מחשבות לחוד ומעשים לחוד. דוקא לאחר שיאיר הביע את רצונו לקחת חלק בפרויקט חשוב זה, נקלעו עסקיו לקשיים ונבצר ממנו לעמד בהתחייבותו. לבו היה מר עליו בגלל עסקיו הפושלים, אך שבועתים נחמץ לבו בקרבו פשרא שההודמנות להקמת מפעל חסד כה גדול, חומקת ממנו. הבגן שפכר נרפש בדמי המקדמה שנתן, עמד להמכר שוב מחסר מזמנים לרכישתו המחלטת, וידיו קצרו מהושיע.

באחד הימים נודע ליאיר, כי אמו של אחד מידידיו בעולם העסקים שבקה חיים לכל חי והוא נסע אל בית ידידו כדי לנחמו. בעודו יושב עם האבל, פנה אליו הלה ושאלו: "מדוע פניך רעים? נראה כי דבר מה מציק לך, אולי תספר לי וירוח לך?" ויאיר החל לספר על עסקיו שעלו לאחורונה על שרטון, אך יותר מהכל פואב לו על ההתחייבות הגדולה שנתן להקמת מפעל החסד הגדול ועל אי יכלתו לעמד בהבטחתו.

בן שיחו של יאיר שמע את דבריו ושקע בהרהורים. לפתע נכנס אדם אל בית האבלים וכלם פדוהו והושיבוהו במקרבו החדר. יאיר הפירו, היה זה אחד מעורבי הדין הבכירים בארץ והלה הזדיע: "הבאתי את הצנאה של המנוחה ואני רוצה להקריאה בפני היותך". יאיר בקש לעזב, אך הפן סמן לו להשאך. היתה לו סבה טובה לכך אך הוא עדין לא הסגיר את סודו. עורף הדין פחפה בגרונו והחל לקרא את הצנאה בקול יציב ובוטח. לאחר מלות פרוה משתפכות, החלה האם לספר: "דעו לכם בני, כי נולדתי להורים שהיו עניים מרודים. הרעב היה אורח קבע בביתנו ומעולם לא חשתי שבע. הורי נאבקו קשות לפרנסתם ועשו את כל אשר לאל ידם כדי להביא מזון וטרף לילדים, אך למרות מאמציהם המרבים מעולם לא היתה לנו הרוחה. אלמלא אותם אנשי חסד שגרו בשכנותנו והיו מעניקים לנו ארוחות חמות ללא תמורה, ספק אם הייתי מאריכה ימים עד פה."

"אי לזאת", המשיך עורף הדין להקריא מתוך הצנאה, "רוצה אני להנציח את שמי לדורות על מוסד צדקה, בו יוקם בית תמחוי לנזקקים ועניים אשר יזכו לקבל מדי יום מנות מזון חמות ללא תמורה, כדי שהם וילדיהם לא יחושו את הרעב אותו חשתי אני יחד עם בני משפחתי באותם ימים רחוקים. לשם כך אני מיעדת את מחצית רכושי והשאך יענק לבני היחיד."

עורף הדין סים להקריא את הצנאה ודממה נפלה בחדר. ההשגחה הפרטית של סמיכות הקראת הצנאה עם בקורו של יאיר שספר על הזימה להקים בית תמחוי בעירו, היתה מדהימה וכל הנזכרים לא הסתירו את התפעלותם. גם עורף הדין קר המזג ששמר כל העת על אפוק והרגשות חשיבות, לא הסתיר את התרגשותו והגן פסק בקול החלטי: "עוד השנה יוקם, בעזרת השם, בית התמחוי על שם אמי המנוחה, ואני אף מוסיף מחלקי בירשה כסום להוצאות השוטפות של בית התמחוי בשנתו הראשונה."

"ראו זה פלא", המשיך הבן ואמר. "בתקופה האחרונה, שהייתי עם אמא בארצות הברית, לשם נסעה כדי למצא מזון לחליה. שם בבית הרפואה הגיעו פעילי ארגון חסד והציעו לה מזון ומשקה, דאגו לכל מחסוריה ועשו כל אשר ביכולתם להנעים את שהיתה במקום. התנהגות זו חזקה ללא ספק את החלטתה להעניק את רכושך למטרות צדקה וסיעה למעוטי יכלת, והיא אף הביעה את רצונה באזני לא פעם עד יומה האחרון."

למותר לציין, כי תוך חדשים ספורים החל בית התמחוי בפעולתו ומדי יום נתמכים בו מאות נזקקים בדרך של כבוד, שזוכים למנת מזון חיונית עם חייוך מחזק. מדי שנה, נערכת בו גם סעדת האזכרה של המנוחה אשר על שמה הוקם הבנין, והמסבים נפעמים לשמע כל פעם מחדש על ההשגחה הנפלאה שהביאה להקמת המוסד.

מאורות

וב אריה מרדכי רבינוביץ מפוריסוב: י"ג
ליום ההלולא ג' בתמוז תרמ"ה

בנו של רבי יהושע אשר מפוריסוב, בנו של היהודי הקדוש מפשיקא, ואבי משפחת רבינוביץ הנפשה בארץ הקדש, אליה עלה פאלול תרל"ד, קשהו משליך מאחורי גוו את אהדת ההנהגה.

איש האשכולות היה, בעל תאר וקומה, ורודף חסד כל ימיו. יראתו קדמה להקמתו, ותפלותיו היו בהשתפכות הנפש ובדבקות נפלאה. ביום הכפורים, היה עומד על רגליו מזמן הפגם היום הקדוש עד מוצאי יום הכפורים, והיה עומד בתפלה כבן המתחטא לפני קונו. ביתו היה פתוח לרחוקה, וכל מר נפש היה מוצא אצלו און קשבה. לעתים היה מפזר את כל ממזנו שהיה עמו, והיה אומר: "אריה מרדכי יכול להשיג כסף בהלואה או לקנות בהקפה, אולם מה יעשה אותו עניי? לעתים היה חוזר מהמקנה פערב שבת, ולא הביא את בגדי החל שהחליף, כי מצא עני שבגדיו בלויים, והיה מעניק לו את כל בגדיו באין רואים. כל ימות השנה היו אורחים רבים פוקדים את ביתו, והיה דואג שיאכלו לשבעה, ואף משוחח עמם כדי לפייסם ולענגם. גליל הספר ישובו בביתו עשורת אורחים, והיה מעניק לכל אחד מהנה לשמח את לבם.

קשודע לו על אחד מתושבי העיר העתיקה שבעו הגיע לפרקו ואין גידו להשיג את הוצאות החתונה, העמים על עצמו את כל ההוצאות ונזכותו הוקם הבית על תלו.

רבים מבני ירושלים הסתפקו בצלו ונהגו ממנו עצה ותושיה, והיה שמו מפרסם לשם ולתהלה, וזכה להעמיד משפחה מפארת ומסעפת בישראל.

יוסיף דעת

מהיום שהצטווה משה להכין פרה אדומה לטהרת עם ישראל, נעשו תשע פרות. הראשונה על ידי משה (הוספקה ל-900 שנה בערך), שנייה על ידי עזרא הסופר, ושבע פרות מעורא עד חורבן ביהמ"ק השני. שמעון הצדיק ויוחנן כהן גדול הכינו כל אחד שתיים ועוד שלוש בהמשך הדורות בידי אליהו עיני בן הקוף, חנמאל המצרי, וישמעאל בן פיאיב (בליקוט שמעוני נפתח ראשי התיבות שלו יב"ב בטעות כיהושע בן פרחיה). לפי רבי מאיר הוכנו רק 7 פרות מאז משה. גם הרמב"ם כותב שהיו 9 פרות והעשירית עושה המלך המשיח חזרה ייגלה."

הפרות שהוכנו בירושלים, נעשו ככל הנראה בראש הר הזיתים מול מקום המקדש. גובה אבן השתייה הוא 743.7 מעל פני הים, וגם בתוספת גובה מזבח העולה ניתן עדיין לראות מפסגת הר הזיתים את פתח בית המקדש. יש משערים, כי השטח היה במקום בו שוכנת כיום לראבוננו כנסיית רומינוס פלוויס שבאמצע ההר, כי תחתיה יש חלל ריק כדי למונע טומאת התחום. אחרים טוענים, כי השטח היה בחלקת הקבורה בהר של עדת החלבים.

אפר פרה אדומה היה גם שנים רבות אחרי חורבן ביהמ"ק השני. כך מסתבר מכמה מקורות בדברי חז"ל על תנאים שאכלו תרומה בטהרה. ה"משנה למלך" כותב, כי גם בזמן האמוראים היה עדיין אפר פרה אדומה, וכותב: "וזכרנו ראייתנו במקום אחד שכשגלו לבבל הוליכו עמם אפר פרה", וכן כתב הרא"ש שלאמוראים היה עדיין אפר פרה אדומה. החיד"א כותב, כי ששטו בעיניו ולבו אומר לו, שגם האריז"ל היה נטהר באפר פרה על ידי אליהו הנביא ואז נחה עליו רוח הקודש, כי לא ייתכנו חידושי תורת הנסתר ללא היטהרות באפר הפרה.

לפני כ-20 שנה נולדה פרה אדומה בארץ ישראל, אך בהמשך צמחו בה כמה עשרות שחורות והיא נפסלה. גם לאחרונה נולדה פרה אדומה כשרה בארה"ב, ויה"ד שנזכה במחרה לביאת המשיח ובניין ביהמ"ק, אכ"ר.

ולמלשינים אל תהי תקנה

לפני כ-280 שנה, בכ"ז בסיון תק"ד, הסתלק אחד מגדולי ישראל, רבי מאיר איזנשטט בעל שו"ת "פנים מאירות", שהיה נכד אחותו של הש"ך, רבי שבתי הכהן. לאחר ששמש ברבנות בפולין, הגר לאשכנז ובשנת תע"ז התמנה לרבה של קהלת איזנשטט, בה הקים את ישיבתו ועל שמה שם משפחתו. לילה אחד, בחדש מנחם-אב תפ"ג, יושב רבי מאיר כהרגלו ושקד על למוד התורה. לפתע נשמעו דפיקות בדלת ואל החדר נכנסו שני בריונים שאינם מבני ברית, כשפניהם חודרות והם מתנשפים לאחר ריצה בהוללה. "כבוד הרב", פתחו השנים את פיהם בקול חרישי אך החלטי, לאחר שדאגו להגיף מאחוריהם את הדלת, "באנו אליך כדי שתפטר בינינו בגלל זכוה ופוח שפרץ בענין עסקי". הרב נרתע תחלה ובקש להפטר מהם, אך כאשר אחד הבריונים שלף את חרבו ורמו לרב כי מרה תהיה אחריתו אם לא יקשיב לדבריהם, נאלץ להקשיב. התברר, כי השנים הצליחו לחדר זמן קצר קודם לכן אל תוך החדר הפתוח של מושל העיר, ועלה בידם לגנב משם ארנז כבד ובו אוצר גדול של כסף רב. במהלך המנוסה, התפתח וכווח בין הגנבים וכל אחד טען כי הוא היה היוזם והמבצע של הגנבה ולכן עליו לקבל את רב תכולת הגנבה. עתה באו אל הרב, ששמעו והקמתו יצאו למרחוק, ובקשו ממנו לפשר ביניהם. בררה אחרת לא הייתה בידו של הרב והוא ידע שגורלו נחרץ. בקול רועד, חקר הרב את שני הגנבים על שלבי ההכנה לגנבה ולאחר מכן הצליח לפשר ביניהם לשביעות רצונם המלא. כל מאמציו לשכנעם להחזיר את הגנבה עלו בתהו, והשנים נעלמו כלעמט שבאו אל חשכת הלילה, לאחר שהתרו ברב שלא יגלה שמץ מה על הגנבה ומבצעיה.

הבקר אור והעיר היתה כמרוקקה. המושל אבד בו לילה את כל רכושו הרב אותו צבר שנים ארוכות, והוא הטיל את כל כבוד משקלו לחפוש אחר נאשמים. שוטרים החלו לדרחח אחר עקבות הגנבים, והנה נודע למשטרה כי שתי דמיות חשודות נראו במקרות באישון לילה בביתו של רב היהודים, ויתכן כי הוא היה שתף למעשה הגנבה. כשנודע הדבר לרבי מאיר, חש את עצמו בין הפטיש לסדן. הפחד מפני נקמת הגנבים אם יגלה את סודם והמורא מפני המשטרה מאידך, לא הותירו לו בררה אלא להמלט אל ארץ הולדתו פולין, עד יעבר זעם, שנתים תמימות עברו על רבי מאיר בעודו נודד בדרךים, כשהוא נס על נפשו ומבקש מנוחה לגופו העייף. בינתים, נפוצו השמועות בעיר כי רבם של היהודים היה שתף למעשה הפשע ופניהם של בני הקהלה היהודית השתרו בשולי הקהלה. משמים חסו על כבודם של הגאון ובני קהלתו ויום אחד פרץ סכסוך מר בין שני הגנבים. הדי הוכוח הזעיקו את כחות המשטרה, ומקטעי הדברים הבינו השוטרים כי לפניהם הגנבים האבודים. השנים הגבאו מיד למאסר ולאחר חקירה קצרה נשברו ושחזרו את מעשה הגנבה, בהטעימם כי רבם של היהודים נקי מכל פשע והם הכריחוהו לפשר ביניהם. למרות תחנוניו להתחמק מן הענין ובקשתו מהם להחזיר את הגנבה. כשנודע הדבר למושל העיר, מהר לזמן לפניו את בנו של רבי מאיר ובקש ממנו לחפש את אביו ולהחזירו הביתה לאחר נדודים של שנתים ימים. לאחר חפושים נרחבים, עלה ביד הבן לאתר את אביו והוא חזר אל המנוחה ואל הנחלה. גם בשהותו בגולה, לא פסק רבי מאיר מלעסוק בתורה ובאחת מתשובותיו הוא חותם: "בה דברי המתפלל בלב נשבר ונדבה, ולפי דואג בקרבי שיצילני משפת שקר". את דבר גלותו הוא מזכיר: "דרש דרשתי בתוכחת מוסר לעם, בקהל המון חוגג, בחדש מנחם שנת תפ"ג, כי יצאתי באלו הן הגולין למדינת פולין מחמת מלשינים".

עם שובו של רבי מאיר לעירו, תקן לומר בקריאת התורה בימי שני וקמישי את הנסח הלו, כנגד המלשינים בכרם בית ישראל: "יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתעקר ותשבר את כל שרש פורה ראש ולענה בישראל, ולא יהיה פורץ ברחובותינו, הם המוסרים והמזיקים את ישראל בלשונם והמהרסים מעמדי ומצבי הקהלות ומצירים את אחיהם להתגולל עליהם ולהפילם. הקדוש ברוך הוא יציל את ישראל מידם, והחטאים והפושעים האלה יכרית מארץ זכרם, ויבדילם ה' לרעה מכל שבטי ישראל ולא יהיה להם חלק באלקי ישראל, ולא יהיה להם לא נין ונכד ושאר בישאל, רק ימחה שמם מתחת השמים. ועמך ישראל הנקיים מחטא זה, ושומרים את פיהם ולשונם ופורשים את עצמם מן הרשעים האלה ומחזיקים אותם, מענה אלקי קדם ישמדם שלא יצא מהם פורץ וחוטא עד סוף כל הדורות, ויזכו לראות בנחמות ישראל בהשועתם, ונאמר אמין".

בני קהלת איזנשטט המשיכו לומר תפלה זו גם לאחר הסתלקותו של ה"פנים מאירות" עד לפרץ השואה והרבו קהלות אירופה לפני שבעים וחמש שנה.

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ובדרך רמז ירצה באומרו חקת התורה, שאם יקמו מצוה זו הגם הייתה חקה בלא טעם מעלה עליהם הפתוב כאלו קימו התורה אשר צוה ה' לאמור, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסקמת הנפש לקיים כל מצוות הבורא וזה לך האות, ואולי כי לטעם זה רצה ה' שתתמסר להם המצוה בדרך חקה:

הפשט את אהרן והפשטה זו אינה אלא מבגדיו והוא אומרו את בגדיו, אבל יש לו מלבוש אחר תכף ומיד, והוא מאמרם ז"ל: היה אהרן מתפשט ומתלבש בעניי כבוד, ומעתה לא נשאר אהרן מפשט מהמלבוש אפלו בעת שהיה מפשיטו משה, והיה מלביש הענין כל חלק וחלק הנפשט ממנו:

ואומרו וממדיבר מתנה פרוש מה שזכו נוחליה לא זכו אלא לצד שהיו מחשיבין עצמן כמדבר, וכמו שפרשנו בפסוק ויחננו במדבר שהתורה אינה נקנית אלא באמצעות הענין והשכלות. ואומרו ומתנהג נחליאל שבאמצעות התורה שנתנה לנו נחל אותנו אל דבתיב יעקב חבל נחלתו, גם ירצה שנחלנו אל להיות מיוחד לנו לאלה דבתיב כי יעקב בוד לו יה, גם שכן בתוכנו יעזב מדוד עליון. ואומרו ומנחליאל כמות פרוש ומאמצעות דבר זה שנחלנו אל כמות נעשינו במדרגה עליונה על המלאכים שבהו לנו ה' יותר מהם.

דברי הימים

בא' בתמוז קנ"א, ביצעו נוצרים קטולים פוגרומים ביהודי ספרד, וידועים בשם "גזירות קנ"א". הפוגרומים החלו כאשר איכרים נוצריים רבים ביקשו להיפטר מחובותיהם ליהודי האזור. רבים נהרגו על קידוש ה' ואחרים התנצרו למראית עין, וגם לאחר שפסקו הפרעות לא הורשו לחזור לדתם. אחד המומרים היה שלמה הלוי מבורגוס ימ"ש שהפך למטיף נגד היהדות וחיבר ספר להסביר את התנצרותו ולשכנע ללכת בעקבותיו.

ג' בתמוז בתפ"ט, הוא היום בו עצר יהושע את מהלך השמש והירח במלחמת כיבוש ארץ ישראל, "שמש בגבעון דום וירח בעמק איילון".

בד' בתמוז ד'תתקל"א, נפטר רבנו יעקב תם נכד רש"י, לאחר שלבו מצער עם הריגת 31 קדושים בבלייט במסעי הצלב.

ביום זה בשנת תש"א, נערך פוגרום ביהודי יאס שברומניה ונהרגו 24 אלף יהודים הי"ד.

בה' בתמוז ג'ש"ז גלה יהוכין עם החרש והמסגר.

ביום זה בשנת ה'כ"ח, נכלל המהר"ם מרוטנבורג בכלא איינזיסהיים באשכנז, לאחר שביקש לעלות לארץ ישראל, על ידי הקיסר רודולף הראשון שדרש בעבורו כופר עצום. המהר"ם סירב שישחררוהו יותר מכדי דמיו נפטר בכלאו. לאחר 7 שנים נפדה בכסף רב וקבר בוורמייזא.

בו' בתמוז ה'שפ"ט, נכלא התוס' יו"ט בעלילה של זלזול בנצרות וקבע יום זה לצאצאיו כיום תענית.

משפחה

מטעים

ויקחו אליה פרה אדמה תמימה: (י"ט, ב.)
 תבת אליה מטעמת בטעם תלישא קטנה / תרסא,
 שהוא טעם משרת ולא מפסיק, אך רבים מנגנים
 אותו בדומה לתלישא גדולה המפסיק ואינו נכון.
 ומזכה כאן קדו, שתבת פרה שאחריה רפה
 בתחלתה כדון לאחד יהו"א שאינו מפסק.

הוא יתחטא-בו ביום השלישי וביום
 השביעי יטהר: (י"ט, א) - יש להזיק לקרא יחד
 ביום השלישי וביום השביעי, להפסיק מעט
 ולהמשיך יטהר. כי אם יפסיק בתבוי של
 השלישי, יתפרש פאלו ביום השביעי יטהר ואין
 צורך להזות עליו ביום השביעי, אולם היום
 השביעי מוסב על היום השלישי שבשני ימים
 אלו יזו עליו ואז יטהר.

לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים
 אין לשתות: (כ, ה) - ידועה התמיהה, במקום
 שאין בו אפלו מעט מים לשתות, מדוע התאוננו
 בני ישראל על כך שיש מחסור בפרות משפחים?
 אולם לאחר תבת "לא" יש פסק, וקדו פשוטם של
 דברים: לא, אין לנו טענות על מקום זרע ותאנה
 וגפן ורמון, כי אפלו מים אין לשתות, ולכן מי יתן
 דעתו על פרות! (קהלת יצחק)

מדגש

לשון הקדש היא שפה מהותית ויסודית ולא
 שפה הסבמית ככל השפות. רבי גדוק הבחן
 מוכיח זאת בין היתר בכך, שרק בשפה זו נתן
 למצא את התופעה שאותו שרש מבטא דבר
 והפוכו, בפרשתנו דגמה לכך בפסוק: "הוא
 יתחטא-בו" שפרשו חטא שהוא לשון סטיה
 מרצון ה' ובהפוכו הוא לשון של חטאות, והוא
 מביא דגמאות נוספות: קלם לשון שבה, או קלם
 לשון בזיון, להשריש לשון הבור ולשרש
 במשמעות של עקידה, אדם חולש על החלש,
 הגאה למעלה מן הנאי, הדל חסר-כל אולם
 הדולה מתמלא, רע כנגד רע, קדוש כנגד קדש,
 לסקל ולסקל, לברא ולברא, נבר ומנבר, נפול
 ונפיל, ארח ואורת, שונה ונשנה, לנאל ולהנאל
 מדם, לדבר ולהדבר, מתשאל ונשאל ועוד רבים.

ממלה

פעם ישב רבי יעקב מליסא בעל "הות דעת" יחד
 עם כמה בעלי בתים מעירו, וביניהם היה אחד
 שהיה עשירי מפלג אה היה קמטון ובידו מבהק.
 בקשו המסבים מהעשירי הקמטון להעמיד על
 השלכון יו לכבוד המסבים, אך הלה התחמק. אמר
 לו רבי יעקב מליסא: "אם תעמיד יו, אראה לך
 מופת גדול יותר ממה שרבונו". התמלא העשירי
 סקרנות ושלים מפיוסו לריבית בבוקר יו. אמר לו
 רבי יעקב: "זהו חנם. משה רבנו הוציא מן הסלע
 מים, ואני הוצאתי מן הסלע יו..."

מיוחד היה רבי צבי פסח פרנק במדותיו הנאצלות. מעולם לא קבע בביתו שעות קבלה
 והיה מקבל את שואליו בכל שעות היממה. גם אם ישבו בביתו אורחים נכבדים ומאן
 דהו בא לשאל בעצתו, היה עוזב את אורחיו ונפנה לשמע את דברי השואל. מבלי
 סבה מיוחדת, לא היה דוחה את שואליו למחרת, והיה מתבטא: "גם הנעלים של
 השואלים שוות הן אצלי, ואיני רוצה להטריחם לשוב אלי". בשעת לילה מאחרת,
 נשמעה פעם דפיקה קלה בדלתו. הרב פבר עלה על יצועו והבן דחהו למחרת, אך
 כשהרב הרגיש כי מישהו בא אליו, קפץ ממטתו פאלו נשכו נחש ויצא לקראת
 השואל באומרו: "אם אדם מישראל בא לשאל שאלה בשעה מאחרת כזו, מן הסתם
 הענין דחוף ואינו סובל דחוי". כאשר חזר מהלויית בתו שנפטרה בדמי ימיה, המתינה
 בביתו אשה עגונה שהזמנה לאותו יום כדי לדון בהעלמות בעלה, וכנראה לא היתה
 מזדעת לאסון שפקד את בית הרב. לא דחה אותה הרב, האיר לה פנים וישב עמה
 שעה ארפה כדי למצא לה מזון. לבני ביתו שתמחו על התנגדותו אמר: "וכי מה
 אשמה עגונה מספנה זו, שבדיוק ביום שהזמנה אלי כך ארע לנו?"

אחד ממונהלי אחת משיבותיה של ירושלים, נפטר בקצור ימים. באמצע ימי
 השבעה, נזקקה הנחלת הישיבה לחתם על כמה מקתבים דחופים, אך התברר כי
 החותמת נותרה בבית המנהל המנוח. חככו המנהלים בדעתם כיצד להוציא את
 החותמת מביתו לעניינים הנחוצים, אך כשנדדע הדבר לרבי יצחק זאב מבריסק, אסר
 עליהם להוציא את החותמת מבית האלמנה, כדי שלא לעורר את צערה. "אין לכם
 בררה כי אם להזמין חותמת חדשה, אף שהענין יתעפב", פסק הרב.

יום אחד, התיצבו בפתח ביתו של רבי שלמה זלמן אוירבך, אם אלמנה ובנה היתום
 שזה עתה נכנס למצות, ובקשה מהרב להצטלם עם בנה היתום למזכרת. ללא אמר
 ודברים, נטל רבי שלמה זלמן את מגבעתו ונעמד להצטלם. כעבר שבוע ימים, שוב
 התיצבו האם ובנה על מפתן ביתו של הרב ובהתנצלות אמרה האם: "התמונה לא
 יצאה בברור". למרות שכל רגעיו היו מדודים וחשובים, אמר הרב מיד: "אין בעיה,
 נצטלם פעם נוספת" ומיד נעמד שוב כשהוא מרעיף על הבחור ואמו ברכות חמות.

רבי שלמה סקולר, אחד מחסידיו של רבי יששכר דב מבולו, היה נוסע מעת לעת
 לקבץ מעות לצדקה. פעם אחת הגיע לעיר הוסקוב שהיתה עירה קטנה ולא הכיר בה
 אף אחד. בהיותו בבית המדרש, ספר על מטרת בואו ובקש שמישהו יתלווה אליו
 להתדפק על דלתי תושבי העיר ולהתרימם לצדקה. הפנו אותו המתפללים אל ביתו
 של עסקן נכבד בשם ר' אברהם, שבנדאי ישמח להיות לו לעזר. כשנכנס ר' שלמה
 לביתו, ראה את ר' אברהם שוכב על מטתו מפני החלי שברגלו. בביתו שררה עניות
 גדולה והקר הקפיא את העצמות בהעדר עצים להסקה. נרתע האורח ורצה לצאת,
 אך החולה מהר לקרא לו ושאל אותו לרצונו. החל ר' שלמה לספר על רצונו לאסוף
 פסח לצרכי צדקה והנה נכנסה בעלת הבית החדרה, ובששמעה את דבריו אמרה
 לבעלה: "מה יהיה איתך? זה שבועים שאתה שוכב במטה ועוד לא קימת שום מצוה.
 עכשו יש לך הזדמנות להתלוות ליהודי זה ובזכות המצוה ישלח לך ה' רפואה
 שלמה". שמע בעלה בקולה, התאמץ לחדת ממטתו ונעל את מגפיו הקבדים. בחוץ
 שרר קר עז אך ר' אברהם דדה ברגלו החולה ולא שת לבו לכאביו וספוריו. בשמחה
 רבה חזר על בתי העיר יחד עם ר' שלמה וסיע לו לאסוף סכום נכבד למטרת הצדקה.
 כשחזר לבולו, ספר רבי שלמה למהר"ד על מסירות נפשו של היהודי הזה. אמר
 הרבי: "ישנם ל"ו צדיקים בכל דור, חושב אתה שפונתי לצדיקים כמו אבי וזקני
 זכרונם לברכה? לא! יש יהודים צדיקים שאינם מכירים את עצמם ככל".

בעת בקורו של רבי יוסף חיים זוננפלד בפתח תקוה, כדי לפקח על עניני התלמוד
 תורה שבמושבה שיסד תלמידו רבי משה אוירבך, הזמינו אחד מנכבדי המקום
 לארוחת צהריים. תוך כדי הסעדה נכנסה אשת בעל הבית ושאלה בפייה על העוף
 שהוכן לסעדה. היא שבתה להפריד את הלב לפני המליחה ונזכרה מזה רק אחרי
 הבשול. עין רבי יוסף חיים בענין ופסק להתר, אך התנצל שהוא אינו יכול לאכל,
 מפני שוהג הוא לא לאכל מתבשיל שנתעוררה בו שאלה. לפני הפרדו, נגש אל
 בעלת הבית, הודה לה על הארוח הנכבד והוסיף: "אצל אשה יראת ה', שאינה בוששה
 לשאל שאלה כזאת בפני קהל מסבים, אני מוכן לסמוך עליה למחזוריו מן המחזוריו".

"תמימותה של פרה אדמה נפסלת בשתי שערות שחרות, אולם התמימות של 'תמים תהיה עם ה' אלקיך' נפסלת אפלו בחוט שיערה אחד"
 (החידושי הר"מ)

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת חקת תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 489

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

בואו ונחשב חשבונה של אמן

סיד חשוב ונצחי מלמדת אותנו התורה בפרשתנו.

אחר שמתארת התורה כיצד הפו בני ישראל את סיחון מלך האמורי וכבשו את ארצו, היא פותבת (במדבר כא ז): "על פן לאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון". חכמים (ב"ב עח ב) דרשו פסוק זה כך: "המשלים" אלו הצדיקים המושלים ביצרים, ומה הם לאמרו? "באו חשבון" - בואו ונחשב חשבוננו של עולם! בואו ונחשב את הרוח שנפיק בעולם הבא מכל מצוה, לעמת ההפסד שיגרם לנו מכל עברה. ומסקמת הגמרא: "אם אתה עושה פן, תבנה" - בעולם הזה, 'ותכונן' - בעולם הבא.

מטבענו רגילים אנו להתבונן על העולם ולהסיק מסקנות בהתאם לראות עינינו. ראייה שהיא בדרך כלל קצרת טווח. בקריאת: "בואו ונחשב חשבוננו של עולם" מעוררים אותנו חז"ל להתבונן במבט אמת, כזה שצופה למרחוק, שאף שהוא לוקח בחשבון את ההווה, הוא ממקד בעתיד.

אם יספרו לנו על בנק שתמורת כל דולר שמפקידים בו מקבלים שק מלא ביהלומים - בודאי לא נאמין! אף האמת היא שבשמים יש 'בנק עולמי' שפועל בדיק בשיטה זו; תמורת כל הפקדה של עינים גשמיות נראית פעוטה - בסוף הכל' תנועה קטנה, אמירה קלה - זוכים ברוחים עצומים.

זהו 'חשבוננו של עולם'! זהו חשבונה של עניית 'אמן' שחכמינו וקדמונינו לה רוממו את שגב מעלתה וקדושתה והפליגו לתאר את השכר העצום שנתן לזכות מלכה. ואכן, את ערכה של אמן אין לחשב בחשבון גשמי, אלא בחשבוננו של הקדוש ברוך הוא, שבו יש לה ערך גדול ועצום!

מי שזכה לזבק בעניית אמן, הוכיח בכך שהוא שיף ל'מושלים' המחשבים נכונה את חשבוננו של עולם, ומבינים שאם חז"ל אמרו שעניית אמן היא מקור השפע בעולם ואף הבטיחו עליה הבטחות לה גדולות: פתיחת שערים, קריעת גזר דין, אריכות ימים ושנים בטובה, ועוד כהנה וכהנה, הרי שיש לתת לה את המשקל הנכון.

מי שמאמין בחשבוננו של עולם יודע כי בהבל פה, בתנועה קלה, נתן לקים מצוות מלא החפן ולהשתפר לנצח נצחים, בודאי לא יזלזל במצוה זו!

זו התזכרת, עכשו ההזדמנות: הבה נמנה כלנו עם המחשבים חשבוננו של עולם, נקפיד על עניית אמן ונזכה להבנות בעולם הזה ולהכונן לעולם הבא, אמן ואמן.

בקריאת "בואו ונחשב חשבוננו של עולם",

שבת שלום,

218 213 מכון א"ן

מצות פרה מעודה על התורה פלה

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה" (יט ב)

ענינה של פרשה זו היא מצות פרה המטרת את הטמאים, מדוע אם כן פותחת אותה התורה ב"זאת חקת התורה" ולא ב"זאת חקת הטורה", וכפי שפתחה את פרשת הפסח ב"זאת חקת הפסח" (שמות יב ג)?

פרש האור החיים הקדוש:

קיום המצוות השכליות שיש להן טעם אינו מוכיח על היותנו משעבדים לקיום מצוות התורה, שהרי גם גויים מקיימים מצוות כאלו. רק קיום מצוות שהן בגדר 'חק' שאין לו טעם, גיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקים כל מצוות התורה. לפיכך פתחה התורה את פרשת פרה ב"זאת חקת התורה", ללמדנו שהמקיים מצות פרה שאין לה טעם, מראה על הסכמתו לקים כל מצוות התורה, ולכך מעלה עליו הכתוב כאלו קים בפעל את כל מצוות התורה.

ביסוד זה באר הבאר משה מאזרוב (משפטים עמ תשמו) את שאנו אומרים בחנכה בתפלת 'על הנסים': "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך", לאמר: השכחת התורה תלויה ב'להעבירם מחקי רצונך'. שאם היו היונים מבטלים חלילה את ישראל ולו רק מעשית המצוות שהן בבחינת "חק", כבר היו מגיעים בכך חלילה לידי 'להשכיחם תורתך'. שכן כאמור קיום מצוות התורה מבסס על אמונה פשוטה, רק משום שכן חקק הבורא.

גזרה היא מלפני - מנגד המקורגים

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה" (יט ב)

פרש רש"י (ע"פ תנחומא ח): "לפי שהשטן ואמות העולם מונין את ישראל לומר: מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה 'חקה' - גזרה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה".

יש להבין: הלא להלן הביא רש"י בשם

המדורש טעם למצוה זו, שהיא באה לכפר על חטא העגל, ומדוע אפוא נחשבת היא לחקת?

פרש רבי פינחס הלוי הרויץ בעל 'הפלאה':

השטן ואמות העולם יודעים כי הזכרת עונותיהם של ישראל מעוררת עליהם קטרוג. לכן הם מבקשים לגרם צער וענוי לישראל בכך שהם חוקרים אותם לטעמה של מצות פרה אדמה, כדי שישכחו להם שהיא באה לכפר על העגל, וכך יזכירו חטאם ויתעורר עליהם קטרוג. לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: אל תגלו להם את טעמה, אלא אמרו להם: "גזרה היא מלפני" (פנים יפות)

על פי דבריו פרש נכדו רבי צבי יחזקאל מיכלזון, רבה של פלונסק, את הסבה שבסדר אבינו מלפניו אנו מבקשים תחלה: "פלה כל צר ומשטין מעלינו", ולאחר מכן: "סתם פיות משטינו ומקטרגנו", אף שאם תתקבל הבקשה הראשונה ויכלו צרינו ומשטינינו, אין מקום לבקש שפיהם יסתם מלקטרגו! אלא שהבקשה הראשונה מוכנת כנגד המשטינים והמקטרגים המצהרים עליהם אנו מבקשים שיכלו מן העולם, ואלו השטנים - כנגד אלו המתחכמים ומושכים את ישראל בשלשונם, כדי שזכירו הם עצמם את חטאיהם, שעליהם מבקשים אנו שיתם פיהם (שו"ת 'תירוש ויצהר' ס' קפא).

פרק תהלים בכונה מועיל יותר

"קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו" (כ ח)

אמר האמרי חיים: סבורני כי אמירת פרק תהלים אחד בכונה מועילה לחנוף הילדים יותר מאשר הענישתם. אם כן אין זה מן הראוי להענישם. זו אף היתה הטענה על משה רבנו בפרשת 'מי מריבה', שכן על הפסוק 'ודברתם אל הסלע' דרשו חכמים (ליק"ש חקת רמז תשסג): "שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע", לאמר: אם שנית פרק אחד יכולה היתה להועיל, אזי לא היה מן הראוי להכות (בטאון וז"ג"י נסן תשס"ו עמ' 50).

סודה של הצואה השנה

לעמוד, והן בלמוד משניות שבועי במשך כל שנת האבל שבמהלכו סימו האחים יחדו ללמד ש"ס משניות שלם לעלוי נשמת אביהם הדגול.

בסיום השנה, לאחר שבני המשפחה עלו לקבר האב פנהוג, נערך סיום משניות רבתי בהשתתפות כל צאצאיו וקרוביו של ר' צבי הירש. ההתרגשות היתה בשיאה, הן מחמת עצם המעמד שבו העלה זכרו הבלתי נשכח של האב הדגול, הן בשל סיום הש"ס שנערך במהלכו, והן מפאת הידיעה על התעלומה שעומדת סוף סוף להפתר.

בשעה היעודה נאספו ובאו כל קרוביו של ר' צבי הירש לסעודת המצוה שנערכה באולם מכבד. בשיאו של הארוע נקרא לבמה אותו יהודי נאמן שבמשך כל השנה שמר בקפדנות על הפקדון שהפקד בידו מאת רבי צבי הירש המנוח. האיש אחז בידו מעטפה קטנה, דבר שרק העצים את התעלומה, כך שהעינים כלן היו נשואות אליו, והאזנים היו כרויות לשמע את דבריו.

בחרדת קדש פתח האיש את מעטפת התעלומה, ולהפתעת כלם נשר מתוכה פתק מ'מו' קטן וצבעוני. כלם היו מסקרנים לשמע מה כתוב בו; מתברר שהצואה המסקרנת הכילה בתוכה שני משפטים בלבד, והנאמן החל להקריאם:

"בני היקרים, לאחר שנה שבה התפללתם לפני העמוד, זכיתם לחוות את התחושה המיוחדת של תפלה הנאמרת בשלמות, מימה טבו ועד אחרי 'עלינו', ללא הפסקה. מבקש אני מכם, אגא, המשיכו בכך גם לאחר תם השנה, ועד לסוף חייכם הקפידו לבוא לתפלה בזמן ולשהות בבית הכנסת עד סיומה".

הנאמן סים להקריא את הצואה ושתיקה כבדה השתררה באולם. כן, התברר שהאב הנערץ אכן בקש בחכמתו לנצל את הרגעים המכוננים הללו כדי לעוררם ולחזקם בדברים העומדים ברומו של עולם, ולבקשם להמשיך בחזק המתבקש גם לאחר תם התקופה שבה היו מחיבים בכך מתקף שנת האבל.

הארוע הסתים, אך רשמו נחזק בלבבות המשתתפים בו לנצח. המסר שבקש הנפטר הדגול להנחיל לא ישכח מקרב המשתתפים עד סוף ימיהם, וכפי שהיטיב להגדירו אחד מבניו של הנפטר:

"לתפלה יש התחלה ויש סוף. תפלה שמוגיעים אליה באחור או יוצאים ממנה לפני סיומה היא תפלה חסרה. פשוטו כמשמעו".

לרומם' עמ' 565

מצוות התפלה כדבעי, ופעילותו נשאה פרות לתפארת.

עם פטירתו שחו הכל על אודות צואתו המיוחדת. לא, לא אותה צואה מרטיטה שחלק ממנה הקרא במעמד הלוייה, כי אם דוקא זו שלא הקראה. שמועה מבססת טענה כי ר' צבי הירש כתב צואה נוספת, אותה הטמין במקום סתר שהיה ידוע רק לאיש אחד, אדם שהיה נאמן עליו ביותר, והוא הורה בתקוף שלא לפתחה אלא לאחר עבר שנה מפטירתו.

ילדיו, שהיו מסקרנים מאד לדעת מהו המסר שהותיר להם אביהם, נאלצו להמתין בסבלנות עד לעבר שנה ממועד הפטירה, או אז עתידים היו לקבל מאת אותו נאמן את הגישה לצואה המסקרנת, וכך סוף סוף יסר הלוט מעל התעלומה שהטרידה את מנוחתם במשך שנה שלמה.

בין לבין רצו לא מעט השערות בנוגע למהותה של הצואה. השמועות נעו בין ספור על נכס עלום ומניב רווחים שרכש האב אי שם לפני כמה עשורים ואוטוטו מגיע מועד ממוששו שעשוי להפיק לירשים רוח משמעותי, לבין ידיעה מרעישה הקשורה לתולדות המשפחה.

היו שטענו בתקוף כי מסתבר שהאב מבקש לעורר את ילדיו לחזק כלשהו באחד מהנושאים שהיו

הספור שלפנינו ספר מפי אחד מגדולי פוסקי דורנו, הגאון הגדול רבי משה שאול קלין שליט"א, והוא טומן בחבו מסר נוקב וחשוב, אשר בבחינת 'החי יתן אל לבו', יש בו כדי לחזק כל יהודי באשר הוא באחד משלשת העמודים שעליהם העולם עומד, הלא הוא עמוד התפלה.

הידיעה על פטירתו של ר' צבי הירש הכתה

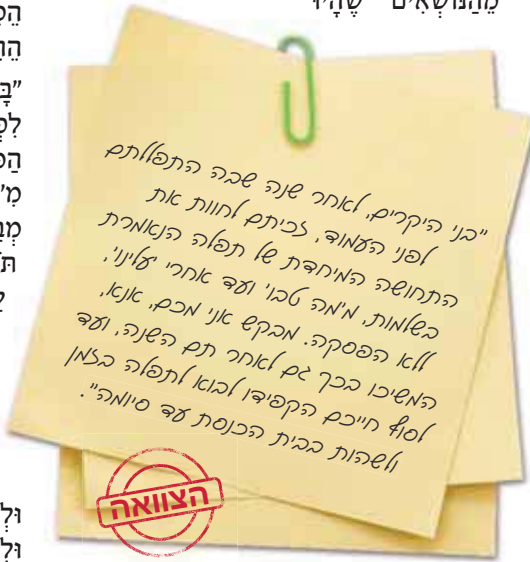
ילדיו, שהיו מסקרנים מאד לדעת מהו המסר שהותיר להם אביהם, נאלצו להמתין בסבלנות עד לעבר שנה ממועד הפטירה, או אז עתידים היו לקבל מאת אותו נאמן את הגישה לצואה המסקרנת, וכך סוף סוף יסר הלוט מעל התעלומה שהטרידה את מנוחתם במשך שנה שלמה.

בתדהמה את כל בני משפחתו ואוהביו. למרות גילו המבוגר, ר' צבי הירש היה יהודי פעיל ושופע חיים אשר רבים נהנו ממנו עצה ותושיה, ודבר פטירתו הפתאומית הכה כרעם ביום בהיר.

רבים היו הצועדים אחר מטתו, ולא בכדי, שכן כלם הכירוהו ואהבוהו. ר' צבי הירש היה הרוח החיה בכל ענין שבקדשה. תדיר היו מחשבותיו נתונות לחזק והאדרת ענינים רוחניים שהשעה נצרכת להם. מחו היה הוגה ללא הרף רעיונות חדשים, כאלו שיש בהם כדי לעורר את הצבור להוסיף ולהרבות חילים לתורה וליראה.

דמותו הנלבבת היתה אהובה על כל רואיו. אישיותו הנדירה שלבה נחישות והשקפה בהירה, לצד נעימות ודרכי נעם, ומתוך כך פעילותו הנמרצת, אף שלעתים נגעה בנושאים כואבים, היתה מתקבלת מבלי לעורר התנגדות טבעית. ר' צבי הירש נחן בלשון למודים ובשפה עשירה; בשיחותיו עם צעירים ידע לברר היטב את מלותיו ולהשתמש במלים המתאימות ביותר, כאלו שתמשכנה את הלבבות לכיוון החיובי. לעמת זאת, בשיחותיו עם מבגרים היה משתמש באמרות חז"ל ובדברי רבותינו שהיו שגורים על לשונו, באמצעותם היה מעורר רגשות כבויים ורדומים למען הנושא שבקש לחזק.

הנושא שהיה חביב במיוחד על ר' צבי הירש היה נושא התפלה. בכל מעמד שנקלע בדרכו הוא השתדל לעורר על חובת קיום

קרובים ללבו ואותם עמל לחזק במשך כל ימי חייו בקרב משפחתו ומכיריו. יהיה אף שיהיה הכל נאלצו להמתין בסבלנות עד שיעגיע הרגע והצואה תפתח, או אז תבוא התעלומה לידי פתרון.

שנה חלפה מפטירת האב, במהלכה קימו ילדיו את כל מנהגי האבלות ופעלו ככל יכלתם לטובת נשמת אביהם, הן בגשתם לעלות כשלוחי צבור בכל שלוש התפלות, כשילשם כך הם מרגילים את עצמם לבוא לתפלה מקדם כדי שיוכלו לגשת בזמן

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א
מראשי ישיבת שער השמים

מעלתה של מצות עניית אמן

ללמוד ממלחמת היצר

במקומות רבים הפליגו חז"ל במעלתו של העונה אמן ובגדל שכוונו. ההתבוננות במאמרים אלו מעוררת אותנו להפנים עד היכן גדל החובה המטלת עלינו להתחזק בעניית אמן בכונה ובקול - בכל כחו.

המתבונן יראה בחוש שהיצר הרע מנהל מלחמה מיחדת כדי להכשיל את האדם ולמנועו מעניית אמן. מערכה שלמה נטשת על כל אמן ואמן, ועל האדם לזעזע את זה ולהשתדל בכל כחו לבל יפסיד גם לא אמן אחת.

למען האמת, עצם התאמצותו של היצר למנוע מהאדם לזכות בעניית אמן, מלמדת על שגב מעלתה של מצוה זו, שפך למדונו רבותינו: כאשר רואה האדם שהיצר משקיע כחות מרבים למנוע ממנו דבר מסוים, הרי שעליו להסיק מכך מה רבה חשיבותו, ולהשתדל במיחד להתחזק בענין זה. צדיקים אמרו שזהו פונת דבריו של משה באמרו לפרעה (שמות י כו): "וגם מקננו לך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו"; מהתעקשותו שמתקננו ישאר במצרים, מבינים אנו עד כמה חשוב שיצא אף הוא עמנו כדי "לעבד את ה' אלקינו".

כדאי לחיות בעבור עניית אמן

על גדל מעלת עניית אמן יעיד הספור הבא: בארצות הברית התגורר רופא מפרס, שביום מן הימים החליט לחזור בתשובה. באחד הימים ספר את הסבה שגרמה לתפנית בחייו: "הגיע אלי לטפול חולה אנוש. מצבו היה ככי רע, וסבלו היה קשה מנשא. אותו חולה בקש ממני שאעריך לו בדיקות ואקבע את מצבו. הבדיקות לא היו מרנינות כלל וכלל, הן הראו שקצו קרוב, ואף נתוח חרום יאריך את חיי רק בחצי שנה. כששמע היהודי את הנתונים, בקש ממני שאתלווה אליו לרבו הגדול הגאון רבי משה פינשטיין, שיפסק בענין.

עשיתי כבקשתו. רבי משה שמע היטב את צדדי השאלה ופסק שצריך לנתח! כשראה רבי משה פינשטיין שאני תמה על פשר קביעתו והחלטתו הסביר לי: 'במהלך החדשים הנוספים שבהם החולה זכה לחיות, הוא זכה לומר עוד אמנים רבות על כל הברכות שישמע, ועבור כך כדאי לסבל כל סבל'. הבטחון שבו אמר הרב את דבריו, העצמה וההתלהבות חלחלו בתוכי. ערכתי את חשבון נפשי והחלטתי לחזור בתשובה שלמה".

בענין זה יש להזכיר את מאמר חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו". ויכולני להעיד כי אאמרו "צ"ל היה נזהר עד מאד להשתדל לענות אמן בקול רם. אף כשהיה זמן מפלג היה קולו נשמע בבית המדרש בעניית אמן בקול גדול יותר מכל המתפללים. ואכן זכות זו עמדה לו שזכה לאריכות ימים ושנים טובות.

שוכר עניית אמן – עשרה זהובים

אמרו חכמים (חלין פז א) ששוכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ולכן החוטף ברכה מחברו צריך לשלם לו תשלומי נזיקין בסך עשרה זהובים (וכך נפסק בשו"ע חו"מ שפ"א).

רבנו תם מחדש (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחיבו) שכיון שאמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", שכוונו של העונה אמן על ברכה הוא לפחות כשל המברך, ונמצא שאף שוכרה של כל אמן הוא עשרה זהובים לפחות. לפיכך פסק שאם

קראו לאדם לעלות לתורה ועלה אחר במקומו, העולה אינו צריך לשלם לאדם שהיה אמור לעלות במקומו. משום שזה שקראו לו ראשון יכול לענות אמן אחר ברכותיו של זה שעלה במקומו, ובכך אינו מפסיד את שכר עשרת הזהובים שנגזלו ממנו.

השיטה מקצצת (ב"ק שם) מביא שיש הסוברים שתשלום זה של עשרה זהובים הוא מדין ממון ולא קנס. לאור זאת עולה שמי שמפריע לחברו לענות אמן על ברכה, הוא גזול ממנו. שהרי הוא גזול ממנו עניית אמן ששויה הון רב, שהלא שוים של עשרה זהובים הוא מאתיים וחמשים זוזים, סכום שבתקופת הגמרא יכול היה אדם להתפרנס ממנו יותר משנה (ראה פאה ח ח ורע"ב שם).

בענין זה מן הראוי להביא את דבריו הנפלאים של מרן בעל ה'חת"ם סופר' בסגיה זו: לכאורה יש להקשות - מהיכן ידעו חכמים לשער כי שוכרה של כל מצוה הוא רק עשרה זהובים? וכי יש גבול לשכר מצוה? והלא שלמה המלך אמר (משלי ח יא): "וכל חפצים לא ישוו בה"? ומבאר ה'חת"ם סופר' כי שכר עשרה זהובים אינו שווה של המצוה, כי אם פצוי על הצער שחש האדם שנמנע ממנו קיום המצוה.

כן! מי שהפסיד עניית אמן, אפילו עניית אמן אחת, צריך להרגיש צער אמיתי על הפסדו. ואכן, שמעתי על הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, שפעם אחת ברח אחד מבני משפחתו ברכה בלחש מבלי שיוכלו לענות אמן על ברכתו. תכף נגש אליו ר' זלמן ואמר לו בכאב: "זה עתה הפסדת לי סכום של מיליון דולר! שכן גזלת ממני את הזכות לענות אמן".

בחזרת הש"ץ אין אחיזה לחיצונים

בענין זה יש לעורר על גדל החובה להקשיב לש"ץ בחזרת התפלה, לשמע כל תבה ולהקפיד לענות אמן בכונה. האר"י הק' אמר שבתפלה בלחש יש אחיזה לחיצונים, מה שאין כן בעת חזרת שליח הצבור על התפלה בקול. ואכן, העיד רבי חיים ויטאל שהאר"י הק' היה עומד בעת חזרת הש"ץ בעינים עצומות וכוון לכל מלה.

אין מדבר בחומרא בעלמא. הרמ"א (או"ח קכד ד) מביא: "יש אומרים שכל העם יעמדו כשחוזר הש"ץ התפלה". ומבאר המושג ברורה' (ס"ק כ) שכיון ששומע כעונה, נחשב כאילו הם מתפללים בעצמם, וכאשר האדם מתפלל שמונה עשרה צריך לעמוד.

כאשר שהה אאמרו זצ"ל בבית הרפואה, היה המבגר ביותר בין באי בית הכנסת שם, בכל זאת הוא היה היחיד שעמד בעת חזרת הש"ץ וענה אמן בקול, מחמת שיזע חשיבות הדבר ומשום שחבב את המצוות.

חזרת הש"ץ לא נתנה כדי שתהיה שהות להניח תפלין דרבנו תם ובודאי שלא לקרא עלונים חלילה, אלא יש חיוב לשמע כל תבה בחזרת הש"ץ ולענות כראוי אמן על כל ברכה.

ראיתי אדם שהיה מכרח לצאת בחל המועד סכות בשעת התפלה, והוא בחר להקדים ולצאת בעת חזרת הש"ץ כדי שלא יצטרך לצאת בעת ההושענות. לאחר התפלה אמרתי לו: "אמירת ההושענות אינה אלא מנהג, חזרת הש"ץ לעמת זאת היא חיוב גמור".

נקפיד לענות אמן כהלכה על ברכות ועל קדישים ונזכה שיקימו בנו ההבטחות שהבטיחו חכמים למקפיד על עניית אמן כדת וכהלכה.

למען יזכרו לענות אמן כהלכה

רבי רפאל ברוך טולדנו, רבה של מקנס, נודע בגדל הקפדתו על עניית אמן. פעם כאשר הזדמן לו להתפלל באחד מבתי הכנסת הנכבדים בבני ברק, הבחין הרב שחלק מהמתפללים אינם עונים אמן כהלכה אחר חזרת הש"ץ. בסיום התפלה הוא טפס על ספסל וממרום עומדו הוכיח את הצבור על שאינם נזהרים בעניית אמן. לשאלת נכדו מדוע לא חס על כבודו, השיב: "הלא רציתי שיזכרו את דברי תוכחה, וכיון שאמרו חכמים (חלין עה ב) שכל דבר משנה אנשים זוכרים אותו, מדוע אחוס על כבודי ולא על כבוד קוני?!" (מקבציאל' גליון לג עמ' תקלט).

כהנים בדוכנם למען עניית אמן

שקוד היה רבה של קובנה, רבי יצחק אלחנן ספקטור, על תקנתם של בני דורו, ומעת לעת היה נושא דבריו ברבים לחזק בנושאים שונים שעלו על הפרק. בשנת תרמ"ח פרסם כרוז מיחד לכהנים, שפמנהג ארצות חוץ לארץ נשאו פניהם רק בחגים ובמועדים, בו תקן תקנה מיחדת לכל יגרום זלזול בעניית אמן כתוצאה מקיום מצוה זו, וכך כתב:

"מודעת זאת לכל, גדל אזהרת חז"ל והספרים הקדושים במצות אמירת אמן. היא שמה רבא ואמן, ולהפך ח"ו בחמר המבטלם. והנה ראינו אשר במים הנוראים וימים טובים, כאשר הכהנים עולים על הדוכן, חוזרים הכהנים מדוכנם טרם גמר הש"ץ הקדיש של תפלת הצבור מיד אחר דוכנם, והצבור מהדרים בחזירתם לישר כחם [להודות להם] בעד דוכנם, וכל זה הוא בעת אמירת הש"ץ את הקדיש ומבטלים על ידי זה מלענות אמן. היא שמה רבא, ואמן אחר הקדיש.

לכן הנני מבקש את הכהנים, שכל ימיהם לשוב מדוכנם עד אחר שיגמר הש"ץ את הקדיש שאחר החזרת הש"ץ, ולא יגרמו ח"ו מכשול לצבור, ובזכות זה נזכה לראות בשוב הכהנים לעבודתם ולמשמורתם במהרה בימינו אמן" (תשובות רבנו יצחק אלחנן' ס' ג).

אמן אחר ברכת 'מחיה המתים'

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (כ"ב) המוכיח הקדום רבי משה פהנא מגיביטש, בעל 'דרך משה', הרבה להוכיח את צבור שומעי לקחו על חובת הזהירות בעניית אמן על כל ברכה. במיוחד הזהיר על שתי אמונים, אשר למרות מעלתן היתרה רבים מזלזלים בענינתן מבלי משים, ואלו הן: 'אמן' שאחר ברכת 'המחזיר שכונתו לציון' - לפי שהצבור נחפו לומר 'מודים דרבנן', ואמן' שאחר ברכת 'הפורש סכת שלום'... ועל ירושלים' הנאמרת בליל שבת - לפי שהצבור ממהרים לומר אחריה 'ושמרו' (דרך משה' ליום יא). בדבריו ספר על אודות חסיד אחד שבקש להבין מפני מה הגלות מתארכת, ולאחר שהתענה על כך ענו לו מן השמים: "איך תבוא הגאולה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על הברכות שנתקנו על הגאולה העתידה - 'המחזיר שכונתו לציון' והפורש סכת שלום' - ועניית אמן אחריהן מבטאת את האמונה השלמה בגאולת ישראל".

ב'ספר הפנים' (אות מז) הוסיף והזהיר על אודות עניית אמן נוספת המעכבת את הגאולה, והיא עניית אמן אחר ברכת 'מחיה המתים', שרבים פותחים מיד באמירת 'קדשה' ושוכחים לענותה.

דורשי רשומות אמרו כי חובת הזהירות בעניית אמן אחר ברכת 'מחיה המתים' נרמזה בפסוק זה. סופי התבות: "יען לא האמנתם בי להקדישני" - יען לא נזהרתם בעניית אמן בברכת 'מחיה מתים' הסמוכה לקדשה, "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" - מתעכבת הגאולה השלמה.

תורה מסיני'

שערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלולא

הרבי מצאנז קלויזנבורג, בעל 'שפע חיים' זצ"ל

ה'שפע חיים' ט' בתמוז תשנ"ד

רבי יקותיאל יהודה הלברשטם מצאנז קלויזנבורג נולד לאביו רבי צבי הירש הלברשטם מרודניק, נכדו של בעל הדברי חיים מצאנז, ולאמו מרת חיה מינדל שהיתה נינתו של בעל ה'בני יששכר'.

עוד בילדותו נודע כעלוי ובהגיעו למצוות כבר נבחר על הש"ס שלו. בגיל ארבע עשרה התייתם מאביו, שמתו למד את עקר תורתו. באותה שנה גם הסמוך להוראה על ידי גאוני דורו, רבי מאיר אריק ועוד.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את בתו של הרבי מסיגט בעל העצי חיים. בימי הזעם נשלחו הוא ומשפחתו לאושוויץ. אשתו ואחד עשר ילדיו נרצחו, ורק הוא נותר בחיים.

עם תום המלחמה עמד הרבי זצ"ל והחל בהקמת מוסדות תורה במחנות העקורים. בהמשך הגיע לארצות הברית, הקים בה עלה של תורה ומסר שעורים ביישיבה שהקים. הוא נשא אשה בשנית - בתו של הרב שמואל דוד אנגור, אב"ד ניוטרא, ונולדו לו שבעה ילדים.

בשנת תשס"ו בקר לראשונה בארץ והחליט להקים קריה חסידית ומוסדות תורה וחסד יחדים. דברי תורתו נדפסו בסדרת ספרי 'שפע חיים' על התורה והמועדים ובשבעת כרכי שו"ת 'דברי יציב'.

בחצות ליל שבת קדש פרשת חקת, ט' בתמוז תשנ"ד, הסתלק הרבי וביום ראשון הובא לקבורה בחלקת צאנז בבית העלמין בנתניה.

ברכות השחר בצותא בבית הכנסת

בשעור חמש רש"י פרשת חקת בלק תשל"ט עורך בעל 'השפע חיים' מצאנז על אמירת ברכות השחר בצותא חזא בבית הכנסת, וכך אמר:

"וכבר מלתי אמורה זה פמה, בבקשה להחזיר עטרה לישנה ולהנהיג בבתי מדרשנו סדר התפלה עם הש"ץ כפי שהיה נהוג מאז ומקדם, שבכל מנין שהתפלל התחילו מן ברכות השחר, שתחלה הש"ץ אומר הברכות ואחר כך אומר כל אחד לעצמו. וירא שמים ישתדל לשמע מעוד פמה אנשים [ברכות השחר] כדי לענות אחריהם 'ברוך הוא וברוך שמו' ואמן. ואצל זמני הקדוש מצאנז זי"ע היה חק קבוע דבר יום ביומו שאחד, ולפעמים שנים מהילדים, היה אומר לפניו ברכות השחר, אם בגני הקדושים בקטנותם או אחד מנכדיו או ילד אחר" ('שפע חיים', תורה ומועדים חלק יח עמ' שנה).

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

תמוז תשפ"ג גיליון 729
נא לא לעיין בגיליון בשעת התפילה

פרשת חקת

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

א. מעמד הכאת הסלע

ב. בקשת בני"י מסיחון לעבור דרכו

וסירובו

ו. אופן עשיית אפר פרה אדומה

מ. מות אהרן ואבל העם

י. דיני טומאת מת

ו. בקשת בני"י מאדום לעבור דרכו

וסירובו

מ. מסעות בני"י וכיבוש יעזר והבשן

י. מלחמת סיחון וכיבוש ארצו

מ. הנחשים השרפים ונחש הנוחשת

י. מלחמת הכנעני מלך ערד

צ. מות מרים וצמא העם

ר. שירת הבאר

שאלה לשולחן השבת

"ותמת שם מרים ותקבר שם"

במיתת אהרן נאמר: "ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל".

ובמיתתו של משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום".

ויש ליתן טעם לכך שבמיתתה של מרים התורה לא כותבת שבני ישראל הספידו ובכו אותה, והלא אף היא היתה אחת משלושת הרועים של עם ישראל?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם) ובל"י אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"זאת חקת התורה אשר צוה ד' לאמר"

חבוי כאן רמז לשלושה דברים המועילים לזכירת הלימוד: א. שיחזור על פרקו מאה ואחת פעמים. ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת לימודו. (בשם האריז"ל) ג. שילמד בקול רם וישמיע לאזניו. והרי הרמז: זכור אל תשכח (את-) חקת התורה, אשר צוה - בגימטריא 101, ד'- שתצייר את שם ד' במחשבתך, לאמר - דהיינו שתגיד בפיו ובקול. (וגם: לא-מר, התורה תהיה לך מתוקה)

"עלי באר ענו לה. באר הפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחקק במשענתם"

בארה של מרים שהשקתה את בני ישראל בהיותם במדבר באה לישראל בזכות אברהם יצחק ויעקב, שהרי מעשה אבות סימן לבנים ובמעשה האבות בבארות המים פעלו לדור המדבר שתלווה אותם באר המים. באברהם נאמר: "וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו", ביצחק נאמר: "ויכרו שם עבדי יצחק באר" וביעקב כתוב: "והנה באר בשדה". רמז נוסף לקשר שבין האבות הקדושים לבאר: 'באר הפרוה שרים' - אותיות אברהם, 'במחקק' אותיות 'בם חקק' ו'חקק' בגימטריא יצחק, 'במשענתם' אותיות 'במשענו-תם' דהיינו בזכות ובמשענת יעקב הנקרא איש תם. (רבינו אפרים)

"זאת חקת התורה"

כתב רש"י: 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה! מבואר ברש"י שאין אנו יודעים טעמה של מצות פרה אדומה. ויש להבין כיצד מתיישב עניין זה עם דבריו בהמשך: 'משל לבן שפחה שטינף פלטיץ של מלך אמרו תבוא אמו ותקנח הצואה כך תבוא פרה ותכפר על העגל, הרי מבואר שטעם המצוה היא ככפרה על חטא העגל ויש ליישב את הדבר. ויש לומר: א. ניתנה כבר במרה עוד לפני חטא העגל כחוקה. ב. שורש חטא העגל היה חסרון באמונה של בני ישראל, לכן תבוא מצוה זו שאין לה טעם כלל ואנו מקיימים אותה רק מכח אמונתנו בקב"ה ובמצוותיו, ובכך נתקן את חטא העגל. (האדמו"ר מוורקא) ג. עיקר המצוה חוקה, אבל זה שנעשית דווקא בפרה (ודווקא נקבה) ולא באופן אחר זה משום חטא העגל. (ט"ב) ד. רמז ואסמכתא לטעם אבל לא הטעם האמיתי. ה. לשיטות שניתנה מצות פרה במרה אכן זוהי חוקה גמורה. ו. החוקה וחוסר הידיעה עצמה היא תבוא ותכפר על מעשה העגל. ז. עגל הזהב מסמל את תאוות הבצע ואילו במצוות הפרה האדומה מוכנים ישראל לשלם כל הון שיושת עליהם. (לב אהרן) ח. אמנם טעמה הוא מפני חטא העגל אך אנו אומרים שאין אנו יודעים טעמה כדי שלא לעורר קטרוג ח"ו. (קדושת הלוי) ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א ל'שאלה לשולחן שבת' תשפ"א)

"ומעדבר עתנה"...

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון:
052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 השבון 5055271 ע"ש 'ביין'.

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. על פרת החטאת להיות _____
- ב. שירתה מובאת בפרשה _____
- ג. למקום זה נשען אשד הנחלים _____
- ד. "ונירים אבד חשבון עד _____"
- ה. שם נקבר אהרן הכהן _____
- ו. "אל ד' _____ קולנו _____ מלאך _____ ממצרים"
- ז. מקום רע, זה מקום שאינו מקום _____
- ח. שם ניצחו בני ישראל את הכנעני _____
- ט. איש _____ אוסף את אפר הפרה ומניח במקום _____
- י. עיר שמשה שלח מרגלים אליה _____
- יא. בני ישראל הבטיחו שלא יעברו שם בדרכם _____
- יב. יצאה מקרית סיחון _____
- יג. אף ה _____ את מי הנדה נטמא _____
- יד. "נא בארצך לא _____ בשדה ובכרם"
- טו. מלך האמורי _____
- טז. הכנעני מלך _____ יושב הנגב נלחם בבני ישראל _____
- יז. חלק מהפרה שאף הוא נשרף _____
- יח. כך נקרא מכסה הרמטי של כלי _____
- יט. מפניהם באו משה ואהרן לפתח אוהל מועד _____
- כ. אחד משבעת המינים, שחלקם בפרשה מוזכרים _____
- כא. הנוגע במת טמא _____ ימים _____
- כב. עוד אחד משבעת המינים, שחלקם בפרשה מוזכרים _____

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. "ומבמות ה _____ אשר בשדה מואב"
- ב. צמח המשמש לתהליך הטהרה _____
- ג. מלך שבני ישראל לא השאירו לו שריד _____
- ד. לנחל זה נסעו בני ישראל ממזרח השמש _____
- ה. על הפרה האדומה להיות _____
- ו. במי מריבה _____ בני ישראל עם השי"ת _____
- ז. עץ שיש להשליך אל תוך שריפת הפרה _____
- ח. כזה כלי נטמא באוהל המת _____
- ט. נשוך ש _____ אל נחש הנחושת, חי _____
- י. " _____ באר ענו לה"
- יא. הכנעני שמע שישראל בא _____ האתרים _____
- יב. אסור שיעלה על הפרה האדומה _____
- יג. ד' שלח אותם, כדי להעניש את העם _____
- יד. במדבר זה נפטרה, מרים הנביאה ונקברה _____
- טו. עליו שמו את נחש הנחושת _____
- טז. משה ואהרן נצטוו לדבר אליו _____
- יז. סוג של נחש _____
- יח. שם שורפים את הפרה האדומה: " _____ למחנה"
- יט. מארגון עד מקום זה כבשו בני ישראל בארץ האמורי _____
- כ. בפני מי נעשתה הפרה האדומה הראשונה? _____
- כא. במקום זה במדבר ציץ מרים נפטרה ונקברה _____
- כב. מהמקומות שחנו בהם בני ישראל _____

ואלה שמות

"זהביט אל נחש הנחשת וחי"

אלו שמות נוספים יש לנחש? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

זה שאמר הכתוב "שני רשעים שברת", אל תקרא "שברת", אלא: שרבת. ששנו רבותינו, הרואה אבן שזרק עוג מלך הבשן חייב לברך. אמר: מחנה ישראל שטחו ארבע פרסאות, אלך ואעקור הר שבסיסו בגודל של שלוש פרסאות, אשליכהו עליהם ואהרגם. הלך ועקר הר שכזה, הניחו על ראשו והלך לעבר מחנה ישראל. שלח הקדוש ברוך הוא נמלים, שאכלו וכרסמו את ההר מבפנים, עד שנכנס ראשו אל תוך ההר. כשניסה עוג להוציא ולהרים את ההר מראשו, האריך הקדוש ברוך הוא לפתע את שיניו ונתקעו בהר בחזקה, כך שלא היה יכול להוציאו כשמשך בהר הנה והנה. גובהו של משה היה עשר אמות, נטל גרזן באורך עשר אמות, וקפץ לגובה עשר אמות, היכהו בקרסולו, והרגו, והיינו שכתוב "אל תירא אתו". תניא, אמר אבא שאול: "קובר מתים הייתי, פעם אחת רצתי אחר צבי ונכנס בעצם קולית (עצם הירך) של מת, רצתי אחריו שלוש פרסאות ולצבי לא הגעתי וקולית לא כלתה. כשחזרתי, אמרו לי: של עוג מלך הבשן היה". (ע"פ ליקו"ש)

מילה בפרשה

הוא התרבה עד מאד, ומבשר הבהמה אכל עוד, את הממון בכבוד החזיר, אז הפך והשתולל כחזיר.

המונח המבוקש הינו מילה בת 3 אותיות המופיעה בפרשה. אשר כל שורה בחידה רומזת להקשר שונה שלה. (יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

ושפני טמוני חול

איך יתכן פרי שהציו טהור והציו טמא?

***

"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו, טמא הוא"
 "כל כלי פתוח" - כל מי שפיו פתוח לרווחה ומדבר
 דיבורים האסורים, "טמא הוא" - סימן טומאה יש בו.
 (בעלי המוסר)

***

"ויאמר אליו אדום לא תעבור בי, פן בחרב אצא
 לקראתך"

מדוע כתוב 'פן', ולא 'כי בחרב'? מפני שיצחק בירך את
 עשו: "על חרבך תחיה", אך אם יהיה 'הקל קול יעקב' אין
 'הידיים ידי עשו', ולכן שאמר אדום 'פן' בלשון ספק,
 שהרי אם יהיה קול יעקב - שילמדו תורה בישראל, אזי
 אכן ירפו ידיי. (תורת הפרשה)

שעשועי דאורייתא

"ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה"

על אלו אנשים כתוב בתורה שעלו אל ראש הפסגה?

***

מצאו נא בפרשה:

1. ארבע מילים רצופות המסתיימות באות י'.
2. אות הנקודה מעליה.
3. שלוש מילים רצופות בנות 3, 4, ו-2 אותיות, שכל
 מילה מוסיפה אות אחת על רעותה.
4. ארבע מילים בפסוק אחד שמסתיימות במפיק ה'.
5. שני פסוקים בני ארבע מילים בלבד.
6. שלושה משבעת המינים.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן הפרשה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "קח את המטה והקהל את העדה ואתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאתם להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם"
2. "אעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאול עד אשר נעבר גבלך"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: מתי האב אוהו סדין מקופל בפדיון הבן? - כשהבן לא נמצא יש מנהג להחזיק כאילו עם סדין מקופל. (יוסף אומץ ח"ג) **לסדר את הפרשה** - "ויצאו מים רבים". **חידון א' ת'** - אדומה, באר, גבול מואב, דיבון, הר ההר, ונצעק וישמע וישלח ויוציאנו, זרע, חרמה, טהור, יעזר, כרם, להבה, מזה, נעברה נעבור, סיחון, ערד, פירשה, צמיד פתיל, קהל, רימון, שבעה, תאנה. **חידון א' ת' הפוך** - גיא, אוזב, עוג, זרד, תמימה, רבו, ארז, פתוח, הביט, עלי, דרך, עול, נחשים שרפים, צין, נס, סלע, שרף, מחוץ, יבוק, אלעזר, קדש, אובות. **שעשועי דאורייתא** - בלק לקח את בלעם ראש הפסגה, ומשה עלה אל ראש הפסגה בהר נבו. 1. "בי להקדישני לעיני בני ישראל". 2. "אש*ר* עד מידבא". 3. "עלה עליה על". 4. "את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף". 5. "וממתנה נחליאל ומנחליאל במות", "וישב ישראל בארץ האמרי". 6. גפן, תאנה ורימון. **ואלה שמות** - נחש - שנושכתו דומה לנחושית, פתן - שכל מי שנושך איבריו פותמין עליו, אפעה - שכל מי שנושך צועק מלפניו, שרף - ששורף את דמו ומייבש את בשרו, צפעוני - שכל מה שנושך שערו פורח מלפניו ובשרו מתמוטט, תנין - שכל מי שנושך הוא מתהפך, שפיפון - שהוא שף על מעיו. עכשוב, הולך על גחון, זוחל עפר, (אדר"ג, וגירסאות שונות שם) והרוקח כתב: נחש - גדול, שפיפון - קטן, פתן - זקן וירוק, צפע - יש לו כמין כנפיים, אפעה - גדול וזקן ואולי שצועק בקול. **מילה בפרשה קרה** - חלף. "עבר כאן בהידור" - עבר=חלף, "חד שמסוכן בבירור" - מילה נרדפת לסכין: חלף, "סט בגדים הוא לבש" - מלשון חליפה, "וכובע במקום מגבעת חבש" - במקום=חלף. **שמונות בפרשה** - 1. "ואם מימך נשתה... ונתתי מכרם" (כ,יט) 2. "ספר מלחמות ד" (כא,יד) 3. שני תפוחים: "הר ההר" (רש"י,ככב) 4. "לא תעבור בי" (כ,כ) אדום, סיחון ואי כניסת משה ואהרן לא"י 5. "בחלל" (יט,יח) 6. "אל פני הסלע" (כ,י) 7. מסילת רכבת- "במסילה נעלה" (כ,יט) 8. סמל העיר - "מלך ערד" (כא,א) 9. "מי מריבה" (כ,יג) 10. "עשה לך שרף" (כא,ט) 11. 'דבר הטואט במטאטא' (רש"י, כא,יא) 12. 'זה נועל וזה פותח' (רש"י, כא,כא) 13. "צמיד פתיל" (יט,טו) 14. "וממתנה" (ז,ג) 15. 'אפילו כלב או חמור נושכו' (רש"י, כא,ח) 16. "עלה עליה על" (יט,ב) **שמונות בהפטר** - 1. "אנשים יקיים" (ג) 2. "בארץ טוב" - בירושלמי כתוב שזהו היישוב העתיק סוסיתא שנמצא ברמת הגולן (ג) 3. "מלך חשבון" (יט) 4. "והיה היוצא מפתח ביתי" (לא) **שאלה לשלחן השבת נשא** - שאלנו: מי מהלוים נשא את הכיור במסעות, שמשום מה אינו מוזכר כלל, וכמו כן יש לבאר מדוע אינו מוזכר? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. היה הכיור נשקע ומתגלגל בבארה של מרים כדי שלא יפסלו מימיו בלינה. (אזנים לתורה ע"פ התוספתא) 2. נישא בעגלות (ועדיין יש לבאר האם בעגלות בני גרשון או מררי). (חזקוני) 3. היה במשא בני קהת ולא הוזכר כי נחשב ככלי המזבח. (רמב"ן) 4. לא נמנה משום שלא היה מכלי המשכן אלא רק להכשר מצוה. 5. נישא בידי בני גרשון. (ר' חיים פלטיאל)

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

העלון מגיע מדי שבוע לעשרות אלפי משפחות וילדים, המשתמשים

בו ללימוד משותף סביב שולחן השבת.

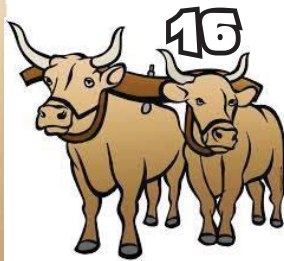
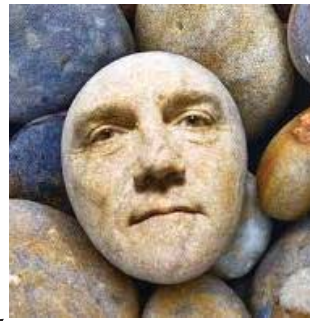
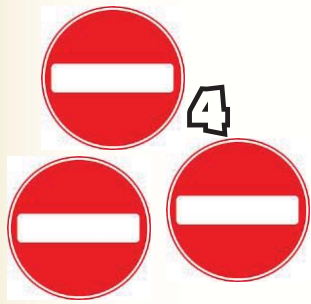
מעוניינים להקדיש את העלון לכל מטרה? צרו קשר עם המערכת, או טלפנו: 052-766-5775

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
temunabaparashah@gmail.com
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגל קשה

מחשבה טובה

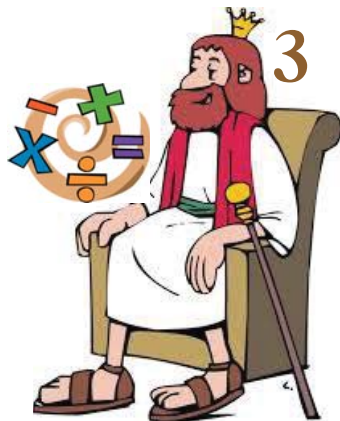
התשובה לטמונה זו
תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
"לא מלבי" (טז, כח)

הפטרות חקת "ויפתח הגלעדי" (שופטים יא' א' - לג')

טמונות בהפטרה

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

לגלות את מתיקות התורה

"זאת חקת התורה". מובא במדרש, שאמות העולם מונין את ישראל ואומרים: 'מה טעם יש במצות פרה אדומה, לכן הקב"ה קורא לה "חקת התורה" - חקה חקקתי וגזרה גזרתי ואין לה רשות להרהר אחריה, ונאחזנו מאמינים בני מאמינים, הולכים בדרך ה' ובמצוותיו גם כשאין מובנים לנו, ומאידיה, עלינו להשתדל לגלות את הדעת הטמונה בתורה בכל מקום שאפשר לנו לגלות.

וכמו שהאור החיים הקדוש מפרש את הפסוק (דברים כ"א) "ושמחת בכל הטוב", שעלינו לשמח בתורה מפני שהיא כוללת את כל הטובות שבעולם, ומפנין שבתורה כלולות כל הטובות שיש לנו, לכן על ידי עסקנו בתורה, עלינו להבחין בחסדים ובטובות שה' עושה עמנו ולבא להפירת הטוב לה' ובזה יתבאר מה שאמרו חז"ל: 'אין טוב אלא תורה', הינו, אי אפשר לגלות את הטוב שה' עושה עמנו אלא על ידי עסק התורה.

ידיעה עם קיום

כי התורה אינה שכל וחקמה בלבד, אלא מטרתה להודיע לנו את גדלת ה' על מנת שנשיב ללבנו על ידי דעת זו הפרת הטוב ואהבת ה', כמו שכתוב בפרשת ואתחנן: "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", וההפרת הטוב לה' עושה אותנו ממלכת כהנים וגוי קדוש לה'.

יודעים דברי האור החיים הקדוש: 'אם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טיב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה', והינו שפאשר אדם עוסק בתורה לשמה, הוא מגלה על ידה את אהבת ה' לברייתו ואת גדל רחמנותו ואת רבוי החסדים שהוא עושה עם ברייתו בכל עת ובכל שעה, וזוהי מתיקות וערבות התורה שמביאה את האדם לידי קרבת ה' שאין לה תענוג גדול מזה.

התענוג הגדול

וכמו שהעיד דוד מלכנו שהיה מלך ושום טובה לא נבצרה מננו, ובכל זאת אמר: "ואני קרבת אלקים לי טוב", כלומר, אף על פי שיש לי כל טובה שאבקש ואחפץ, אין לי טובה ותענוג אלא קרבת אלקים וכל תענוגות העולם הזה הן כאין וכאפס לעמת התענוג הגדול שנשמת היהודי מתענגת מקרבתו יתברך, ועל כן באמת דוד מלכנו השקיע את כל חייו בתורה ובשירה של אהבה והתרפסות לפני ה' יתברך, כאמרו: "חצות לילה אקים להודות לך על משפטי צדקה".

ודברי האור החיים שאמר שהיו 'מתלהטים אחריה' בודאי אין הפרוש שמתלהטים אחרי חכמת התורה, שהרי לא שנה להתלהט אחרי החכמה או אחרי אותיות התורה, אלא הפרוש הוא שיש להתלהט אחרי ה' מתוך אהבה והפרת הטוב אליו, שנה נקרא שאדם מתלהט אחרי דרכי התורה לאהב את ה' כמו אבותינו הקדושים וכדוד מלכנו שהלכו בדרך התורה, וקיימו "אם בחקתי תלכו" בנה שלמדו ולמדו את שירת התורה ונעימות דרכי אהבת הבורא ומדותיה הטובות.

טוב התורה

והתורה כוללת גם את מסכתות בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא, שהם סגיות העוסקות במצבים של דיעבד - כשבני אדם לא עסקו בהפרת הטוב לה' והתנהגו במדות רעות והזיקו לחבריהם, פמתאוננים, פמרגלים וקנר, שנאמרו בפרישיתנו בהעלותה, שלח וקנר, שפנגדן נתקנו מסכתות נזיקין אלו, ולמדנו איך להתנהג בנזקים שבני אדם כאלו עושים, וכמוכן אסור לנו להסתפק בלמוד מסכתות אלו בלבד, אלא להשקיע את עקר כחותינו לעסק במסכתות המדברות מ"עשה טוב", להפיר את ה' ולברכו ולהודות לו על חסדיו שעלינו.

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

מות קליני

באמתחתי מעשה נורא ואיום שארע עמי בהגיעי לגיל המצוות, לפני כעשרים ושבע שנים, ותפילתי שיהיו דברי לתועלת הכלל: בשנות ילדותי, בלומדי בתלמוד תורה, הייתי הגדול מבין כל חברי הפתה, ובהגיע סוף שנת הלמודים של פתה ו', כבר הגעתי לגיל המצוות והתכוננתי לשמחת הבר מצוה, ואני בלבי החלטתי החלטה לא נעימה, להזמין לבר מצוה רק את מי שהבנתי שמשתלם לי להזמין אותו.

כשבוע לפני שמחת הבר מצוה עשיתי לי 'רשימה שחורה' ורשימה נקייה, ברשימה השחורה כתבתי את כל מי שלדעתי אינו חבר שלי, כלומר שאינו אוהב אותי או שאינו מכבד אותי או אפילו אם רק אין לי קשר אתו, וברשימה הנקייה רשמתי את שמותם של אותם שהם חברים טובים שלי, במטרה להזמין רק אותם.

ברשימה הנקייה היו שנים עשר חברים שהחלטתי להזמין אותם ולמחרת הבאתי אתי שתיים עשרה הזמנות וחלקתי להם, בדוקא חלקתי הזמנות ולא תליתי מודעה בפתה בכדי שלא כלם יבואו לשמחתי, וגם בכדי שאותם שאיני רוצה להזמין אותם ירגישו היטב שלא משתלם שלא להיות חבר שלי...

אבל כאן ארעה לי הפתעה לא פשוטה, בפתה היה ילד אחד בשם ישראל שהיה ילד תמים וטוב לב שלא מפריע לאף אחד, אבל גם אינו בקשר עם אף אחד, ואני לא הזמנתי גם אותו, מפני שהוא לא היה בקשר אתי, והילדים האחרים שנפגעו מכך שלא הזמנתי אותם נתלו על כך שלא הזמנתי את ישראל והחלו למחות נמרצות שזוהי הנהגה משחחת מצדי שלא הזמנתי אותו, בזמן שהוא לא מציק לאף אחד ואין סבה לפגע בו.

« המשך המעשה בעמוד ג' »

לקחי תגל פטל אמרתי, שהתורה נמשלה לטל ולמטר מפני שהיא מצמיחה את המדות החבויות בלב האדם, פטל וכמטר המצמיחים את הארבעים החבויות באדם או את הקוצים והדרדרים שבה. ואם אדם לא מתאמץ לתקן את מדותיו, התורה שלומד מצמיחה ומגדלת את מדותיו ויצריו הרעים.

דע את ערכך

ועוד סבה לכך שתלמיד חכם שאין בו דעת הוא גרוע מן הנבלה, מפני שמפנין שהוא בעל תורה, אנשים טועים בו ומעריכים אותו ולומדים ממפעשיו וממדותיו שאינן הגונות, ונמצא שהוא מרקיב גם את האחרים ובה הוא גרוע מהנבלה שריחה רע, אך אינה מרקיבה אחרים.

וכשאדם מתרחק ממדות רעות, יתרחק ביותר מן המחלקת שהיא מדה רעה וקשה מאד, שישינו טבע לבני אדם, בפרט אם יש להם ענוה פסולה והם חלשים ברוחם, שהם נמשכים להלחם בבני אדם, וכל זה מפני שאינם מעריכים את עצמם ואת הטוב שיש להם, ולכן, מקנאתם באחרים המצליחים מהם, הם רבים עמהם, ואלו היו שמחים בחלקם, לא היו מביאים את עצמם להלחם באחרים. ועוד, שאדם שהוא ענו ושמח בחלקו, הוא חזק ברוחו ולא נחלש מכה שחברו גדול ומצליח ממנו, כי הוא מבין ש'לא עליך המלאכה לגמור', והוא מרצה בעצמו.

שאינו ראוי להכנס למשפן ה', עד שקרא הקב"ה בעצמו להכנס.

ולפי זה יובן למי קוראים תז"ל 'תלמיד חכם שאין בו דעת' - שהוא יכול להיות אדם הגדול בידיעת התורה, אך אם 'אין בו דעת', כלומר שלא למד דעת מהתורה לנהג במדת הענוה שהיא ראש המדות הטובות, ומפנין שאין לו ענוה, אינו מאיר פנים לחבריו ואינו מכיר להם טובה, וממילא אין לו הכרת הטוב גם לה', עליו תז"ל 'אומרים: 'נבלה טובה הימנו'.

תורת המזק

ובכן התורה דומה למאכלים, שכשאדם לומד תורה, עליו לקיים "ותורתך בתוך מעי", הינו שיבוא מלמודו למדות טובות, שבכך נחשב שהוא מעפל את התורה בתוך מעיו, ואם אינו עושה כן, הרי שתורתו דומה למאכלים שנשארים מחוץ למעיו של האדם, כגון בין השנים, שאז המאכלים מעלים ריח רע נבלה.

ואת התלמיד חכם הזה תז"ל מחשיבים כגרוע מן הנבלה, כי תורתו נהפכת לו לסם המנות, כמאמרם (תענית ז) לא זכה, נעשית לו סם המנות, הינו שהיא מרקיבה את נפשו, בכך שגורמת לו גאון ומדות רעות כאכל שנותר בין השנים ומרקיב את השנים.

וכדברי הגר"א הידועים על הפסוק: "יערף כמטר

על מצות פרה אדומה דרשו תז"ל (במ"ד ט"א) את הפסוק: "מי יתן טהור מטמא", שכשכהתן מטהר את הטמא, הוא עצמו נטמא מכה, ובהמשך פרשתנו אנו קוראים על כך שעם ישראל חלקו על משה פעמים, גם לפני הפאת הצויר וגם כשקצה נפש העם בדרה.

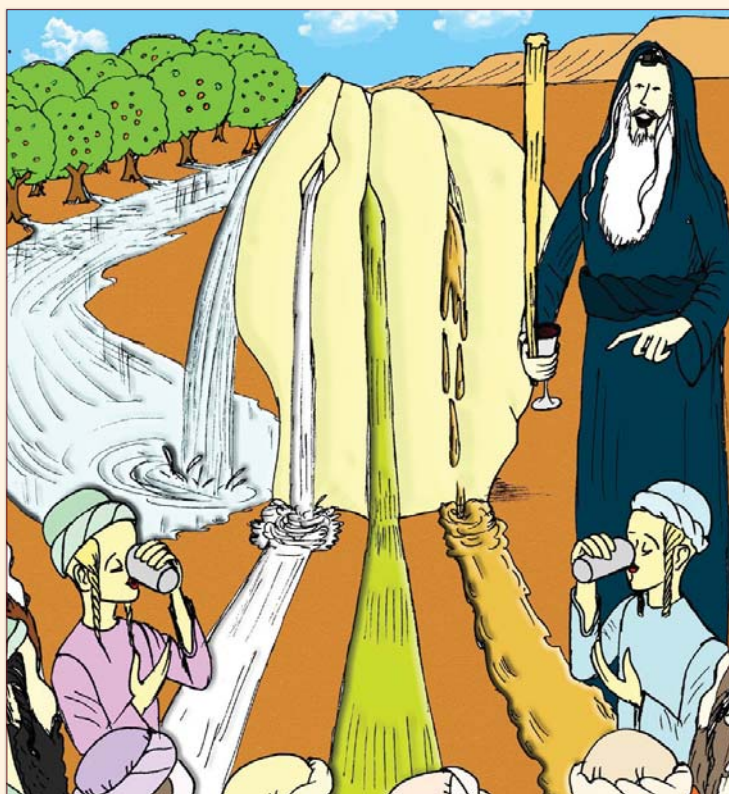
ולחבין זאת נקדים, דהנה מוכח מהלכות תורתנו הקדושה שהיהודי חשוב יותר מהתורה הקדושה, והוא חשוב אפילו יותר מלוחות הברית בעצמם, שהרי אם ביום השבת בית המקדש עולה חליה בלהבות אש וספר התורה והלוחות שבו עומדים להשרף, אסור לכבות את האש, ולעמת זאת, אם יהודי מוטל בספק פקוח נפש, מתר לחלל עליו את השבת ואף את יום הכפורים כדי להצילו ומדוע?

ערכה של תורה ללא ענוה

משום שהתורה נמשלה למאכלים ולמשקים; לחם, יין, חלב ודבש, וכדוע, טבע האכל שאם אוכלים אותו הוא מועיל מאד, אך אם מניחים אותו כמות שהוא, ובפרט בשר שמשאירים אותו כמות זמן ללא קרוה, נודף ממנו ריח רע של נבלה.

וכיוצא בזה אמרו תז"ל (ויק"ר א טו) על התורה: 'כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו', ולמדו זאת מכך שמשנה רבנו שנתן את התורה לישראל, נהג בענוה גדולה והרגיש עצמו

מרידות עונשו של סרבן

בציור שבכותרת הגליון: הבחור חטוף ברקבו של הגוי, שהעמיד פנים כיהודי שרוצה להסיע אותו הביתה.

המעשה המלא במדור 'מתיקות הנסים'.

בציור שלפנינו: בשעה שעם ישראל צמאו למים, צוה הקב"ה את משה לדבר אל הסלע, כלומר לשנות לפני עם ישראל למול הסלע פרק של דברי שבח והכרת הטוב לה' על החסדים שעשה עמם ה' עד עתה (עי' ילק"ש במדבר תסג), שיחשבו כברכה ראשונה וכקדוש על המים, וכך יהיו ראויים לנס, שהסלע יוציא להם מים.

אבל רוח העם קצרה ולא הבו להמתין למים עד שיסיים משה לדבר את דברי השבח לה', לכן משה קראם "מורים" שפרשו 'סרבנים' (תרגום), מפני ש'סרבני' לשמוע ממנו את דברי ההכרת הטוב לה', והכה את הסלע כדי להראות להם שהם דוחקים את השעה ומבקשים לשתות מיד מים. ללא הודאה לה' תחלה קדגמת אותה הקאה בסלע, ועל כן הסלע שהוציא מים חלב שמן ודבש, הוציא גם דם והמים יצאו בקצף ויטפו את אותם סרבנים (שו"ט תהלים קה).

האם יש קשר בין המשקים הללו לתורה?

על כך במאמר: 'מתיקות הפרות שמצמיחה התורה' ובמאמר: 'מתיקות התורה המתקמת באדם'.

עצות מתוקות

מצות כבוד הורים היא מצוה יסודית מאד, שבה האדם נמדד האם הוא מכיר טובה למי שעל ידו הוא קיים בעולם, ורק אדם שמכבד את הוריו, יוכל גם לכבד את הקב"ה שבראו, כמו שאמרנו חז"ל (שמ"ר א ח): כל הכופר בטובתו של חברו סופו שכופר בטובתו של מקום, ומכיל זה מובן, שפאדם מכבד את חבריו והוריו, יוכל לכבד את ה', ולכן כשאדם רואה כמה הוא טורח בעבור בניו, יוכל להבין מעט כמה הוריו טרחו עבורו, ונבא מפה להעריך אותם ולכבדם, ונמצא שעל ידי הנשואין האדם מתעלה יותר במצוות כבוד הורים.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, מודה אני לפניך על שבראת את הוריי שעזרו וסייעו לי רבות כל ימי חיי אצא חון אותם בכריאת ונחת ממני ומכל יוצאי חלציהם, ונכני לכבדם ולהטיב להם טובה נצחית ככה שאלה בדרך תורתך הקדושה ומצוותיך הנפלאות, ובכך יתרבו להם זכיות, כי אני נחשב כחלק מהם וכל מעשה טוב שאני עושה נזקף גם לזכיותם, וזוהי בנו את ההבטחה שהבטחתנו בתורתך הקדושה, להאריך את ימינו ושנותינו מתוך בריאות ונחת על ידי מצות כבוד הורים, אמן סלה.

שביתורה, ואחרי למודו הוא מתבונן כמה שלמד ומוציא מלמודו מדות טובות ונבא ממנו לאהבת ה', וכה טוב לו בזה ובבא.

יחד, ועלינו לקיים 'מי יתן טהור מטמא' על ידי שנגביר את הטבעים הטהורים והטובים שבנו, על הטבעים הרעים.

וחז"ל למדו ש"מי יתן טהור מטמא" התקיים גם אצל מודרכי הצדיק שנוצח משמעי שהיה טמא במרידתו בדרך מלכנו, ודבר זה מלמדנו להזהר שלא לפול במדת המחלקת המבארת גם בפרשתנו ולא לחלק על שום יהודי, וכל שכן שלא לחלק על צדיקים, פמתאוננים וכשמעי בן גרא שחלק על דוד מלכנו וחרפו וגדפו.

איך נצלים מטבע המחלקת?

ואדם שיש לו טבע של מחלקת כשמעי בן גרא, ילמד ממודרכי הצדיק שהיה מזרעו של שמעי והשתמש בטבע שהיה בסבו, לזעק זעקות של חרופים וגדופים על הרביות, לזעק לה' זעקה גדולה ומרה על עצרם של ישראל, והשיב את בני דורו בתשובה מאהבה על ידי שלפאדם בנעימות ובמתיקות את דרכי ה'.

עוד אמרו חז"ל, שמי יתן טהור מטמא מתקיים גם בכה שזוכים לעולם הבא על ידי עולם הזה, וכדי לזכות לחיי עולם הבא, עלינו להפיק מלמודנו הנהגות ישרות, כי כשאדם יעלה לפני בית דין של מעלה, לא יוכל להצדיק את עצמו בכה שעסק בתורה בלבד, אם לא הלך בדרכי התורה לאהב את ה', להפיר לו טובה ולנהג עם חבריו בענוה, ותור, עין טובה ושאר מדות טובות, ולהפך, הדבר יתהפך לו לתביעה, שיאמרו לו: כל כה הרבה עצות למדת בתורה וכל כה הרבה דעות יכלת לשאב מלמודך והתבטלת מכה?!

לכן, החס על עולמו, מחפיים היאך לעסוק בתורה בקדושה, שקדם למודו הוא עושה תשובה על טעיותיו, וכה הוא נעשה כלי לגלות את דעת ה'

עתה יבן מדוע האדם חשוב יותר מהתורה, שעליו מחילים שבת ולא על התורה - מפני שהתורה היא מגלה מהמלך ה', שפטררה ללמד את האדם אורחות חיים ולהוליכו בדרך הישר, וכל מה שהתורה נמשלה לחלב ושמן, היא מפני שאות המושקים הללו יש באדם, שיש בעצמותיו סידן מהחלב ששטה מאז ילדתו ויש בין עצמותיו את הסחוס שהוא כשמן שמיסיע לו בהזנת פרקי העצמות שלא יהיה מלוא בסיורים, וכן ה"ו, מים, לחם ודבש שהתורה נמשלה אליהם, הם קנינים באדם והם מאכליו ומשקויו.

והתורה נמשלה למאכלים ולמשקים של האדם, מפני שפטררה של התורה היא ללמדנו להפיר טובה לה' על המאכלים והמשקים הללו שנתן לנו כדי לקיימנו ולהברותנו, וסבה נוספת לכה שהתורה נמשלה למאכלים ולמשקים, בכדי ללמדנו להפנים את התורה לתוך נפשנו ולהתנהג על ידה במדות טובות ואהבת ה', אם כן נמצא, שהתורה כשלעצמה אינה העקר, אלא העקר הוא האדם עצמו שהוא נזר הבריאה והתורה נועדה עבורו כדי שייפנים אותה לתוך לבו וילמד ממנה להפיר טובה לה' על המזון שנותן לו, ולכן יש לחלל שבת דוקא עבור האדם, כדי להציל את חיינו על מנת שיוכל לקיים את התורה וללכת בדרכי ישרים.

להגביר את צד הטהרה שבנו

ובזה יבאר מה שנגמור בפרשתנו: "זאת חקת התורה", ודרשו על כה את הפסוק: "מי יתן טהור מטמא", ואמרו: כגון אברהם אבינו שנוצח מתרח, והדבר נוגע לכל יהודי, שאנו זרע אברהם אבינו ואברהם עצמו נולד מתרח שעבד עבודה זרה, ואם כן אנו מורכבים מטהרה ומטמאה גם

המשך מתיקות הניסים

המהומה בפתה התפתחה מיום ליום והגיעה לאזני המלמדים שהתערבו והסבירו לי שלא ראוי לעשות כה אף אני לא זזתי מעמדתי, ומכיון שהכל היה בסמוך ליום הבר מצוה, הם לא הצליחו לשנות את רצוני, גם כשערכו את הורי בנושא.

ביום הבר מצוה, כאשר התקיימה השמחה באולם, כל חברי הפתה לא הגיעו לשמחתי, כולל אותם שהזמנתי אותם, מלבד אחד מהם בלבד שגר ממש סמוך לאולם, שנכנס ואמר לי מזל טוב בפנים קרות ויצא מיד.

לא היה לי שום חבר שישיר או ירקד בשמחתי וגם את המתנה שהנהלת החידר הקצתה לכל מי שעושה בר מצוה שהילדים אמורים להביא אותה עבורו, החברים לא הביאו לי... השמחה עברה עלי בלב כבד ובצער גדול

ועד היום כשאני מסתכל בתמונות של הבר מצוה, אני רואה בהן את העצבות הגדולה שהייתה לי באותו יום, כפי שנזכר על פני.

כשחזרתי הביתה, נכנסתי הישר לחדרי ושם פרצתי בבכי מה הורי הבינו היטב על מה אני בוכה, ואמרו לי: אנו מבינים את הכאב שלך אבל בודאי אתה מבין שאתה גרמת את זה לעצמך ואין מקום להתמרמר על אף אחד!

בשכלי הבנתי שאני אשם בזה, אך הרגש לא נתן לי לסלח לחברים, ולמחרת בבקר החלטתי שאני לא חוזר לחידה הורי נסו לשכנע אותי בכל דרך אפשרית לחזר, אף אני התעקשתי ביותר ונשארת בבית למשך כחודש.

אבי שכנע אותי לבא ללמוד אתו בכולל, הגעתי אליו לכולל למשך תקופה, אך מכיון שהאברכים שם לא התחסו אלי כלל והרגשתי מצדד מאד, הדבר גרם לי לאבד את החשק

להמשיך ללמוד שם, ומכאן החל מצבי החמור... התחלתי לטוטט ברחובות והורי מררו עלי בבכי, בכל יום כאשר הייתי חוזר הביתה בשעת ערב מאחרת, הורי היו ממתינים לי וממעיטים בשנה עבורי, לפעמים הייתי מגיע באחת עשרה בלילה ולפעמים גם באחת או שתיים בלילה, וכשהייתי חוזר, הם היו מסבירים לי כמה זה מקסן לטוטט ברחובות.

מפעם לפעם הם היו אומרים לי: אתה בחור יהודי טהור ולא מתאים לך להסתובב בחוץ ברחובות מסתובבים אנשים רעים ומסכנים... אך דבריהם לא נכנסו לאזני, מפני שמעולם לא פגשתי כאלו אנשים וחשבתי שהם מדברים דברים לא הגיוניים, מפני שיש להם מטרה להחזיר אותי הביתה.

« המשך המעשה בעמוד ד'

עד שיום אחד זה הגיע, אבל באופן נורא מאד!

יום אחד, אחרי ששוטתי בארבע פנות ולא מצאתי שמחה לנפשי, חזרתי לכוון הבית בשעה אחת בלילה, הדרך לבית הייתה ארוכה, הייתי עייף מאד ומכיון שהייה לי סכום כסף בכיסי, צפיתי שתעבר לדי מונית ואסע עמה הביתה, אך הרחובות היו ריקים ללא כל נפש חיה, והנה לפתע אני מבחין ברכב שנוסע בפיון שלי, הרכב נעצר לדי והנהג פונה אלי באדיבות ואומר: בחור, לאיפה אתה צריך להגיע? אמרתי לו את הכתובת והוא אמר לי: אני אמור להגיע קרוב לשם, אתה יכול לעלות.

עליתי בשמחה לרכבו, מתוך הרגשה בטוחה כי חזונו של הנהג הייתה כשל שומר תורה ומצוות, אלא שהבחנתי שהוא נוסע שלא לכוון שלי, אמרתי לו: אתה לא נוסע בדרך הנכונה, והוא השיב לי בשלוה: אל תדאג, אני מכיר את הדרך... פשוט אני צריך משהו באזור השני ולאחר מכן אקח אותך הביתה.

הוא המשיך בניסיעה מהירה, ועצר במקום שומם, שם הוא הוריד את הכפה מעל ראשו ותפס אותי בכח רב באופן שלא הייתה לי שום אפשרות להתנגד אליו, והחל להכות אותי מכות נוראיות, תוך כדי שהוא זועק: יהודי מלכלך! זה הסוף שלך! עד שהרגשתי שנשמתני כמעט יוצאת מגופי כפשוטו.

באותם רגעים התעוררתי לתכלית, ובזמן כזה, שאני אמור לרחם על עצמי, התעוררו בלבי דוקא רחמים עצומים על הורי, זכרתי את כל הלילות שהשארתי אותם כאובים ודאגים עד שעות מאחרות בלילה, ואחרי הכל גם לא שמעתי בקולם כשהזיהרו אותי ממצב כזה שעלול לבוא, ורחמתי עליהם מאד, כי הבנתי שגם כעת הם ממתנים לי וכנראה שהם לא יראו אותי חוזר כשאני חי...

ואז במהירות עצומה, עבר מול עיני המארע שגרם לי למצב המריר הזה; זכרתי היטב איך החלטתי שלא להזמין לבר מצוה את מי שאינו חבר שלי, ותוך כדי שאני חש שאני עומד לאבד את ההכרה, הוצאתי מפי בלחש את המלים הבאות: 'טאטע זיסער (אבא מתוק)! תציל את החיים שלי, ואני מבטיח לשמע בקול אבא ואמא ולחזור לחיידר!'

כשספמתי לומר את המלים הללו, נשמתי נעתיקה מגופי! ראיתי את גופי מלמעלה שהוא מוטל כאבן דוממת, ואותה חית אדם התאנח אנחה של ספוק שהצליח להרג יהודי השאיר אותי זרוק כך על הארץ, וברח עם רכבו.

כעת אני מוצא את עצמי בבית דין של

מעלה, שם אני שומע קול רם שקורא בשמי פלוני בן פלוני, באותם רגעים הגיעו קבוצות של מלאכים: משמאל עמדו מלאכים שחורים ומימין עמדו מלאכים בוהקים אוה, המלאכים השחורים דברו תחלה ואמרו: הבחור הזה עזב את התורה והמצוות, הוריו הזיהרו אותו לשמור על חייו ולשוב לדרך הישר והוא לא עשה זאת, לכן מגיע לו להקטף מהעולם בלא עת.

לעמתי טענו מלאכי הרחמים: הבחור הזה טרם ביאתו לכאן עשה תשובה והבטיח למלך מלכי המלכים ברוך הוא שאם הוא ימשיך לחיות, הוא יתקן את מעשיו! שקט דממה שררה ואימה אימה אוחת אותי.

לפתע אני רואה מרחוק את דמותו של הסבא רבה שלי שמעולם לא ראיתי אותו במוחש, רק בתמונות, והורי ספרו לי שהוא היה עובד ה' מפלג. בבית דין של מעלה המתינו שהוא יתקרב, כשהוא הגיע הוא אמר: תנו לו לחזור לעולם הזה, כי הדבר ברור שהוא ישוב בתשובה. המלים שלו עשו רשם גדול וכלם השתתקו.

באותו רגע אני מוצא את עצמי בגופי כשהוא מתנער באותה פנה שהייתי זרוק, הרגשתי קור עצום, הדם שלי לא זרם למשך פרק זמן... זכרתי באופן ברור ביותר את כל המחזזה הזו שראיתי, וידעתי שזו אמת לאמתה. רציתי לעמוד על רגלי, אך הדבר היה קשה לי, הגוף שלי היה כאוב מאד מהמכות הנוראיות שספמתי.

ישבתי על הארץ וחשבתי על מה שראיתי, לפתע עבר שם יהודי בעל הדרת פנים שפנה אלי ושאל: מה אתה עושה כאן? לא רציתי לגלות לו שום דבר מיתר ואמרתי רק: גוי רשע הכה אותי מכות איומות.

היהודי הזה נתן לי יד ואמר לי: עמד! נעמדתי. הוא שאל: היכן אתה גר? אמרתי לו את הכתובת והוא צעד אתי עד לביתי, מהלך דרך ארצה. במשך הדרך הוא דבר אתי על הזהירות שלא להסתובב ברחובות בשעות לילה ועל מצות כבוד הורים.

הרגשתי שמדבר באדם קדוש והתביישתי להביט בפניו, כשהגעתי ליד דלת ביתי, השעה הייתה שתיים וחצי בלילה, הודיתי לאיש, דפקתי בדלת והורי פתחו לי בפנים חירות ומלאות דמעות.

'איפה היית? מה קרה לך למה הפנים שלך חבולות?' אמרו בדאגה. 'הספור ארוך מאד' אמרתי. 'חכינו לך עם הרגשה קשה מאד של חשש שהיום אתה לא מאחר כמו בכל יום, מה קרה? אתה חייב לספר לנו!', אמרו הורי.

אף על פי שהייתי מתש מאד ורציתי רק לעלות לישון, זכרתי את הקבלה שלי שבזכותה אני חי, לכבד את ההורים! ולכן ישבתי אתם ליד השלחן וספרתי להם את המעשה. תוך בשלמות, כולל מה שראיתי למעלה. תוך כדי הספור, אמי התפחה מבכי, גם אבי הזיל הרבה דמעות תוך כדי שתיקה של מתח מצדו.

וכך עליתי לישון, אך הורי לא ישנו כל הלילה, הם ישבו והדליקו נרות לעלוי נשמת הסבא רבה, אמי אמרה תהלים ואבי למד משניות לעלוי נשמתו. בבקר התעוררתי בשעה שבה הייתי רגיל לקום בכל יום לחידה, התכוננתי ויצאתי מביתי עם חיור רחב והודעה להורי לכוון החיידר.

כשאני יצאתי מהבית, אבי דבר עם המלמד והודיע לו שאני חוזר לכיתה ובקש שיקבל אותי בספר פנים יפות, ואני, בלי לדעת מכה נכנסתי לכיתה, כשהרבי והילדים הבחינו בי וראו את פני המלאות חבלות, הם הביעו רחמים עלי ואז פניתי למלמד ואמרתי: אני מבקש להסביר לכם מה החיידר.

הוא נתן לי את הרשות לדבר, נעמדתי ליד השלחן שלו ואמרתי: כלכם יודעים מה הרחיק אותי מהחיידר, הלא זה אני בעצמי, שנהגתי בצורה לא יפה שלא הזמנתי את רבכם לבר מצוה שלי, אבל כעת אני חוזר אליכם עם ספור מעולם האמת ואני חושב שהספור יהיה שווה לכם כפיאס כדי למחל לי על מה שעשיתי לכם.

ספרתי את כל הספור והילדים היו מרתקים, כשסימתי, בקשתי מהם שלא יפרסמו את הספור ואם הם מספרים אותו להוריהם, שיגידו שזה בתנאי שהם לא יספרו לאחרים, כי הדבר מביש אותי. כלם קמו אלי באהבה ובהערצה ומאז נהיינו חברים טובים ואת הבטחתי אני מתאמץ תמיד לקים, ומשתדל תמיד להתעלות בתורה, במדות טובות, ביראת שמים ובפרט בכבוד הורים.

את המעשה הזה שמרתי למשך שנים רבות לעצמי, אלא שמכיון שאני קורא בגיליון שלכם מעשיות של גבורי רוח שמפרסמים אותם לזכוי הרבים, לכן אזרתי אמיץ והחלטתי גם אני לפרסם את המעשה שלי בכדי שלא למנע טוב מבני אדם שיתחזקו על ידו.

ג.ב. אבקש להשאיר את פרטי האישיים במערכת ולא לפרסמם.

הערת המערכת: צות 'מכון מתיקות' פגשו את בעל המעשה, ולאחר שראו שמדבר באב משפחה יקר מאד, מסלתה ומשמנה של צבור יראי ה', קבלו ממנו את פרטי המעשה ונאותו לפרסמו. והדברים מרעידים ומדברים בעד עצמם, "והחי יתן אל לבו".

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

אין לך אדם שאין לו שעה

זאת חקת התורה... ויחזו אליה פרה אדמה (י"ט, ב)

העצה לזכות להצלחה, להרויח ברכה, היא: "זאת חקת התורה" - להמשיך לקיים את התורה גם כשקשה, גם כשלא מבינים! אם אדם מבטל את דעתו מפני הקב"ה, מכניע ושובר את מדותיו - בזכות זה יזכה לברכות וישועות גדולות.

פרה אדמה באה לכפר על חטא העגל. בחטא העגל היה דבר מדהים: בני ישראל לקחו זהב דומם, והפכו אותו לעגל חי, שהיה אוכל, הולך וגם מדבר. בפרה אדמה לוקחים פרה חיה, ששנה הוה, ואת בלה שורפים והופכים לאפר דומם שאינו שנה כלום. לא חבל?

אמנם, אם אדם מבטל את דעתו, ועושה את מה שהקב"ה אומר לו לעשות, למרות שבשכלו אינו מבין - זה מה שמביא לידי כך שכל טפה מהאפר הזה מטהרת את השמא הגדול ביותר שיש בעולם.

בהפטרה מספר שאחיו של יפתח הגלעדי גרשו אותו והוא נאלץ לברח מפניהם, והתישב בארץ טוב. כשבני עמון באו להלחם עם בני ישראל, זקני גלעד פנו ליפתח ובקשו ממנו: "לכה והייתה לנו לקצין ונלחמה בבני עמון".

השיב להם יפתח: "הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם?".

ומה עונים לו זקני גלעד? תשובה תמוהה מאד: "לכן עתה שבנו אליך והלכת עמנו ונלחמת בבני עמון והיית לנו לראש לכל ישיבי גלעד".

וצריך להבין, איזו מין תשובה היא זו? יפתח שאל אותם, למה נזכרתם בי עכשו? למה כשהיה לכם טוב גרשתם אותי, ועכשו שרע לכם אתם נזכרתם בי? והם עונים: "לכן עתה שבנו אליך"...

רבי נחום פראצוביץ זצ"ל אומר בדרך חידוד, שזו תשובה של פוליטיקאי, שלא עונה על מה ששואלים אותו...

החיד"א בספרו "צוארי שלל" כותב חדוש אדיר: כתוב במשנה (אבות ה, א): "אל תהי בו לכל אדם, שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום". זוהי התשובה שענו זקני גלעד ליפתח: הגענו אליך כי גרשנו אותך, צערנו אותך, ביזנו אותך, ומי שבזו אותו - מקבל שעה שכלם יצטרכו אותו ואת המקום שלו. מה שעשינו לך - הוא הגורם שצטרף לבוא לבקש ממך להיות לנו לראש.

לפעמים יהודי שואל: 'רבונו של עולם, למה אני סובל צרות? למה מבזים אותי? למה יורדים עלי? מה עשיתי? מה חטאתי? מה פשעתי?' ואינו משכיל להבין שדוקא הבזיונות האלו הם המפתח להצלחה הגדולה הממתנית לו! תגיע השעה שכל אלו שצחקו עליו - עוד יצטרכו אותו.

בספר "תוכו רצוף אהבה" הביא מעשה ביהודי שהגיע למרן הרב שך זצ"ל, בוכה בכי תמרורים: "רבי! אני מקוץ בצרות, אני סובל מבעיות בריאות, גם הפרנסה קשה מאד, יש לי בעיות בשלום בית, וגם הילדים מוציאים אותי מדעתני. איני יכול לסבל עוד".

באותו רגע נכנס לחדר נכדו של הרב שך והגיש לו פוס תה. הרב שך לא היה שותה את התה עם סכר אלא היו מביאים לו כפית דבש במקום סכר. הרב התבונן על כפית הדבש, ופנה ליהודי: "מה קורה כשנכנסת דבורה הביתה? כל הילדים מתחילים לצעק: 'דבורה! דבורה!' הנהנות נעמדות על השלחנות ומתחילות לצעק: 'מלח מים! מלח מים!' והבנים תופסים מגבות ומנסים להעיף אותה החוצה... ומה קורה כשנכנסות שלש או ארבע דבורים? האשה והבנות בורחות מהבית ומודיעות כי

לא ישבו עד שיובא מדביר מקצועי, ואם נכנסו עשר או עשרים דבורים? שישו ושמחו! אושמים את הבית עד למציאת פתרון...

נכון, הדבורה עוקצת! - המשיך הרב שך - ולכן כלם בורחים ממנה. אבל יחד עם זאת היא נותנת את הדבר המתוק ביותר בעולם: את הדבש!

השקבלתי את כפית הדבש הזאת - קבלתי אתה, מן השמים, גם תשובה לשאלתך: אתה אכן סובל מצרות רבות, פעקיצות הדבורה, אבל על כל עקיצה ועקיצה תקבל עוד ועוד דבש! לא תמיד נתן לראות זאת מיד, אבל זוהי האמת: על כל הרגשת צער - תקבל בסופו של דבר דבש.

"זאת חקת התורה" - תבטל את דעתך! תמשיך לעשות ולקיים למרות שאינך מבין! למרות כל העקיצות שבדרך - זה מה שמביא את הדבש.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

הלמוד הגדול שהפסידו ישראל במי מריבה

קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתנו מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה (כ, ט)

התורה מספרת לנו על חטא מי מריבה. ננתח בקצרה מה שארע שם. בני ישראל הולכים במדבר, ובשלב מסוים מרים מטה. עד אז הם היו רגילים שהסלע בארץ של מרים, הולך אחריהם לכל מקום, ויוצאים ממנו מים בשלושה-עשר שבילים נפרדים, שביל לכל שבט, ועוד שביל נפרד לכהנים. הסלע גם היה מגדל להם פרות וירקות, המדבר היה פורה. עוד כתוב בזהר הקדוש, שמי שהיה שותה מביאר מרים - היה מקבל ששים רבוא דרכים ללמד את התורה בדרך הפשט, ועוד ששים רבוא דברים ללומדה בדרך הסוד. חכמה ענקית!

לא זו בלבד, אלא כל חולה שהיה שם את מי הביאר על האיבר החולה מיד היה מתרפא. בנוסף הם היו טועמים במים את כל הטעמים שבעולם. שפע גדול ועצום!

והנה מטה מרים, והכל מפסיק. אין עצים, אין פרות, אין חכמה, אין פרנסה, אין דשא ופארקים, אין מים לרפואה.

בני ישראל נגשים למשה רבנו ומבקשים: תביא לנו מים! משה שואל את הקב"ה מה עליו לעשות? והקב"ה אומר לו: "קח את המטה". שואלים המפרשים: הרי הם צריכים לדבר אל הסלע, ואם כן, לשם מה אמר לו הקב"ה "קח את המטה", הלא במטה הוא אמור לא להשתמש. אפשר לדבר גם בלי מטה ביד!

הקב"ה ממשיך ואומר למשה: "והקהל את העדה", ליד הסלע, ליד באר מרים. "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתנו מימיו, והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה".

שואל החיד"א, מדוע חוזר הקב"ה ואומר לו "והוצאת להם מים מן הסלע", הלא כבר יצאו המים קודם, כשדברו אל הסלע?

שאלה נוספת בפירשת בשלח גם כן מספר על אותו צמאון למים במדבר. וזה לא פלא! במדבר שורר חמסין כבד, ארבעים וחמש מעלות, אין מים ואנשים צמאים. ואז אמר הקדוש ברוך הוא למשה: "עבר לפני העם וקח אתך מקני ישראל ומשך אשר הכית בו את היאר קח בידך... והכית בצור ויצאו מים מן ושתה העם (שמות י, ה-ו) - תכה באבן ותוציא ממנו מים. ואם כן, מדוע כאן הקב"ה מעניש את משה, שמשום שהוא לא דבר אלא הכה את הסלע, הוא לא יכנס לארץ ישראל?".

והרי כל הצרות והגליות שעברו על עם ישראל בכל הדורות, היו משום שמשה לא נכנס לארץ ישראל, שהרי אומרים חז"ל שאם משה היה נכנס לארץ ישראל, בית המקדש לא היה נחרב, לא היו

יוצאים לגלות, אלא משיח היה מגיע מיד. ומה גרם שמשה לא נכנס לארץ ישראל? חטא מי מריבה, שלדעת רש"י היה שמשה הפכה את הסלע במקום לדבר. מה הטענה הגדולה עליו? נכון, הוא חטא, אבל האם על חטא כזה מגיע ענש כה חמור?!

כך שואלים כל המפרשים, ומצינו בדבריהם כמה וכמה באורים. לתרגום יונתן בן עוזיאל יש פרוש מחדש מאד לישב את כל הקשיות האלה, וכך תרגם פסוק זה:

קח את משה הנסים ואסוף את העדה אתה ואהרן אחיך ותשביעו שניכם את הסלע בשם גדול ומפושט, כאשר הם רואים, ויתן מים, ואם יסרב להוציא - הפהו אתה לבדך בו במטה שבידך, ותוציא להם מים מן הסלע ותשקה את העדה.

כלומר, היו כאן, כביכול שני צוויים: צווי אחד - "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", ואם לא יתן מים, ישנו צווי נוסף - "והוצאת להם מים מן הסלע". איך תוציא? על ידי הכאה במטה. והחטא של משה היה שהוא ישר הפכה את הסלע במקום לדבר אליו קדם.

והדבר פלא פלאים: מה, לקב"ה יש ספק? אם הקב"ה אומר שהסלע יתן מים - ודאי שיתן. מה שרף שהוא לא יתן?

החיד"א מתרץ שהיתה אפשרות שיהודי אחד יחטא, לא יאמין שיצא מים, וכתוצאה מכך המים אכן לא היו יוצאים, ולכן נצרך הצווי השני - להוציא את המים על ידי הכאה.

באור נוסף כתבו בעלי המוסר, והדברים מופיעים גם בספרו של רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל:

הקב"ה אמר למשה: אם בני ישראל יאמינו שמסלע יכול לצאת מים מכח הדבור שלכם - המים יצאו ממנו על ידי דבור. אך אם בני ישראל לא יהיו בדרגה העליונה ולא יאמינו שהדבור יכול להוציא מים - תצטרכו להכות. ומה באמת קרה?

כשמשה בא ואמר להם: "שמעו נא המרים, המן הסלע הזה נוציא לכם מים", התחילו בני ישראל להתנכח אתו: "מהסלע הזה, מהסלע הזה... וכוחים, צעקות. אמר להם משה: אם אתם מתחילים להתנכח ואינכם מאמינים שיצאו מים - ודאי שמכח הדבור שלי לא יצאו מים, ולכן הוא הפכה את הסלע.

זו היתה התביעה על משה! אמר הקב"ה: אני רציתי ללמד את בני ישראל, שגם כשהם חוטאים, גם כשאינם ראויים, כי הם מורים את מוריהם, מתנכחים, אך אם בשניה שאתה תדבר אל הסלע הם יתחזקו באמונה, החזק באמונה אצל בני ישראל כשהם חוטאים יגרם שיהיו להם מים. ומה אתה למדת אותם היום? שאדם שהוא חוטא - אין כח לפרק אחד של תהלים, אין כח למשנה אחת להוציא מים. אין כח לתפלה שלו למעל משהו.

זהו שאמר להם הקב"ה: "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל". אתם יודעים איזה קדוש שם שמים היה בעולם מכח הידיעה הזו, שכל יהודי, גם אם הוא חוטא, גם אם הוא עם הארץ, כשהוא מתפלל מעמק הלב לקב"ה - הקב"ה עונה לו היכן שהוא נמצא. "קרוב ה' לכל קראיו".

מחמת חסרון אותו קדוש שם שמים בעולם, בני ישראל לא ראויים שתכנסו אתם לארץ.

זה הבאור בחטא הזה של מי מריבה: היה כאן מוסר השכל שכלל ישראל הפסידו אותו!

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

בואו לבקר בחשבון!

על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותבונן עיר סיוון (כא, כו-כז)

הפשט הפשוט ב"מושלים" הנו בלעם, שנאמר בו: "וישא משלו". הוא אמר: בואו לעיר חשבון ותכבשוה על ידי קוללתי. אבל הגמרא (בבא בתרא ע"ב) דורשת ואומרת דרוש על הפסוק:

מי הם המושלים, האמתיים, שעליהם נאמר: "יאמרו המושלים?"

- אלו המושלים ביצרים, אדם הכובש את יצרו.

כי אדם יכול למשל על מדינות רבות ורק על עצמו אינו יכול לשלוט... הוא מתאזהר למשהו ואינו יכול להתגבר על תאוותו - כעבד נרצע לרצונותיו. אבל המושלים ביצרים אומרים לך עצה איך וכיצד תזכה להיות מושל ביצרה הקשה. מה הם מיעצים?

"בואו חשבון" - אם תערכו חשבון תצליחו. כאשר הייתי צעיר היתה פרסמת גדולה ברחובות ועל אוטובוסים: "מי שעושה חשבון שותה קריסטל...". א שיינע מעשה, חשבון של קריסטל... אבל הגמרא אומרת: "בואו חשבון" - בואו ונחשב חשבוננו של עולם", לא חשבון זמני אלא חשבון עתידי נצחי: "הפסד מצוה כנגד שכרה". מי משמע?

הוא מפסיד בשביל המצוה כסף. לדגמא: תפלין מהדרות עולות אלפים דולה, כאשר ודאי אפשר להשיג תפלין זולות יותר, בפחות כסף, כך שאם רוכש הוא את היקרות הוא מפסיד כסף. או לפעמים מפסיד זמן - הוא כל כך לחוץ בזמן, אך עוזב את הכל והולך ללמד את השעור בגמרא. זהו "הפסד מצוה", אך מאידך גיסא "כנגד שכרה" - מה השכר על המצוה? לנצח סלה ועד! - חמשים מיליון שנה! וכי לא כך החשבון? באמת לא, כי הרבה יותר: נצח! ועם החשבון הזה תוכל לעשות מהיצר הרע עפר ואפר.

"ושכר עברה" - יש לו רוח גדול מן העברה. הודמנה לו עסקה הנותנת פדיון רב ערך, אך יש בה איזו שאלה של רבית. אין הכרח לאסור גמור אבל יש חשש רבית שמחמתו מרוים - "שכר עברה", אך "כנגד הפסדה" - הוא משמא את נשמתו לנצח, מורד בקב"ה ומפסיד, רחמנא ליצלן.

בחשבון הזה אפשר לנצח: "אם אתה עושה כן", געוואלדיג, "תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא!"

*

בואו ונחשב חשבוננו של עולם. הצלחה רגעית אינה הצלחה. רק הצלחה של נצח היא הצלחה!

נסעתי פעם במטוס. באותו מטוס היתה קומה שניה. בדרך כלל הנוסעים הרגילים אינם יכולים לעלות לשם, כי לשבת שם עולה מחיר כפול ומכפל, יש שומרים שאינם מאפשרים זאת. אבל משום מה, איש לא הפריע לי לעלות, ואני עליתי לראות מה קורה שם בקומה השניה. כנצטתי פנימה וראיתי פאר והדר. ממש א מחיה. בקומה הראשונה הכל דחוס. יושבים האחד בתוך השני. רוצים להרוים הרבה מקומות ולכן דוחקים כמה שיותר מושבים. יש גם מקודות וחבילות, ממש נורא. ואלו למעלה, תענוג; לכל אחד יש כרסא, יושב שם בפשוט ידים ורגלים, פלאי פלאים.

יודתי חזרה למטה, והנה אני פוגש אחד ממכרי, יהודי בעל יכלת, היושב בקומה הראשונה. שאלתי אותו: "מדוע אתה יושב כאן ואיך עולה למעלה? וכי יש לך בעיה לשלם את מחיר המושב המרוח למעלה?" הלה מסתכל עלי ואומר לי: "וכי סבור אתה שאני שושה? חסר דעה? הרי בסך הכל מדובר בשתיים-עשרה שעות נסיעה, וכי בשביל שעות ספורות אלו, אני צריך לשלם מחיר כה מפלפל? לא חבל על הכסף? הרי את הכסף הזה אני יכול לתת ליהודים בירושלים, שאני אבזבז אותו בשביל כמה שעות נסיעה? מילא אם הייתי צריך לשלם עבור שהיה של שבועים במיאמי-ביץ', במלון מפא"ר על שפת הים, זה אני מבין. אבל להוציא כל כך הרבה כסף בשביל כמה שעות, וכי חסר דעה אני?"

אמרתי לו: "הרי גם השבועים במיאמי זה זמני. כל החיים שלנו בעולם הזה הם זמניים. וכי כמה הם חיינו? ימי שנותינו בהם שבעים שנה. הכל זמני. לא כדאי לבזבז את ימינו, את כחוננו, את כספנו, עבור דבר זמני שפנה!"

זהו חשבוננו של עולם. כך אפשר לנצח את היצר הרע. כאשר מחדירים ללב שלהצלחה זמנית אין כל ערך, רק להצלחה נצחית יש ערך - או אז אפשר לזכות למעלת 'מושלים ביצרים'.

(רבי ראובן קרנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

ארגון ושנתם לבניך
מפעיל שיעורים פרטיים לילדי ישראל
הניתנים ע"י אברכי כולל
במסגרות חווייתיות תוך מתן תמריצים
המסעודדים לשקידה בתורה הקדושה
להצטרפות וביירוים: 02-3733111
חדש תמוז תשפ"ג | עלון מס': 338

פרשת חוקת

דברת במ
סיפורי אהבת תורה ויראת שמים

החמץ שנשאר בחדר, ואת הזמן שנותר עד שיאזל לגמרי. המחוג זז לאטו. בכל שעה ראה האסיר את הספרות הולכות ומתקצרות: 19... 18... וכן הלאה. כשהתקרבו השעות האחרונות, הוא כבר הפסיק לחשב מחשבות מרובות, ופשוט ישב וצפה למות שלו.

האסיר שנדון למות

במדינות רבות בעולם קים בחק ענש מות על עברות מסוימות. לרב, אלו ה'זוכים' לקח הם לא אנשים שראוי לרחם עליהם במיוחד. מדבר בדרך כלל בשופכי דמים אכזריים או בבוגדים בעמם ובמולדתם. קיימים שיטות שונות לבצוע ההוצאה להורג. אחת השיטות הנפוצות כיום, היא שיטת הפסא החשמלי, וכך גם במקום בו מספר ספורנו.

זוכרים שקראתם בתחלת הספור שכל זה היה במסגרת נסוי מיוחד? אכן, היה זה נסוי מפתיע מכל כוון שלא תסתכלו עליו. בחדר התקנו פתחי אורור נסתרים, כך שלמעשה לא ארע לאסיר דבר בכל אותן עשרים השעות. מה בכל זאת קרה? ובכן, לאחר עשרים שעות, כשהשעון הגדול הראה את הספרה "אפס", חדל לבו של האיש מלפעם!

הוא האמין בכל לבו שבעת זה הזמן שלו למות, לא נותר חמץ בחדר כדי חיות. הלב שלו לא היה מסגל לחיות רגע אחד בבטחון מחלט כל כך בפנותו בחסר אמונה ותקוה בחיים. והוא פשוט נדם.

הספור היה או לא היה, אך המסר נוקב עבור כלנו: אדם שמאמין בעצמו, עצם האמונה היא זו שיוצרת ומגדירה אותו! ולכן, אם אתה בטוח ביכולות שלך, בפוחות שהקב"ה נתן לך, אם אתה מאמין שהבורא נתן לך את היכולות להתמודד ולהצליח - על ידי האמונה הזו תוכל גם להגיע להצלחה.

אך אדם שלא מאמין בעצמו, שמחשיב את עצמו כנטול כשרונות - כזה אדם באמת על פי רב יצליח פחות. לא בגלל שהוא מכשר פחות, אלא כי חסר האמונה והעדר התקוה, ממיתים את המוטיבציה והרצון להצליח. וממילא הוא נשאר 'מסתפק במועט', לא מתאמץ ובקושי מנסה...

זו הבחירה שלכם.

שירת החיים
פרק שירה ע"פ הספר 'פרק בשר' למחן שר התורה הגר"ח מנייבסקי זצוק"ל

צא. כלבים אומרים:

באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עשנו (תהלים צה)

נוהגים להוסיף: רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא היה מתענה שמונים וחמש תעניות, אמר: כלבים שכתוב בהן ישגיה (ו) 'והכלבים עזי נפש לא ידעו שבועה' - יזכו לומר שיהיה! ענה לו מלאך מן השמים ואמר לו: ישעיה, עד מתי אתה מתענה על זה הדבר? שבועה היא מלפני המקום ברוך הוא, מיום שגלה סודו לחבוקק הנביא לא גלה דבר זה לשום בריה

המשך מאחורה

משרד ראשי - טלפון: 02-3733111 | פקס: 073-2016528 | kinyanyosef@gmail.com

י"ל ע"י המפעל העולמי לילדי ישראל ושנתם לבניך | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרב אברהם וינטרניץ | עיצוב גרפי: הדס נעים | לתגובות על המדורים השונים, לקבלת העלון באופן קבוע, או להנצחות וחסויות ניתן לפנות בדוא"ל kinyanyosef@gmail.com או בפקס 073-2016528

לאחר מבצע התמדה בסניף 'אבי עזר' בבית שמש, החלט ב'שנתנו' פעלה עם הנהלת הת'ת המסורה לתלמידים, לקיים טייל משקע ומהנה לצפון הארץ. הטייל החל בשעת בקר מקדמת, התלמידים העליונים עלו בזריות אל האוטובוס והוא החל מיד בנסיעה לעד הראשון: ים הפנת, שם כר צפתה להם ספינה מלכותית, לקראת שיט מהנה שיזכר עוד זמן רב.

לאחר השיט נסעו התלמידים לנחל פרוד, למסלול הליכה למיטיב לכת.

לאחר מכן המשיכו התלמידים למצפה מיוחד במושב אמירים הצופה על ים הפנת. "מה רבו מעשיך השם".

לעת ערב התישבו התלמידים ל'זיץ' מיוחד בלווי כלי נגינה, עם שירי נשמה ורגש באוירה מיוחדת.

גם מקומה של 'גדולה לגימה שמקרב' לא נפקד, והתלמידים זכו לארוחה משקעת ומפנקת...

לסיים עלתה הקבוצה לתפלה הבוקעת מן הלב בציון הרשב"י במרון, ומשם - הביתה ברגשות גואים ובהודיה לכל הטווחים והעמלים, לראשי הארגון, להנהלת הת'ת, ולראש הסניף הרב בן ציון ברוק שליט"א אשר עמל ימים וילות לארגון הטייל המצלח, לשמחתם של התלמידים.

היתה זו פתיחה נהדרת לזמן קיץ פורה...

בסמחה תמיד

חידוים משמחים

קלנה: 'olif, פאה אולה פחית גתיה?
 מוכר: 10 e"n
 קלנה: 'קבת יקר'
 מוכר: 5 א' ה'תיה, 5 א' ה'תיה.
 קלנה: טאו, הגה פ'קשה 10 e"n
 מוכר: 'אזוני, קח 5 e"n א'ז'
 קלנה: מה? מה קרה?
 מוכר: וזאר ה'תיה...
 (התלמיד ה. גולדשמדט נ"י)

המשך "שירת החיים"

שבועלם, אלא בשביל שתלמידו של אדם גדול אתה, שלחוני מן השמים לזדקק אליך ולהגיד לך במה זכו הכלבים לומר שירה, לפי שכתוב בהם (שמות יא) ולכל בני ישראל לא יחנך כלב לשנו. ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתם שכותבים בהם תפלין ומוזות וספרי תורה, על כן זכו לומר שירה. ולענין השאלה ששאלת, חזר לאחוריק ואל תסח בדבר הזה עוד, כמו שכתוב שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו (ילקוט בא רמז קפ"ו).

הכלב היא חיה שלרב אינה מזכרת פתיה חיובית. "והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה" נאמר בישעיה, ובכל זאת הם זוכים לומר שירה. ולא עוד, אלא שאפלו צואתם משמשת עבור עבוד עורות שלבסוף יכתבו בהם ספרי תורה, תפלין ומוזות. ועל כך התענה רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא שמונים וחמש תעניות, כדי להבין מדוע זכו לך. לבסוף ענו לו מן השמים כי זכו לך, מפני שפאשר יצאו בני ישראל ממצרים - לא חרצו לשונם. ומעבר לך גלו לו, כי מדבר כאן בסודות וזים טמירים ונעלמים, שלא נגלו לשום בריה שבעולם מאז חבוקי הנביא, כפי שמתאר בילקוט שאומרים לאחר שבח הכלבים.

ועם כל זאת, הבריתא מגלה לנו כי שירתם של הכלבים היא נעלה מאד: באו נשתחוו ונכרעה נכרעה לפני ה' עשנו.

ועלינו ללמד מכה לעצמנו:

כי הנה טבעו של הכלב הוא להשתחוות וללקק את רגליו של מי שמאכיל אותו, כפי שמוכר בהר הקדוש (ויקרא כג, א) "מתלא אמרי, לכלבא אמרי ליה גרמא, ילחך עפרא דרגלך", הינו, אם תזרק עצם אל הכלב, הוא ילחך עפר רגלך.

הכלב כמובן לא עושה כך מתוך בחירה. אלא כמו כל שאר הבריות עליהם למדנו לאורך כל פרקי השירה - כך טבע בו הבורא שיעשה. ואת זאת, רק אנו, בני האדם, יכולים ללמד ולהבין מה פא דבר זה ללמדנו.

והלא דין הוא: אם הכלב 'מפיר טובה' כך למי שזרק לו עצם גרומה אחת, הרי אנו, שהבורא הגדול מקים אותנו ומעניק לנו את כל צרכנו מידו המלאה, הפתוחה והרחבה, בכל יום, בכל עת ובכל שעה, בשפע ובהרחבה ובחסד גדול כל כך - כל שכן וכל וחמר שעלינו להשתחוות ולכרע לפניו יתברך ולשור לו בכל לבנו. אם כן אפוא, כשאנו רואים את הכלבים, הרי שטבעם המפלא כמו אומר לנו: באו נשתחוו ונכרעה נכרעה לפני ה' עשנו!

ובזה השלמנו בסיעתא דשמיא, בחסדו וברב טובו - פרק ששי מפרקי השירה, הוא פרק שיר השירים, וכל סדר פרק שירה, תהלה לקל עליו, בורא כל אלה...

תם ונשלם - שבח לא-ל בורא עולם!

חזו בני
 תמונות משמחות מסניפי "ושנתם"

"ושנתם לבניך" -
 אלו התלמידים

מאות פרה אדומה ופתחת במלים "זאת חקת התורה". איזו מצוה נוספת בהמשך דברים מצגת פאותן מלים - "זאת חקת התורה"?

באיזה פסוק בפרשתנו יש 6 מלים רצופות שמתחילות כלן באותה אות? בויקרא ח כה מופיעות 6 מלים רצופות שמתחילות באות ט: "שבע שבתות שנים, שבע שנים שבע..."

• צה. רבינוביץ • א. שור • א. קורץ • ד. טויטו • ל. יעקובסון • א. קוגלר

פְּנִינִים נִפְלְאִים וּמְתוּקִים עַל הַפְּרָשָׁה

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקביל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

חַקַּת תִּשְׁפִּיג • גְּלִיזוֹן 246

תּוֹרַת שְׁמִשׁוֹן

יְסוּד הַטְּמָאָה מִכַּח הַמְּזִיקִין, וְהַטְּהָרָה בְּאֵה מֵהָאוֹר הָעֲלִיזוֹן

הַנִּגַּע בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שְׁבַעַת יָמִים (יט, יא): מְבַאֵר רַבְּנֵי הַזֶּרַע שְׁמִשׁוֹן זַלְהִיָּה אֶת יְסוּד וְטַעַם טְמֵאת מַת וְטָהֳרַת הַפְּרָה: יְדוּעַ שְׁבַנְבְּלַת חַיָּה וּבְהֵמָה, וּבִשְׂרָץ טָמֵא, נִכְנָסִין בְּהֵם הַמְּזִיקִין וְכוּ', וּמַחְמַת כֵּן שׁוֹרָה הַטְּמָאָה בְּהֵם. וְרֵאִיָּה לְדַבֵּר מִדְּבָרֵי חַז"ל (יבמות סא, א) שֶׁהַנִּכְרִי מְטַמֵּא בְּמַגֵּעַ וּבְמִשְׂא, וְאִינוֹ מְטַמֵּא בְּטְמֵאת אֶהֱל כְּמוֹ הַיִּשְׂרָאֵל. וְהַטַּעַם מִפְּנֵי שְׁגוּף אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּחַיִּיתוֹ הוּא מְשַׁרְשׁ בְּקִדְשָׁה וְהַמְּזִיקִין בְּדִלִין מִמֶּנּוּ, וְתַכְּף שְׁמַת וּפְרָחָה נְשָׁמְתוֹ מִמֶּנּוּ, אַז מוֹצֵאִים הַקְּלָפוֹת מְקוֹם לְחוּל, מֵה שְׂאִין כֵּן הַנִּכְרִי שְׂאֵף בְּחַיִּיתוֹ הוּא מְסוּר בִּיד הַקְּלָפוֹת, וּבְמִוְתוֹ אֵינֶם תְּאֵבִים לְכַנֵּס בְּגוּפוֹ, וְלִכְךָ אִינוֹ מְטַמֵּא בְּטְמֵאת אֶהֱל כִּיִּשְׂרָאֵל.

וּמִזֵּה מוֹכַח טַעַם הַטְּמָאָה שֵׁישׁ בְּמַת, הוּא מְשוּם הַמְּזִיקִין הַשׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ דְּבַר וְאִזִּי הֵם מְבִיאִים אֶת הַטְּמָאָה, וְלִכְךָ בַּעֲבוּרֵם שְׂאִין הַמְּזִיקִין שׁוֹלְטִין בּוֹ כֹּל כֶּה, כִּי אֵינֶם תְּאֵבִים אֵלָיו כֹּל כֶּה, אִינוֹ מְטַמֵּא בְּטְמֵאת אֶהֱל.

וְהִנֵּה טְמָאָה זוֹ נִגְרָמָה בְּעוֹלָם עַל יְדֵי עוֹן הָעֶגְלָה, שֶׁפִּדְיוֹעַ מִתְחַלֵּה הִיָּה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ שִׁיְהִיָּה ע"י הַתּוֹרָה חֲרוּת מִמְּלֶאכֶה הַמּוֹת וְחֲרוּת מִמְּלָכִיּוֹת, שְׁלֵא יִהְיֶה שׁוּם פֶּגַע רַע, אוֹלָם מִפְּנֵי עוֹן הָעֶגְלָה וְשִׁבְרוֹ הַלּוּחוֹת, וְכַשֵּׁנְשַׁבְרוֹ שְׁלֵטָה הַקְּלָפָה בְּעוֹלָם.

וְהַפְּרָה בְּאֵה כְּדֵי לְדַחוֹת אוֹתָם, וּמְשׁוּם כֵּן הִיָּתָה נִשְׂרַפְת מַחוּץ לְמַחֲנֶה, לְהוֹרוֹת שֶׁהַקְּלָפוֹת גְּרָשוּ מִיִּשׁוּב בְּנֵי אָדָם. וּבְהַזְאוּתִיָּה הִיָּה מְכוּן וְרוֹאֵה פְתַחוֹ שֶׁל הֵיכַל (מִסַּכַּת מְדוּת פ"ב מ"ד), שֶׁהִיָּה מְכוּן לְהַמְשִׁיךְ קִדְשָׁה וְהָאֲרָה מִבֵּית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים, שִׁתְּגַלֶּה אוֹר גְּדוֹל וּבְכֶה נְדָחִים הַמְּזִיקִין וְהַטְּמָאָה. (זרע שמשון פרשתנו אות ב)

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּדִים רְפוּאָה לְמַכָּה

זֹאת חַקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמֵר דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עֲלֶיהָ עַל (יט ב):

הַגְּמָרָא (סנהדרין נו: והובא ברש"י שמות טו, כה) כְּתַבְהָ, שְׁבַנֵּי יִשְׂרָאֵל נִצְטוּוּ בְּמִרְהָ עַל מַצּוֹת פְּרָה אֲדוּמָה.

וּמִקְשָׁה רַבְּנֵי הַזֶּרַע שְׁמִשׁוֹן זַלְהִיָּה, הֲרִי מִדְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ (הובא ברש"י סוף פרק יט) מְבַאֵר שֶׁהַפְּרָה בְּאֵה לְכַפֵּר עַל חַטָּא הָעֶגְלָה, וְהֲרִי הָעֶגְלָה נַעֲשָׂה אַחַר שֶׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִרְהָ?

וּמִיִּשְׁב רַבְּנֵי הַזֶּרַע שְׁמִשׁוֹן זַלְהִיָּה, עַל פִּי מַה שְׁכַתּוּב בְּמִדְרָשׁ (שמו"ר ג, כ) עַל הַפְּסוּק (שמות ג, ז) 'רֵאָה רְאִיתִי אֶת עֲנִי עָמִי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם': אֶתְהָ רוֹאֵה רְאִיָּה אַחַת וְאִנִּי רוֹאֵה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, אֶתְהָ רוֹאֵה אוֹתָם בְּאִים לְהַר סִינַי וּמִקְבְּלִים תּוֹרַתִּי, וְאִנִּי עוֹד רוֹאֵה אוֹתָם שְׁשׁוּמְטִים אַחַר מַטְרוֹמוֹלִין שֶׁל הַמְּרַכְבָּה שְׁלִי כְּשֶׁאִנִּי אָבוּא שָׁם וּמְכַעֲסִים אוֹתִי בּוֹ.

וּמְבַאֵר מִדְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ, שְׁכַבֵּר כְּאֲשֶׁר הִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, אָמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְחַטָּא בְּעֶגְלָה, וְלִכְךָ כְּבַר בְּמִרְהָ הַכֵּין לָהֶם רְפוּאָה לְמַכָּה.

וְעַל פִּי בְּאוֹר דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ הַנִּלְמָד מְבַאֵר רַבְּנֵי מִדְרָשׁ נוֹסֵף, (במדבר רבא יט, ו) אָמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה לָךְ אֲנִי מְגַלֶּה טַעַם הַפְּרָה אֲבָל לְאַחֲרִים חֻקָּה. וּבְאוֹר דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ, שְׁאֵמֵר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲצַלֶּךְ שְׂאֵתָה יוֹדַע שְׁעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְחַטָּא בְּעֶגְלָה, מִמִּילָא אֶתְהָ יוֹדַע אֶת טַעַם פְּרָה וְאִין זֶה חֻקָּה עֲבוּרָה, אוֹלָם לְאַחֲרִים שְׂאִינֶם יוֹדַעִים שְׁעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְחַטָּא אֲצֻלָּם הֲוִי חֻקָּה. (זרע שמשון פרשתנו אות ג)

הוֹצֵאת הַגְּלִיזוֹן וְהַפְּצַתוֹ לְזוֹכֹת

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

הַאֲשֶׁה הַחֲשׁוּבָה מֵרַת חוּה וְרִשְׁבִּיאַק ע"ה
בַּת יִבְלַחֲטָא רַהֲרָה ר' חַיִּים דּוּד ה"ו
נְלַב"ע ח' תַּמּוּז תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.

וְיַנִּיכִס מְרִאִינֵה בְּנִים
בְּנֵי בְּנִים כְּשֶׁתִּלְוִי זִיתִים
סִבִּיב לְשִׁלְחִיכִס, חֲסִינִים
וּבְזוּינִים, וְזִתִּים מְלֹאִים
כֹּל טוֹב, גַּם עוֹשֵׂר
גַּם כְּבוֹד לֹא יִסּוּר
מִזְרַעֲטִס

בְּרַכַּת הַמַּחְבֵּר
מֵתוּךְ הַקְּדוּמַת הַסֵּפֶר

הוֹצֵאת הַגְּלִיזוֹן וְהַפְּצַתוֹ לְזוֹכֹת

לְבִרְכָה וְהַצֻּלָּחָה

דְּנִיָּאל אוֹרִי בֶן רַגִּינָה מְלַכָּה
שִׁיזְכָּה לְבִרְכָה וְהַצֻּלָּחָה סִיעֵתָא דְשִׁמְיָא בְּלִי גְבוּל וּמַדָּה
בְּקִרְבּוֹ מְמַשׁ וּפְרִיעַת יָמָה וְקִדְמָה צְפוּנָה וּנְגַבָּה

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

מעלת מצות ציצית

מצות ציצית היא מצוה גדולה, ושפיר קאמר שהיא שקולה כנגד כל המצוות, שהרי מיחדת ומקשרת הגוף עם הנפש בעבודת ה', כמו שהיה מתחלה קדם החטא. ולכן פתיב (במדבר טו, לט) 'וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'', שבראית הציצית יש לנו לזכר תמיד שלא לילף אחר תאות הגוף. ובזכרנו זאת, ודאי שתוסיף לנו קדשה על קדשתנו, יותר משאר מצוות שאין בהם רמז זה. ובדאי שזוכה להקביל פני שכינה, שפיון שיתקדש עצמו וגופו להתרחק מתאוותיו, אדם מקדש מעט, מקדשין אותו הרבה (יומא לט, א), וכשהיה קדש בגופו ובנפשו, יהיה במדרגת אדם הראשון קדם החטא, שהיה מטיל בגן עדן, והיה כאחד ממלאכי השרת (שמו"ר לב, א), והיה מקבל פני שכינה. (אות א)

באר הארבעה דברים שהתורה נמשלת בהם

התורה נדרשת בארבעה פנים, דהינו, פשט, רמז, דרש, סוד (זוהר פרשת בלק רב, א), משום הכי, נמשלת לארבעה דברים אחרים. יין - היין רומז לפשט, שהוא עקר התורה, וצריך חכמה גדולה להבין פשט הפתובים ועקר הדינים, ושם יש כל הפלפול והמלחמה של תורה לפקח הלב והשכל. וכן היין יש לו כח וחזק, ומוסיף פקחות (יומא עו, ב).

שמן - כנגד הרמז, יש משל השמן, שמשמח את הלב, דכתיב (משלי כו, ט) 'שמן וקטרת ישמח לב'. וכן הרמז, משמח למי שמוציא אותו הרמז בתורה, במקום שאין ראייה ברורה.

דבש - הדרש נרמז בדבש, שהוא מתוק, והכל רצין אחריו, והכי נמי דברי אגדה מושכין לבו של אדם. חלב - החלב הוא רמז לסוד, שהוא מתוק ולבן, ועושין ממנו הרבה רפואות. וכן הסוד הוא בסוד לבן העליון, ומתוק לנפש, ומרפא לעצם (ע"פ משלי טז, כד) בסגלות וכדומה. (אות ז)

תורת חיים

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש - הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

טעם נפלא מפני מה נאמר במצות טמאה וטהרה "זאת חקת התורה"

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על (ט, ב):

מקשה האור החיים הקדוש זלה"ה: צריך לדעת למה כנה למצוה זו שם כללות התורה, שהיה לו לומר זאת חקת הטמאה או חקת הטהרה בדרך שנאמר (שמות יב) 'זאת חקת הפסח'.

המקום מצוה שהיא חקה מעלין עליו כאלו קים כל המצוות שבתורה ומפרש האור החיים בדרך רמז, כי באמרו 'חקת התורה' נתפנו ללמדנו שאם יקמו מצוה זו הגם היותה חקה בלא טעם, מעלה עליהם הכתוב כאלו קימו כל התורה אשר צוה ה' לאמר, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקים כל מצוות הבורא, וקיום מצוה זו היא לך האות שמסכים אף על מה שאינו מבין. ומוסיף האור החיים ומסיים: "אולי כי לטעם זה רצה ה' שתתמסר להם המצוה בדרך חקה".

דרך קבלת התורה מזמן משה רבנו עד ימינו בשלש דרגות

באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחקה במשענתם וממדבר מתנה: (כא, יה)

מבאר רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה, כי דרך קבלת התורה מזמן משה רבנו עד ימינו הוא בשלש דרגות, ומקדים רבנו לבאר על פי דברי חז"ל (ב"ר ס"ד) שאמרו כי על ידי עסק התורה מתקנים מקור עליון שנקרא באר, והתקון הוא כפי מעלת העוסקים בתורה.

דרגה א': 'באר חפרוה שרים - הם הצדיקים הראשונים הם האבות אברהם יצחק ויעקב, שהיו במדרגה גדולה, הם שחפרו את הבאר ועשוהו לשמות ממנה, ורמזים בפסוק 'והאבן גדולה על פי הבאר', 'ויגל את האבן' 'וישק את הצאן' (בראשית כט).

דרגה ב': 'כרוה נדיבי העם' - מתקופת האבות הקדושים היתה התורה ראויה לנתן לישראל, אף לא יכלו עם ישראל לשנות ממנה, עד שכרוה נדיבי העם, שהם משה אשר הורידה לנו, ועמדו אחריו מקבלים ממנו שהם זקנים וגיבאים ואנשי כנסת הגדולה, ופרשוה לנו וגלו מצפוניה, וזה כרוה נדיבי העם, כי תורה שבכתב בלא תורה שבעל פה אין אדם יכול לשנות ממיה.

דרגה ג': 'במחוקק במשענתם' - הוא מה שהוסיפו לחדש בתורה חכמי הדורות, ואין זה אלא כחוקק בה חקיקה, שאינו כמדת הראשונים שחפרו וכרו אלא במשענתם - של הראשונים, שכל דקדוק ודקדוק שידקדק בתורה, צריך לפרשו על פי דבריהם, וכל דבר שלא יהיה מיסוד על פי דברי הקדמונים אין לסמוך עליו.

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידונים: 02-80-80-600
נערך ע"י המחנך הרב ינון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
יזיל ע"י רעז שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.
ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש רעז שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3
וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומוזני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

א"ר סטטון ע"ר 580624120

סיפורי צדיקים

גליון 579
שנה י"ב תשפ"ג

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קייטן על הסיפור לפרשת במדבר

סיפורי חז"ל

עשה למענך כדי שיתקרבו אליך

מלאך המוות אוהבו של ר' חנינא בר פפא היה, כשהגיע זמנו של ר' חנינא להסתלק מהעולם אמרו למלאך המות שילך להביאו, הלך אליו, ביקש ממנו ר' חנינא שיניח לו שלושים יום, כדי שיחזור על לימודיו, שאמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. הניח לו, אחרי שלושים יום נראה אליו שוב, ביקש ממנו ר' חנינא להראות לו את מקומו בגן עדן, משנענה לו המלאך, ביקש ממנו ר' חנינא את סכיניו כדי שלא יפחיד אותו בדרך, שאל אותו מלאך המות, האם רוצה אתה לעשות לי מה שעשה לי חברך רבי יהושע בן לוי? ענה לו ר' חנינא, הבא לי ספר תורה והראה לי כתוב אחד שבה שלא קיימתיו, על כך השיב המלאך, וכי עשית מה שעשה רבי יהושע בן לוי, שהיה מתחבר עם אנשים חולים שסכנה היא לשבת בחברתם, כדי ללמדם ולקרבתם לתורה, והיה יושב לידם בשעה שעסק בתורה, מסכן נפשו כדי לכבד את התורה, והיא שהגנה עליו ולא ניוק. ובכל זאת, כשנפטר ר' חנינא, חצץ עמוד אש בינו לבין העולם, ולא היה אפשר להתקרב אליו. ניגש ר' אלכסנדר וקרא אליו שיעשה בשביל כבוד חכמים ולא נענה, ביקש שיעשה למען כבוד אביו ולא קרה מאומה, עד שאמר לו עשה למענך כדי שיתקרבו אליך, יתעסקו בך ויספידוך בכבוד הראוי לך, מיד הסתלק עמוד האש ואפשר היה לקברו.

(כתובות עז ב)

פרשת השבוע

שעירק נמצאה תחת חסותו, השולטן הדיח את המושל המתנכל ומינה אחר במקומו, וליהודים היתה הרווחה. אך בכך לא תם הסיפור, הערבים התמרמרו על הצלת היהודים, והמושל החדש ראה צורך לפייסם, הוא ציוה להוציא את גופו הקדוש של רבי עבדאללה מקברו השנוי במחלוקת, ולהעבירו לבית העלמין היהודי העתיק. היהודים הבינו למצוקתו של המושל, והסכימו לעשות כן מחוסר ברירה. בי"ג בבסלו כשלושה חודשים לאחר פטירתו, באו כל היהודים לחלוק לרבם כבוד בשנית.

השלטונות שידעו כי באדמתה הלחה של בגדאד, אין גופה שלא תרקב לאחר ג' חודשים, הביאו רופאים ואמצעי חיטוי חריפים, והמושל בא בעצמו לפקח על העברת הגופה. הגולל הוסט והגופה נחשפה, ורבי עבדאללה סומך הקדוש התגלה לעיני הרופאים שלם כאילו זה עתה נפטר, אפילו בתכריכיו לא דבק שמץ מן הבוץ הסמיך שסביבו, והם היו נקיים ובוהקים. למראה פלאי הזה, ירד המושל מסוסו ופקד על כל מליו לעשות כמוהו, להלוויתו של איש קדוש כזה, הסביר, חיבים ללכת רגלי, והוא פסע ברגליו מן הרובע המערבי של העיר ועד לבית הקברות בצידה השני. דבר הפלא היה לשיחה בפי כל ורבים מהשוטרים הערביים שהיו עדים לו התגיירו, אחד מהם התגייר עם כל משפחתו, עלה לירושלים והתגורר בסמוך לשער שכם. וקני ירושלים זכו לשמוע מפיו פעמים אין ספור את הסיפור המובא כאן.

ותמת שם מרים ותקבר שם (כ' - א') הרה"ק רבי עבדאללה עובדיה סומך ניספה במחלת הדבר שהשתוללה סביב בגדאד. בני הקהילה ביקשו לטמנו בבית הקברות העתיק שבועיר, אך המושל אסר על קבורתו, משום שראה סכנה בקבורת מתי המגפה בעיר, ומפני כבודו של הצדיק, הרשה לקבורו בסמוך לקבר יהושע הכהן הגדול שנמצא מעבר לנהר החידקל, חצר הקבר מקודשת הן ליהודים והן להבדיל למוסלמים.

וכשפנו היהודים לקבור בה את הצדיק, הופיע מוכתר הכפר בראש אנשיו, גרשם מן החצר ונעל בפניהם את דלתותיה. בנתיים התאספו המוני יהודים שבאו ללווית הצדיק, הם עברו כבר את הגשר הנטוי על החידקל, ובאו אל קבר הכהן הגדול, ומצאו את הדלתות נעולות, היהודים רגזו וזעמו, והמוכתר אף הוא כינס את האספסוף, הרוחות התלהטו והמתיחות בין המחנות הגיעה לשיאה, בנתיים טיפסו מספר תלמידים זה על כתף זה, עברו את החומה הגבוהה וקפצו אל החצר פנימה ופתחו לפני המטה את שער החצר והצדיק נטמן ליד הכהן הגדול. המוכתר לא הבליג על מפלתו, הוא התלונן בפני מושל הארץ על היהודים, שהמרו את פיו המושל קצף על היהודים והורה לאסור את נכבדיהם, והתיר לפרוע בהם פרעות, היהודים שדמם הותר, הצליחו להזעיק את אחיהם שבגולה בפריו ובלונדון, ומשם נשלחו מברקי מחאה לשולטן הטורקי

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28
חוקת | קרח בחו"ל

ביהודי זה ושנאתו וקנאתו בערו בו מאד, וכשהתכונן ר' אדם לעזוב את הארמון ולחזור לביתו, קם השר ואמר: "ובמה יוכל היהודי להביע את רגשי תודתו למלך על הכבוד הרב הזה שכיבדוהו? אני חושב שמן הראוי והנכון היה, שהוא יזמין אליו את המלך ופמלייתו לביקור גומלין, השר קיווה שרבי אדם בעל שם יימצא עתה במבוכה, ויאלץ להשיב את פני המלך ריקם, אולם לרוב תימהונו הזמין רבי אדם את המלך, את שריו ואת יועציו, לביקור גומלין ולסעודה ביום שנקבע.

רבי אדם בעל שם שב לביתו ולמשנתו, הגה שוב כמקודם בתורה, ולא היתה ניכרת אצלו כל הכנה לביקור המלך. בכל יום ויום שלח השר איש סתר משלו, לעמוד מקרוב על הכנותיו של רבי אדם לקראת הסעודה המלכותית, ובכל יום היה חוזר שליח זה ובפיו תשובה אחת: היהודי יושב בבקתה העלובה שלו והוגה בתורה. בקוצר רוח ייחל השר ליום המיועד שעיניו תראינה בנפילתו של היהודי בפח שהוא טמן לו. והיום המיוחל הגיע סוף סוף.

מוקדם בבוקר שלח המלך שליח מיוחד להודיע לרבי אדם שביום זה יבואו המלך ובני לויתו אליו, השליח חזר והודיע למלך כי מצא את רבי אדם בבקתא רעועה יושב ולומד מתוך ספר עתיק, והוא ביקש למסור למלך שהוא מחכה לו ולכל הנלווים אליו לשעה הקבועה, והוא מודה לו מראש על הכבוד הגדול הזה שכבד אותו המלך. השר הצורר נטה להניע את לב המלך מן הביקור ואמר "היהודי הרי לועג למלך מוטב שלא נלך כלל פן נהיה לבווי" אך המלך אמר בתוקף שהוא כמלך צריך לשמור הבטחתו שהבטיח לרבי אדם.

מה גדולה היתה הפתעת המלך ובני לויתו כאשר הגיעו לקצה היער, הנה במקום בקתה עלובה ורעועה, רואים הם ארמון גדול ומפואר ביותר, מוקף בעצים וגני נוי, בשער הארמון עומדים משרתים ועבדים מוכנים לשרת את האורחים הנעלים וכלי רכבם, המלך וכל פמלייתו השתאו מאד על יופיו של הגן ועל פרחיו הנפלאים, על מזרקות המים שבו, ועל צלילי התזמורת אשר הדיה נשמעו בחשאי מבין העצים.

בכניסה לארמון עמד רבי אדם וקדם את פני המלך והנלווים אליו בפנים זוהרות ומחייכות, הוא ליווה את האורחים רמי המעלה אל האולמות המקושטים מרבדים ושטיחים, כלי כסף יקרים ומנורת תקרה עשויות בדולח.

סעודה כיד המלך של רבי אדם בעל שם הקדוש זיע"א

סיפור זה התרחש לפני שנים רבות, למלך אחד היה שר שהיה רשע גדול וצורר ישראל, תמיד חיפש תואנות להצר ולהציק ליהודים. בזמן ההוא חי יהודי קדוש שנתפרסם אחר כך בשם רבי אדם בעל שם זיע"א, רבי אדם היה גר בבקתה קטנה סמוך ליער עבות, צדיק גדול וקדוש היה, אך עני מרוד, יומם ולילה הגה בתורה ובעבודת ה', ולעתים קרובות היה נכנס לעמקי היער ולומד שם ברציפות שעות רבות.

באחד מטיוליו אלו ביער, הרגיש בין הסלעים, מקום חלול וגדול כמו פתח של מערה, נכנס רבי אדם לתוך המערה, ומצא בו ספר עתיק יומין, החל לדפדף בדפים הישנים של הספר, והנה אור גדול בקע מהם, התיישב רבי אדם על אחד הסלעים, וקרא במשך שעות רבות בספר שהיה מלא רמוזי תורה וחכמה אלקית.

שמו של ר' אדם כאיש אלוקים התפרסם, ואנשים רבים נהרו אליו, מרחוק ומקרוב היו באים אליו שיתפלל ויבקש עליהם רחמים מלפני ד', מי על חולה שיתרפא, מי על ברכת בנים, כל מי שצרה לו, וצרות רחמנא ליצלן הרי לא חסרות, היה בא לרבי אדם בעל שם, מתברך, מתרפא ונושע. שמו של ר' אדם הגיע גם לאזניו של אותו השר הצורר, והוא מרוב קנאתו ושנאתו לכל יהודי, גמר אומר לבזות אותו ולהשפילו.

מה עשה? בא אל המלך וסיפר לו על יהודי זה שהתפרסם לצדיק וקדוש, וביקש מאת המלך שיזמין את רבי אדם לארמונו, אז יוכח לדעת שגם הוא אינו אלא ככל היהודים נוכל ושקרן. שלח המלך רץ מיוחד לבקתה שליד היער, והזמין את רבי אדם לארמון המלוכה, ואף סעודה מיוחדת ערך המלך לכבודו, אליו נקראו כל שרי ויועצי המלך, וכל בית המלוכה, למען יראו כולם יהודי זה שאודותיו מתהלכים סיפורים נפלאים ומוזרים.

לשעה הקבועה הופיע רבי אדם בעל שם בארמון המלוכה, הוא הפליא את המלך ואת כל המסובים באמרותיו הנבונות וחכמתו העמוקה, הוא גם הסביר להם במתק שפתיו, מדוע לא יוכל לאכול משולחן המלך בהיותו יהודי ובקש את סליחתם. השר הצורר בראותו שתכניתו לא יצאה לפועל, ורבי אדם השאיר רושם חיובי על המלך והנוכחים, חרה אפו

משל ונמשל

חשיבות תפילה בזמנה

משל לכפרי אחד ולו בת יחידה וחביבה, ומילדותה נתן דעתו לחסוך עבודה כסף עבור נדוניה נכבדה, מה עשה, ייחד קופסה נאה, וכל שטר כסף חדש ויפה שהצליח לחסוך הניח בתיבה, כך עשה חודש אחר חודש, שנה אחרי שנה, וחפיסת שטרי הכסף הלכה ותפחה. כשהגיעה הבת לפרקה פתח הכפרי את התיבה והוציא חופן שטרות נאים, בוהקים כחדשים, נסע אל העיר הגדולה ונכנס לחנות יקרה ובחר לעצמו את היקרות שבסחורות, והושיט את השטרות לתשלום, מאן המוכר לקבלם בטענה שאין הוא מכיר את השטרות, התמרמר האיש ואמר: הלא כסף כשר הוא וחוקי הוא, בעמלי הרווחתי, ובמשך שנים חסכתי, משכו בכתפיהם ואמרו: אנחנו לא יודעים, לך לעיר הגדולה אולי שם יחליפו יאמרו לך שהכסף חוקי וימירו אותם בשטרות מוכרים. נסע האיש לעיר הגדולה ועלה לבנק הממשלתי וחיכה בתור, ראה אנשים באים עם שטרות בלויים וקרועים והחלפנים גוערים בהם "כלום כך שומרים על שטרות יקרי ערך, איך מניחים לתמונת הקיסר המתנוססת עליה להיקרע, עם כל זאת החליפו להם את השטרות בחדשים, יהודי זה שמח בלבו: אם כך נוהגים בשטרות בלויים וקרועים, ודאי יקבלו בסבר פנים יפות נאה את שטרותי החדשים והיפים.

כשהגיעו תורו הניח בדפלק את חבילת השטרות, נטלם הפקיד עלעל בהם והחזירם לידיו, ואמר "אינם שווים מאומה". מחה הכפרי וזעק: במו עיני ראיתי כיצד החלפתם שטרות בלויים וקרועים, על אחת כמה וכמה שאתם חייבים לקבל את השטרות החדשים והנאים שלי. אמרו לו: הירגע, אתה צריך להבין שהשטרות שלך ישנים הם ונפסל מכבר מטעם הממשלה, ואבדו כל ערך גם אם חדשים ונאים הם, אבל הללו אמנם הביאו שטרות ישנים ובלויים אבל עודם בתקפם ושווים הם.

והנמשל: מי שעומד להתפלל תפילה בזמנה, גם אם היא מלאה קרעים ופגמים, גם אם יגערו ויוכיחו אותו, הרי זמן תפילה היא, ואם כיון בתחילתה ובסופה הרי היא בחזקתה, אבל מי שירבה בהכנות ובכוונות ובגיגין יעבור זמן תפילה, שוב לא יועיל אם תהא תפילתו מושלמת ונאה, שהרי לאחר נעילת שערים עלתה, והתפילה לא בזמנה.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

התפלאות האורחים רבתה ביותר בהיכנסם לאולם האוכל, הם מצאו את השולחן ערוך לכבודם בכל טוב כיד המלך, גביעים וכוסות יקרי ערך וכו'. המלך והשרים לא ראו מעודם שולחן שיהא ערוך בטוב טעם כזה, הם גם נהנו רבות מהסעודה שהכין רבי אדם עבורם, וביותר התענגו ממתק אמרות החכמה שנאמרו על ידי רבי אדם בעל שם.

אולם איש אחד בלבד היה טר וזועף, היה זה כמובן השר הצורר, שנאתו ליהודי והקנאה לו מלאו את כל חדרי לבו והשביתו ממנו כל שמחה, חשוב חשב כי אין זה אלא דמיון שווא וחלום בלהות, בהסבו כך ליד השולחן נפל מבטו על גביע קטן עשוי כולו זהב טהור, מפותח להפליא ומשובץ אבני חן יקרי ערך, חמד השר גביע זה בלבו, וכשראה שאין איש רואה, הוריד את הגביע מעל השולחן והחביאו באחד מכיסי בגדיו. לאחר הסעודה קם המלך לשוב לבית מלכותו, כל השרים והנלווים אליו עמדו כאיש אחד עם קום המלך, אולם רק אחד נשאר רתוק למקומו מושבו, יושב כמאובן מבויש וחפוי ראש, היה זה לא אחר מאשר השר הצורר והרשע. המלך סקר אותו במבט חד וקרא כנגדו בנוזפה "האכלת כל כך הרבה, או שתית לשכרה עד שאינך יכול לקום ממקומך?"

בקושי הצליח השר להוציא מפיו כי לא בו האשמה, וכי הוא צמוד למקום מושבו כאילו תקעו אותו במסמרים, אין זאת כי אם זה שהיהודי ריתק אותו לכיסא על ידי להטי כישופיו, "כיצד הנך מעיז לבזות את אדון הבית אשר כיבד את כולנו בסבר פנים בה יפות?" אמר המלך בגערה, כאן התערב רבי אדם בעל שם ולקח את רשות הדבור: "הוד רוממותו המלך, אולי חמד לו השר ללוות את אחד מכלי השולחן, וכשיחזיר את אשר לקח, יוכל השר לקום ממקומו ולחזור אל ביתו". פני השר חפו והחווירו כסיד, באי רצון בולט ומתוך בושה וכלימה, הוציא את הגביע מן הכיס והעמידו בחזרה על מקומו בשולחן, מבט נוקב מלא בוז נתן המלך בשר הגנב, ובהתעלמות מופגנת ממנו, עזב המלך את הארמון עם בני לווייתו, תוך הבעת תודה עמוקה לרבי אדם בעל שם על קבלת האורחים המפוארת שלו.

צ'ין אדם לחברו

כיבוד אם

מספרים: פעם אחת למד היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א עם תלמידיו, ונתקשה במאמר אחד בגמרא. והתעמק בעיונו בשתיקה. בין התלמידים היה נער אחד יתום שאביו מת זמן מה לאחר לידתו. כיוון שידע שהפסקות כאלה נמשכות אצל רבו שעה ארוכה, הלך במהירות הביתה כדי לשבור בינתיים את רעבונו הגדול. כשכבר היה בדרך לשוב אל בית המדרש, קראה לו אמו שיוריד עבודה חבילה כבדה של שחת מן העלייה אל האבוס. הנער לא חזר, כי חושש היה שמא יאחר, אבל באמצע הדרך נתיישב בלבו: הרי עיקר הלימוד הוא לשמור ולעשות, מיד רץ הביתה וקיים את מצוות אמו, ואחר כך חזר לבית המדרש. אך דרך על המפתן, נתעורר היהודי הקדוש מעיונו, קם מלוא קומתו ואמר בשמחה אל הנער: ודאי כיבדת את אמך, כי אביי, שכידוע היה האחד בין כל חכמי התלמוד שהיה יתום ולא ידע לא את אביו ואת אמו, והוא שנכנס מדי פעם בפעם בנשמותיהם של המקיימים מצוות כיבוד אב ואם, הופיע לפני עתה ופירש לי את המאמר שנתקשיתי בו בגמרא.

הזהרו בבני עניים

בעל "בית הלוי" הרה"ק רבי יוסף דב סולוביצ'יק זיע"א, התחבר בימי ילדותו לילדים בני עניים, הוא פרס להם מלחמו, שיחק עמם ועודד את רוחם. פעם ראתה אמו כשהוא נותן את פת הלחם שהביא עמו ללימודים, לילד עני. לשאלתה

מדוע הוא עושה זאת? ענה הילד: בבוקר אכלתי לשובע ואם ירצה ה' גם בערב אוכל לשובע, חברי קיבל בבוקר בביתו רק לחם דל וגם בערב הוא לא יאכל כראוי. האם אין זה מן הראוי שאתן לו לחם בשעת הצהריים, כדי שלפחות ארוחה אחת ביום הוא יאכל כראוי?

לפני הכל – מידות טובות

מעשה היה לפני הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, שבחור מבוגר לא מצא שידוך מכיון שטיפל באמו הזקנה, ובכל הצעה לשידוך דרש מהמדוברת שתסכים לחיות בבית אמו, ולא היה מי שתסכים לכך. וקרובי משפחתו באו להגרש"ז שיסביר לו שלא זו הדרך. אך הגרש"ז הצדיק את מעשה הבחור, שאלוהו אם כן לא ימצא שידוך? ענה הגרש"ז, אחד מדרכי המוסריות של לקיחת שידוך, הוא אשה בעלת מדות, ואם איננה מסכימה שתשרת את אמו הזקנה של הבחור אין היא בעלת חסד. לימים שמע הגרש"ז שהבחור התארס עם בחורה שהסכימה לחיות ביחד עם אמו הזקנה, ושלא לקרוא לו ואמר לו: בזמנו המלצתי שדרכך נכונה, שכך הוא דרכה של אשה בעלת חסד, אבל לאחר שכבר מצאת השידוך, ברצוני לומר לך שתסדר את אמך במושב זקנים, אין זוגתך צריכה לסבול, הגם שהיא בעלת חסד, אבל עליך מוטל החיוב לסדר את אמך ולא תכביד על זוגתך.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ה' תמוז הרה"ק רבי אלטר עוריאל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תש"א) יום ראשון ו' תמוז הרה"ק רבי דוד צבי טובי מניישטאט ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ב)

יום שני ז' תמוז הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם – תקפ"ח) הרה"ק רבי אהרן משה "מגוע צבי" מבראדי ב"ר שאול תר"ה הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה – תשנ"ב)

יום שלישי ח' תמוז הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם – תרל"ז) הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום רביעי ט' תמוז הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב – תכ"ז) הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנא-קלויזנבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

יום חמישי י' תמוז רבי אליעזר הורביץ מניישטאט ב"ר צבי הירש (תר"ג)

יום שישי י"א תמוז רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבא – שמ"ה)

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי – תקצ"א) הרה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד זיע"א (תש"א) הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב (קרני ראם – תרי"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

צ'אונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מילים "גם אני אודך" רפרום יוסף הורו"ם על המעשים.

המפסיק ממשנתו (ח)

א) בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, טוב ויפה שלא להפסיק אפילו בין פרשה לפרשה. (משנה ברורה סימן רפ"ה ס"ק ו', ושער הציון, שם, ס"ק י"א)
ב) כשהגיע זמנו לקום מן הספר, מותר לו לקום אפילו שהוא באמצע הענין, דמעיסקא היה הלימוד עד הזמן שקבע לו ללמוד. (כבוד התורה, עמוד ל"ה, סעיף ט"ז)
ג) נכון שלא להפסיק אפילו מלימוד ללימוד, אם לא לצורך גדול. (אהבת חסד, לחפץ חיים זצ"ל, בסוף הספר, בשם "מרגניתא טבא" לרבינו יהונתן)
ד) הקורא תהילים יכול אפילו להתחיל לשאול בשלום חבירו באמצע הקריאה, אבל לא יפסיק סתם באמצע הקריאה, דתהילים הם גם דברי תורה. (ביאור הלכה, סימן תכ"ב, סעיף ד', בד"ה אבל בענין, כבוד התורה, עמוד מ"ד, סעיף מ"א, ובהערה 46)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב
ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי) זיע"א
נלב"ע י"א תמוז תנצב"ה

אור החינוך

פְּרִשְׁת חֻקַּת
ה' בְּתַמּוּז תשפ"ג
גיליון ת"ג

מאוצרו של מורנו ורבנו רבי אשר זיע"א

לאורו נלך

כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מוֹסֵר נַפְשׁוֹ וְנוֹתֵן שְׁלֵמוֹת רְצוֹנוֹ לְחַיֹּת כֶּה, הֲרִיחוּ חַי רַק בְּסִבּוֹת שֶׁל אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְאִף פֶּעַם לֹא מִתְיַאֵשׁ לְצַפּוֹת לִישׁוּעַת ה' כְּהֶרֶף עֵינָיו, וְ"בִטְרָם אֶקְרָא וְאֲנִי אֶעֱנֶה". תְּמִיד מִבְּקִשׁ לְשַׁעֲבֵד רְצוֹנוֹ לְרְצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, הַמְטִיל עֲמוּז כָּאֵב עִם בְּנוֹ. וְכָל רְצוֹנוֹתָיו נְהִיִּים כְּאִפְס לִגְבֵי הָרְצוֹן לְהִיֵּת דְּבוּק בְּחֵי הָעוֹלָמִים. רְצוֹנוֹ נַעֲשֶׂה רְצוֹן ה' וְרְצוֹן ה' נַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ, כְּמִדְּרַגַּת הַצַּדִּיקִים אֲמַתִּיִּים. (אֲמֹרֵי אֲשֶׁר)

אור הפרשה לקח טוב מפרשת השבוע

כְּמָהוּ בְּכָל מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו. חִזְקִיָּה זֹכֵה פָּאן לְהִשְׁתַּבֵּחַ בְּתַאֲר הַנִּשְׁגָּב בְּיוֹתֵר, שֶׁלֹּא הָיָה כְּמָוְהוּ בְּצַדִּיקוֹת לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְאַחֲרָיו; וְהַמְלִיכֵי־ם שֶׁם מִפְּרֹשֶׁ: "וְאַחֲרָיו לֹא הָיָה כְּמָוְהוּ" - בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן! כְּלוּמֹר, חִזְקִיָּה הָיָה בְּעַל הַבְּטָחוֹן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּכָל הַמְּלָכִים וּבְכָל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁחָיו לְפָנָיו וְשֶׁלְאַחֲרָיו, וְאָדָם בְּעַל בְּטָחוֹן כָּזֶה, שֶׁמֵּאֲמִין בְּאֲמוּנָה תְּמִימָה וּפְשׁוּטָה בְּבוֹרָא יִתְבַּרַּךְ, אֵינּוּ מְסַגֵּל לְרְאוּת כִּיצַד אֲנָשִׁים עוֹבְדִים אֲמֻצְעֵי וּמִיַּחְסִים כַּחוֹת סְגִלִּים לְעֵצִים דּוֹמִים, גַּם אִם הוּא הוֹיכֵן בְּיַד הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, מִשֶּׁה רַבְּנוּ בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֻצְמוֹ. וּמִפְּנֵי זֶה גַם לֹא רָצָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ עֲלֵי הַשְּׁלוֹם שֶׁיִּקְבְּרוּהוּ בְּמִצְרַיִם, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַמִּצְרַיִם אֶת קִבְרוֹ לְבֵית עֲבוֹדָה זָרָה, כְּפִי שֶׁאָמְרוּ חַז"ל.

אֲנַחְנוּ חַיִּים כִּיּוֹם בְּדוֹר שֶׁל עֲקֻבְתָּא דְּמִשְׁחָא, שְׁבוּ מִטְּשֻׁטְשׁוֹת הַדְּעוֹת וְחַל עִם קִדְשׁ מִשְׁמֻשׁוֹת בְּעֶרְבוּבָה. מִכָּל עֵבֶר מִתְנוֹסְסוֹת פְּרוֹסוּמוֹת עַל סְגִלוֹת שׁוֹנוֹת וּקְמֻעוֹת, אִם תְּשַׁלֵּם סְכוּם כְּזֶה וְכִזָּה תִּזְכָּה מִיַּד לִישׁוּעָה, וְאִם תִּסַּע לְכָאן וּלְשָׁם תִּזְכָּה לְכָל מָה שֶׁחָסֵר לָךְ, וְכֵן עַל זֶה הַדְּרָךְ. אוֹלָם עֲלִינוּ לְזַכֵּר שֶׁכָּל אֱלוֹ אֵינָם הָעֶקֶר, כִּי הָעֶקֶר הוּא לְבַטֵּחַ וּלְהֶאֱמִין בְּקֻבְ"ה בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְלִדְעַת שֶׁהוּא מְנַהֵג אוֹתָנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנו וְיַגְאֲלֵנו, וְאֵין בְּתָלוּ. וְיִתְכַן אִף לְהַפֵּךְ, שְׁמִי שִׁיבָה בְּסִגְלוֹת וְכַדוּמָה, מֵעַכְבַּ דְּזֻקָא אֶת הַישׁוּעָה, כִּי הַתּוֹרָה מְצַנֶּה אוֹתָנוּ לְהִתְנַהֵג בְּתַמִּימוּת וּבְאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, שֶׁנֶּאֱמַר "תְּמִיִּם תְּהִיָּה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ". וַיִּמָּה לָנוּ אִפּוֹא לְפָנוֹת אֶל הַצַּדִּיקִים, כְּאֲשֶׁר אֶפְשָׁר וְצָרִיךְ לְפָנוֹת יְשִׁירוֹת אֶל הַמְּקוֹר, אֵל ה' יִתְבַּרַּךְ בּוֹרָא כָּל עוֹלָמִים, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כְּבוֹן הַמִּתְרַפֵּס עַל אֲבִיו וְהוּא נוֹתֵן לוֹ כָּל מִבְּקָשׁוֹ מִרַב אֲהַבְתּוֹ אוֹתוֹ.

זוֹ גַּם הַמְּטָרָה שֶׁל הַדְּבָקוֹת בְּצַדִּיקִים וּגְדוּלַי תּוֹרָה, לְהִתְאַבֵּק בְּעַפְר רַגְלֵיהֶם וּלְקַבֵּל אֶת בְּרַפְתָּם וְהִשְׁפַּעְתָּם. כִּי עַל יַד הַדְּבָקוֹת בְּצַדִּיקִים זֹכִים לְהִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה, כְּפִי שֶׁהָיָה הַצַּדִּיק רַבִּי מִרְדְּכַי מְלַעֲכוּיִטֵּשׁ אוֹמֵר: "אֲנַחְנוּ לֹא בָּאוּ לְזֶה הָעוֹלָם לְעִשׂוֹת טוֹבוֹת לְאֲנָשִׁים בְּעִנְיָנוּ גְּשָׁמִיּוֹת, אֲלָא תִּפְקִידֵנוּ הוּא לְהַכְנִיס אֲמוּנָת ה' וְיִרְאֵת שְׁמִים בְּלְבוֹת יִשְׂרָאֵל. אִךְ עִם כָּל זֶה, אִם בָּא אֱלִינוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ טוֹבָה גְּשָׁמִיּוֹת, אֲנִי אוֹמְרִים לוֹ שֶׁיְהִיָּה אֲצִלְנוּ בְּשִׁבַּת קִדְשׁ, וּבְשִׁבַּת קִדְשׁ הַנִּינּוּ מְכַנְּסִים בְּלִבָּבוּ אֲמוּנָת ה', וּמִמִּילָא מִתְמַלֵּא לְבוֹ לְטוֹבָה וְזוֹכֵה לִישׁוּעָה".

עֲלִינוּ לְהִגְבִּיָּה אֶת עֻצְמוֹנוּ כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּלְשַׁעֲבֵד אֶת לְבָנוּ לְאֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, וּמִיַּד אֲנַחְנוּ זֹכִים לִישׁוּעַת הַשָּׁם.

בְּפָרְשָׁתְנוּ מְסַפֵּר אוֹדוֹת הַנְּחָשִׁים הַשֹּׁרְפִים שֶׁהִקְבִּ"ה שָׁלַח לְנִשְׁךְ אֶת הָעָם אֲשֶׁר הִתְלוֹנְנוּ עַל ה' וְעַל מִשֶּׁה רַבְּנוּ, וְכֵאֲשֶׁר הָעָם צָעַק עַל כֶּה, אָמַר הַקְּבִ"ה לְמִשֶּׁה לְעִשׂוֹת נַחֵשׁ נַחֵשׁ וְהוּא תִּלְהֵ אֹתוֹ בְּמִקּוֹם גְּבוּהָ, "וְהָיָה אִם נִשְׁךְ הַנַּחֵשׁ אֶת אִישׁ, וְהִבִּיט אֶל נַחֵשׁ הַנְּחָשֶׁת וְחָ"י. וְיִדְוְעִים דְּבָרֵי הַמִּשְׁנָה בְּמִסְכַּת רֵאֵשׁ הַשָּׁנָה שֶׁתְּמָהוּ וְשֶׁאֵלוּ: "וְכִי נַחֵשׁ מִמִּית אוֹ נַחֵשׁ מִחַיָּה? וַיִּמָּה פֶּשֶׁר הַדְּבַר שֶׁכְּאֲשֶׁר הִבִּיטוּ הַנְּשׁוּכִים בְּנַחֵשׁ הַנְּחָשֶׁת, נִרְפְּאוּ מִהַנְּשִׁיכָה וְנִצְלוּ? אֲלָא "בְּזַמַּן שִׁישְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמִשְׁעַבְדִּים אֶת לְבָבָם לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים - הָיוּ מִתְרַפְּאִים".

יוֹצֵא אִפּוֹא, שֶׁנַּחֵשׁ הַנְּחָשֶׁת שֶׁעֲשֶׂה מִשֶּׁה לֹא הָיָה אֲלָא תִּזְכָּרַת לְחוֹטְאִים לְשׁוֹב בְּתִשְׁבּוּבָה, וְכֵאֲשֶׁר הָיוּ מְגַבִּיִּים עֵינֵיהֶם לְהִבִּיט בְּנַחֵשׁ שֶׁהָיָה תְלוּי בְּגִבְהָ, הָיוּ נִזְכָּרִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם וּמִיַּד מְבִינִים שֶׁלֹּא בָּא הַנַּחֵשׁ אֲלָא לְעוֹרֵר אֶת לְבָבָם לְחַזֵּר בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלֵמָה, וְכֵאֲשֶׁר הָיוּ עוֹשִׂים כֵּן הָיְתָה תְּשׁוּבָתָם מִתְקַבֵּלַת וּמִיַּד זֹכִים לְרְפוּאָה וְיִשׁוּעָה.

אוֹלָם בְּסִפֵּר מְלָכִים מְסַפֵּר עַל חִזְקִיָּה הַמְּלָךְ, שֶׁהָיָה אֶחָד הַמְּלָכִים הַצַּדִּיקִים הַגָּדוֹלִים וְהַמְּפָרְסָמִים בְּמַלְכוּת יְהוּדָה, שֶׁבִּין פְּעֻלוֹתָיו לְבַעוֹר הַעֲבוּדָה הַזָּרָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, פָּתַח גַּם אֶת נַחֵשׁ הַנְּחָשֶׁת שֶׁעֲשֶׂה מִשֶּׁה וְכִנָּה אוֹתוֹ בְּבִזְיוֹן "נַחֵשׁתָּן", כְּפִי שֶׁרַש"י מְפָרֵשׁ שָׁם: "וַיִּקְרָא לוֹ נַחֵשׁתָּן - לְשׁוֹן בְּזִיוֹן, כְּלוּמֹר מָה צָרָה בְּזָה? אֵינּוּ אֲלָא נַחֵשׁ נַחֵשׁתָּן".

וּמִדְּעַ עֲשֶׂה כֵּן חִזְקִיָּה הַמְּלָךְ?

מִפְּנֵי שְׁבַנִּי יִשְׂרָאֵל הַחֲלוּ לְהַמְשִׁיךְ אַחַר הַנַּחֵשׁ הַעֲתִיק שֶׁהָיָה מִשֶּׁה רַבְּנוּ עוֹד בְּזַמַּן הַמִּדְבָּר, וְהַנַּחֵשׁ שָׁרַד בְּמִשְׁךְ מֵאוֹת שָׁנִים כְּמַעֲט בְּכָל תְּקוּפַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי, וְהִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לְיַד כֶּה שֶׁהַנַּחֵשׁ הִפָּךְ לְהִיֵּת פֶּסֶל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, וְחַמְנָא לְצִלוֹ, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב בְּפִסְקוֹ בְּמַלְכִים וְהַחֲלוּ לְהַקְטִיר לוֹ קִטְרֵת וּלְסַגֵּד לוֹ. שְׁכֵן בְּרְבוּת הַשָּׁנִים הַחֲלוּ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים לְחַשֵּׁב: הֲרֵי אֶת הַנַּחֵשׁ הָיָה הַכֵּן מִשֶּׁה רַבְּנוּ בְּעֻצְמוֹ לְפָנָי מֵאוֹת בְּשָׁנִים, וְאַבּוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ כִּיצַד נִצְלוּ בְּאֲמֻצְעוֹת הַסִּתְפָּלוּת בּוֹ מִהַנְּחָשִׁים הַשֹּׁרְפִים שֶׁהָיוּ אִזּוּ בְּמִדְבָּר, וּבְזָכוֹת הַבְּטָה אַחַת בּוֹ נִצְלוּ מִמּוֹת לַחַיִּים, וְכֵן הַחֲלוּ אֲנָשִׁים לְהֶאֱמִין בּוֹ וְחֻשְׁבוּ שִׁישׁ לוֹ כַּחוֹת מְשֻׁלוּ, וּמִמִּילָא הַחֲלוּ לְעַבֵּד אוֹתוֹ כְּאֲמֻצְעֵי בֵּינָם לְבִין הַבוֹרָא.

וְלֹא לְחַנֵּם דְּזֻקָא חִזְקִיָּה הָיָה זֶה שֶׁפָּתַח אֶת נַחֵשׁ הַנְּחָשֶׁת וּבַעֲרוֹ מִן הָעוֹלָם, שְׁכֵן הַפִּסְקוֹ בְּמַלְכִים מַעֲיֵד עֲלָיו: "בֵּה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל בְּטָח, וְאַחֲרָיו לֹא הָיָה

חֲבַרְת תְּהִלִּים בְּשִׁבַּת בְּבֵית מוֹר"ר זיע"א - בְּזַמַּן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת
פְּרָקִי אֲבוֹת בְּגִרּוּדֵי יִסְק - שְׁעֵתִים לְפָנָי זְמַן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת
סוּף זְמַן קְרִיאַת שְׁמֵי לְשִׁיטַת הַמַּגֵּן אֲבֵרָהֶם: 8.06
אֲבוֹת וּבְנִים בְּגִרּוּדֵי יִסְק - בְּיוֹם הַשִּׁבְתָּ שְׁעָה לְפָנָי זְמַן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת
לְשִׁיטַת הַנְּהַר"א וּבַעֲלֵ הַתְּנִיָּא: 9.00

אזרות

וכשם שהפירה קטמאות טהורים ומטהרת מטאים, כך הגאונה יש בה חסרון ויש בו יתרון וצריך לדעת מתי להשתמש בה ומתי צריך להתרחק ממנה מאד. וכך היו אומרים צדיקי בית פשיסחא שכל אדם צריך להחזיק בכיסו שני מאמרים שהם לכאורה מנגדים, מצד אחד "ואנכי עפר ואפר", והשני "בשבילי נברא העולם", אך צריך לדעת מתי להשתמש בכל מאמר... (המעין הנצח)

תמימות הפירה נפסלת בשתי שערות שחרות, אולם התמימות של תמים תהיה עם ה' אלוקה אפלו בחיט שערה אחד. (החידושי הרי"מ, חוקת)

ואת הנחלים ארנון (כא, יד)

"נחלים" מלשון תפלה, כי נחל ראשי תבות נפשנו חקתה לה, ו'ארנון' מלשון רגון שירות ותשבחות לה. 'ואשר הנחלים' הינו שעקר התפלה היא 'אשר נטה לשבת ער', אם הוא מטה עצמו לתשובה שלמה ומעורר את לבו לאביו שבשמים, וזוכה לכו על ידי ש'נשען לגבול מואב' שפדבק עצמו באבותיו וצדיקיו. (מאור ושמש, חוקת)

שהוא מכון על פי הפנה שפגנו בהם אנשי כנסת הגדולה. לפי שפגנו ונלקחה הפנה והם ידעו טוב פגנות התפלה. וכן במעשה הפירה, לפי שנגעלם ענינו מפל ישראל, ולמשה רבנו נגלה טעם הפירה, לכן צנה ויחזו אליה פרה, שכינו בעת הלוקחה אליה על פי הפנה שנודע לה. (פתשגן הדת, חוקת)

"אשר אין בה מום" (שם)

כך נדרש הפסוק בדרך צחות: "אשר אין בה מום" - כי שאינו רואה בעצמו שום חסרון, וכל מה שהוא עושה הוא כשר וישר בלי שום פגם, הרי הוא בודאות מאותם אנשים שלא עלה עליהם על, דהינו שאין עליהם על של יראת שמים אמתית, כי מי שהוא ירא שמים רואה בעצמו את חסרונותיו ופועל כל העת כדי לתקנם. (המגיד מקוויניץ)

תלמידיו של הבעל שם טוב שאלוהו פעם: "איך אפשר לקיים מצות פרה אדמה בזמן הזה? ואיזה מוסר השכל לעבודתה כאשר אפשר ללמד בדורותינו מאכפר פרה אדמה, כאשר בזמננו אין לנו לא פרה ולא אפר?" ה' השיב להם הבעל שם טוב: "פרה מרפאת לגאון מלשון פרה ורבה, שהגאונה מגדליה את דעתו של אדם. וגאון זו דומה לפרה אדמה,

"ואת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" (יט, ב) חטא העגל בא בגלל חסר אמונה, ולכן באה מצות פרה אדמה, פתשגן המשקל נגדה, שהרי היא חק בלי שום טעם ומקמים אותה רק בתקף האמונה. (רבי יצחק מאורקא)

יש לתמוה, מדוע נכפל הלשון בפסוק? שהרי תחלה נאמר "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר", ואחר כך שוב נאמר "אשר צוה ה' לאמר"? ונראה לפרש, שהרי ידוע מספרי מוסר וחקירה, פי עקר עבודת ה' הוא על דרך אמונה פשוטה. והגם שפון הנכון וגם מצוה לחקור אחרי טעמי המצוות, מפל מקום עקר קיים המצוות לא תהיה אלא על דרך האמונה. פי אם עובד דרך חקירה, אז תולה הפל בהבנתו, ואם אינו מבין טעם איה מצוה הוא מוניח אותה חלילה. ומעתה נבין בינה במקרא קדש, זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, שבפעשות איזו מצוה תאמר בלבבך אשר צוה ה'! שאיתה מקיים את המצוה רק משום שאצוה ה'" (ה'חשב סופר" מפרי שבירג)

ויחזו אליה פרה אדמה תמימה (שם)

תבת אליה מיתרת, והפנה על פי מה שמוכא בספרי אמת, שבכל תפלה שמתפלל האדם יאמר

אזר יקרות

הפסוק בשמואל, "כי חטאת קסם מרי ואון ויתרפים הפצור וכתב: "החטא שבקסם הוא המרי, כי קשפים מכחישים כח פמליא של מעלה, ועל ידם ממשיך שפע נגד רצון ה' יתברך, וזה אין לישראל לעשות".

מספר על רבי מרדכי מלעכוויטש, שפעם בא אליו אברך אהד מחסידיו לשבות אצלו לשבת קדש, ובא כבר ביום חמישי. אך בעת שעבר ברחוב העיר, עבר בטעות סוס עם מרפכה ונפל עליו ונשברה רגליו באפן קשה.

יצוה הלעכוויטשער שיקניסוהו אליו בין מנחה למעריב, וישפכוהו על גבי מטה שנצבה בחדרו. מיד עשו כדבריו, ונכנס הרבי אל החולה ואמר לו: אמר אחרי: "אתה גבור לעולם ה' מחיה מתים וכי' סומך נופלים ורופא חולים" וכי', עד ברפת מחיה המתים.

אחר כך שאל אותו: "אתה מאמין בכל זה?" והשיב החולה: "הן, אני מאמין".

אך הרבי גער בו, ויאמר: "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני!" אמר שוב הרבי לחולה: "אמר שוב אחרי אתה גבור וכי", ושאל אותו שנית: "אתה מאמין?" והשיב החולה: "הן, אני מאמין".

אך הרבי גער בו כבתחלה, וחזר אתו פעם שלישית, עד שהחולה מעצמו התחיל לצעק בכל כחו: "אני מאמין באמת!" "אני מאמין!"

אמר לו הרבי: "אם אתה מאמין, צא מהר ומיד מן המטה!" מיד ירד החולה מהמטה ועמד על רגליו, ונעשה נס ופלא שרגלו הבריאה כמאז ומקדם.

אך כדי שלא יתפרסם הדבר ולא יאה בו עינא בישא, אמר הרבי שישאווה לאכסניא ושם ישפב עוד יום. ואמר, ששכיבתו ביום זה היתה קשה על החולה ביותר, אחר שפבר הבריא לחלוטין... (תפארת למשה)

פעם בא אדם אהד לרבי פיניחס מקוריץ ושפך לפניו את לבו, פי פרנסתו קשה עליו ובקשי הוא מרויח לחם לאכל, וכיון שראה בספר אהד פי סגלה לפרנסה לתן מעשר ממעותיו, והנה זה זמן רב שהוא מקפיד לתן מעשר ממעותיו, ועדין לא נשתנה מצבו.

ענה לו הרבי: שמע נא, פעם ראיתי איש אהד שרתם למרפבתו חמשה סוסים חזקים משום שרצה להגיע למחוז חפצו מהר, וישב על המרפכה ולקח הרצועה והתחיל להצליף על הסוסים, אבל הסוסים לא היו יכולים להזיז המרפכה, ולכן נתפעס האיש והתחיל להכות הסוסים בלי רחמנות, אבל עדין לא כלו הסוסים לזו, ויתמה הדבר בעיניו.

אמרו לאותו אדם: למה אתה מכה הסוסים? הרי החסרון בך משום שלא לקחת מהגלגלים השלשלת הפרזל הנתן לקשר הגלגלים שלא תזוז המרפכה, הרי אף אם תקח הרבה סוסים ותקח רצועה חזקה ותכה הסוסים, העקר שכחת - להסיר המעצור מעל הגלגלים.

קשפים לספר את הספור, נענה ואמר הצדיק: סגלה היא כמו איש המוסיף עוד סוס למרפכתו שתפע מהר, אבל העקר הוא לראות שלא יהא מעצור אצל הגלגלים. כמו כן סגלה תוכל להועיל כאן רק אם תקח ה"מעצור" - והוא דרך תשובה ותפלה, להתפלל לבווא העולם ולהאמין ולבטח רק בו, ואז אם תוסיף גם סגלה לפעמים יכול לעזר קצת, אבל אתה סמכת לגמרי על הסגלה ושכחת העקר, לכן לא נושעת.

ולכן, איש אשר חסר לו אמונה ובטחון, והולך לבקש ולחפש ישועה במקומות אחרים, ואלו בתפלה לא נעזר, ורק שם מוטחו על סגלות שבהם ישע, הרי הוא כמו שרוצה להכריח שבשמים יעשו כרצונו, וזה הוא ההפוך של בטחון בה'.

וכמו שהסביר רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו "לקוטי אמרים", שכתב להסביר טעם החטא של עשית קשפים, והסביר על פי

מאורות החיים משגים ידיעות הלכות ומנהגים

הונאת דברים - ג'

כו. כל דבר שעלול לצער את הניזק, אסור לאומרו, כגון להזכירו שלמד או שקה במוסד פלוגי, אם מתבייש בזה.

כח. יאהר מאד שלא לכנות יהודי בשם גנאי.

האסור לכנות ולגנות בשם או בכינוי גנאי, הוא גם למי שכבר רגיל בכינוי זה [כגון שמכנהו: שמו, גפוד, גורח], ואסור אף שהוא רגיל לכה, ואינו מתבייש בכינוי זה. ועל זה נאמר: ויראת מאלקוהי, כי זה דבר התלוי בלב, שאי אפשר להוכיח ולנודא, האם פגנתו של המכנה היא לגנות את חברו, או לא.

כט. אותם השואלים בשלום אדם, ובשעת מעשה מחרפים אותו בשפה שאינו מבין, והנשאל לשלומו סבור שאומרים לו דבר טוב, חוטאים הם, שאין לה גיבנת דעת גדולה מזה.

ל. גם בהונאה וצער בכתיב או ברמז, יש אסור של הונאת דברים.

לא. גם אם מצער אדם אחר על ידי שתיקה, כגון שפומא לאו פנים זועפות, נחשב הדבר להונאת דברים.

לב. יש אומרים שהמקבל מכתב ואינו מתניח לשולח, ואינו משיבו, נחשב הדבר להונאת דברים. אמנם זהו רק כפאשר על פי הנימוס היה לו לענותו. אבל אם מקבל מכתב מאדם זר שאינו ידוד וכדומה, ואין הרגילות להשיב במקרים כאלו, אין זה נחשב להונאת דברים.

לג. אם בא אורח לביתו, אל ישאלנו בעל הבית בדברי תורה, אלא אם כן יודע שהאורח יוכל להשיבו, כדי שלא יתבייש.

לד. אל ישאל שאלה, כשיודע שהנשאל אינו יודע תשובה עליה, כי יש בזה

אסור של הונאת דברים. אמנם מתר לרב לשאל את תלמידיו ולהטעותם בשאלותיו, כדי לתדקם, וכדי שיידע אם הם זוכרים את מה שלומדים.

לה. אדם הסובל יסורים, אסור לומר לו: "מי הוא נקי אבד" (כפי שאמר אליפז התימני לאיוב), כלומר, מן הסתם חטאת ועשית הרבה עברות, ולכן הנה נענש וסובל, כי יש בזה אסור של הונאת דברים.

לו. יש להזהר לא לבייש ש"ן או בעל קורא שטעו בתפלתם וביראתם, ולא להלביז פניהם, אלא להעמידם על טעותם בדרך פבול.

לז. אסור לאדם לומר לחברו שמתכוון לתת לו מתנה, כפאשר אין בידעתו לזים את דבריו, כי אסור לדבר "אחד בפה ואחד בלב", והעושה כן עובר באסור מן התורה שכתוב "איפת צדק והין צדק יהיה לה" ודרשו חז"ל שה"הו" שלף והיה צדק, והינו שהדבור שלף והיה אמתי.

ואם המתנה שאמר שעתיד לתת, הנה מתנה שאינה יקרה, אם אינו מקים את דבריו - נחשב הוא למחשך נאמנות, ובית דין מקללים אותו שהקב"ה פרע את ענישו על שאינו עומד בדבורו.

לח. אין ראוי לאורח, להפנס לסעדה, כשמגישים כבר את מנת הסיום, מחשש שמא לא שיר בעל הבית מאכלים בעבורו, ויתבייש.

לט. אדם שבא לסעדה שלא הזמן לה, אם אין בזה מאכלים בשפע, אסור לו להשתתף בסעדה זו.

מ. המסים תפלת שמונה עשרה מאחר בגלל שהגיע באחור לבית הפנסת או שמאריך בתפלתו, ועל ידי זה אין המתפלל שלפניו יכול לפסע אחר התפלה, וגם אינו יכול לשבת בשעת חזרת הש"ץ, גורם בכך צער לחברו, ועל כן ראוי למי שמאריך בתפלה לעמוד במקום שלא פריע ויצער אחרים.

אזרה זו תורה

מדברי חז"ל וגדולי ישראל

"למה נתנו לאדם שתי עינים? כדי שבאחת יביט במעלות של השני, ובשנייה יביט בחסרונות של עצמו, אך לא להפך." (הרבי ר' בונים מפשיסחא)

רבי אליעזר אומר: הוי מתחמם פגוד ארון של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תפוח, שנישכחו נשיכת שועל, ועזיצתו עקיצת עקרב, ולחישתו לחישת שרף, וכל דבריהם פגחלי אש. (מסכת אבות)

אמר רבי יוחנן בן זכאי: "בוא וראה פמה גדול כבוד הבריות. שור שהולך ברגליו - חמשה, שה שהרפיבו על כתפו - ארבעה". שכן גב שנטל שור בגובה, וטבחו או מכרו, משלם עליו פי חמשה פדיון התורה, אולם מי שנטל שור בגובה, משלם עליו רק פי ארבעה. ומדוע? מפני שהתורה חסה על הגב שהיה צריך לשאת את השור על כתפו והוא התבזה בכה, ומשום כך הקלה התורה בתשלומיו. ואף על פי שבגב נבזה עוסקים, גם באדם כזה צריך להזהר בכבודו. (מסכת בבא קמא)

ואהבת לרעך כמוהו, רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה, שבשמירת מצוה זו יציל מהרבה עברות. כן עזאי אומר, זה ספר תולדות אדם, שכל בני האדם נבראו מאדם אחד, זה כלל גדול מהצווי של ואהבת לרעך כמוהו. מפני שרעה אינו אלא כן ישראל, ומפני שכל אדם נברא בצלם אלקים, ראוי שיאהר בכבוד חברו. (ירושלמי נדרים)

אמר רבי יוחנן בן זכאי: "בוא וראה פמה גדול כבוד הבריות. שור שהולך ברגליו - חמשה, שה שהרפיבו על כתפו - ארבעה". שכן גב שנטל שור בגובה, וטבחו או מכרו, משלם עליו פי חמשה פדיון התורה, אולם מי שנטל שור בגובה, משלם עליו רק פי ארבעה. ומדוע? מפני שהתורה חסה על הגב שהיה צריך לשאת את השור על כתפו והוא התבזה בכה, ומשום כך הקלה התורה בתשלומיו. ואף על פי שבגב נבזה עוסקים, גם באדם כזה צריך להזהר בכבודו. (מסכת בבא קמא)

תלמיד אחד היה לו רבי יא, ומדי יום היה מקשה לו קשיות שונות בהלכה. בשבת שלפני החג, בשעה שאנשים רבים היו מגיעים אל השעור של רבי יא, לא הקשה אותו תלמיד אפילו קשה אחת, כדי שלא יצטער הרב ולא יתבייש אם לא תהיה לו תשובה מן המוכן. שמו הרב מאד לראות את עדינות נפשו של תלמידו, וקרא עליו את הפסוק "ושם דרך ארננו בישע אלהים", אל תקרי ושם אלא ושם מלשון שמאי ומעריה, שהיה כחשב ומשער את השעות באיזה מהן להקשות ובאיזה לא להקשות, כדי שלא לגרם חלישות הדעת לרבו. (מסכת מועד קטן)

תני תנא קמה דרב נחמן בר יצחק, כל המלביז פני חברו ברבים, כאילו שופך דמים. אמר לו: פה אמרת, שכן ראינו שהמתבייש מאידם ומחור, כאילו נשפך דמו. שאל אבי את רב דימי: פמה זהירים בארץ ישראל? אמר לו: בהלבנת פנים, דאמר רבי חנינא, כל היורדים לגיהנם עולים, חוץ משלשה שיורדים ואינם עולים ובהם המלביז פני חברו ברבים והמכנה שם לחברו. ואם תשאל חרי המכנה שם לחברו, הוא גם מלביז פניו? ללמדנו בא, שגם אם בלם רגילים לכנות אדם אחד בכינוי פלשאו, אסור לעשות כן, מפני שהוא נכלם בכה, אף על פי שאין פניו מתלבנות. (מסכת בבא מציעא)

מי שעושה את אחד מארבעה דברים אלו, נקרא רשע. והם: המכה את חברו, ואפילו רק חרי ידו בלבד אף על פי שלא הפכה, ונקרא רשע. וכן בעל מחלוקת, והלוה ואינו משלם, והמעיז פניו. והקב"ה כועס על הרשע, מפני שגורם רעה לעצמו ולנפשו בסבת חטאו, וכל העובר עברה פאלו חלל את נפשו.

מזון שנקרא הקב"ה אחד? שנאמר 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'. ומזון שהתורה אחת? שנאמר 'תורה אחת יהיה לכם'. ומזון שישאל נקרא אחד? שנאמר 'מי עמך? ישראל גוי אחד בארץ'. (אלכא ביתא דר"ע)

הַמָּאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה

מאוצר ספורי חז"ל

ובו דברי חזק לאמונה ובטחון בקדוש ברוך הוא ודרכי התחזקות במדות חשובות אלו, מובא ספור על אחד החסידים הראשונים שהלך פעם במדבר, וראה שם איש ירא ה' שיטן שם לבדו תחת העץ. התפלא האיש ושאלו: "כיצד יכול אתה לישן במקום זה, האם אינך מפחד מהאריות השרצים במדבר?" ענה לו האיש: "אני לא מפחד מהאריות, אלא מתבייש מהאלקים שיראה אותי שאני מפחד ממישהו אחר חוץ ממנו". כי האיש היה פה חזק באמונה שהקב"ה שומר עליו בכל מקום, עד שאין שום פח אחר בעולם שיכול להזיק לו, אלא הפל בגזרת הקדוש ברוך הוא. (חובות הלבבות)

לחצות את הנהר על ידי אמונה פשוטה

פעם אחת, היה הבעל-שם טוב הקדוש בעת צרה, כי שונאיו רדפו אחריו. ברח מפניהם והגיע לנהר הגדול שנקרא 'דניסטר', שם הניח את חגורתו ואמר את אחד השמות הקדושים של הקב"ה על פי קבלה מעשית, ועבר בשלום את הנהר. בדרך כלל אין משתמשים בשמות קדושים, אולם מפני פקוים נפש לא היתה לו בררה. לאחר שעבר את הנהר, התחיל לחשב מדוע הייתי צריך להשתמש בשם קדוש? למה לא התחזקתי באמונה תמימה בה, כמו שבני ישראל התחזקו באמונה בשעה שעברו את הים בצאתם מארץ מצרים והמים נבקעו להם בים? הלך הבעל-שם טוב שוב אל הנהר באותו מקום שעבר אז, הניח את חגורתו, התחזק באמונה ובלי להשתמש בשמות הקדושים, חצה את הנהר והגיע בשלום.

אחר כך ספר הבעל-שם טוב את הספור באזני תלמידיו והסביר להם, כי אין לו לאדם להשתמש בשמות הקדושים אלא כאשר חברו נמצא בסכנה. אז אין לו להסס ולעשות את כל יכלותיו כדי להציל נפש אחת מיישראל, אבל אם האדם עצמו נמצא במצוקה, צריך הוא להתחזק באמונה תמימה ולזכות לישועת ה' כהרף עין.

אני מתפרנס מהקב"ה בעצמו!

בעיר מחוזא שבבבל, היתה ישיבה גדולה ומפורסמת תחת הנהגתו של רבא, מגדולי האמוראים המפורסמים. עשיר גדול היה רבא ועניים רבים היו באים לביתו לבקש ממנו תמיכה וסיוע.

פעם אחת, הגיע איש עני לביתו של רבא, ולפי הנהגותיו ונימוסיו נכר היה, שהאיש אינו רגיל לקבץ נדבות וכנראה שעשיר גדול היה פעם וירד מנוכסיו. ואמנם כך היה, כי עד לפני תקופה קצרה היה גר בבית גדול ומרווח והיה אוכל מעדנים ומטעמים, אבל אבד את כל כספו ונהפך לעני כה מרוד שלא היה לו אפילו לחם לאכל. בא העני לרבא ובקש: "אנא, תן לי לאכל, כי אין לי כסף לקנות לעצמי אכל".

שאל רבא: "מה היית רגיל לאכל בשעה שהיית עשיר?" נאנח האיש ואמר: "היית רגיל לאכל תרנגולת פטומה, שמנה וטעימה, ולשתות יין וזרוב". התפלא רבא ואמר: "במאכלים כל כך יקרים אתה רגיל? וכי אינך חושב שיתר מדי קשה לבקש מאנשים להכין לך מטעמים כה יקרים?" ענה העני: "האם אני אוכל את האכל של האנשים? אני מבקש לאכל מידיו של הקדוש-ברוך-הוא בעצמו! והוא נותן לכל אחד מה שמגיע לו, ואם ירצה ידאג לי גם למזון יקר זה".

בעודם מדברים, הגיעה אחותו של רבא לבקרו, אחרי שלש עשרה שנה שלא נפגשו. ואיזו מתנה הביאה אחותו של רבא? תרנגולת פטומה ויין יטון! התפלא רבא ואמר: "דוקא היום, אחרי כל כך הרבה שנים, באת אלי עם מאכלים אלו? ודאי נשלחת מהשמים לתת לעני זה את מזונו, כי היתה לו אמונה איתנה בה". ועכשו למדתי כמה הקב"ה מכין מזון לכל ברייתו לכל אחד ואחד בעתו כפי צרכו". (מסכת כתובות)

אני לא מפחד מאריה, אלא מהאלקים

בספר חובות הלבבות, שחברו רבנו בחיי אבן-פקודה לפני כאלף שנים,

וואס הערט בייך אין חייזר

כל ימיו בעומד וחוזר

בחברת המתמידים "דרכי שמואל", המתקיימת בחיידר במשך כל ימות השנה, לומדים התלמידים החביבים והיקרים מפז ומשגננים את תלמודם שלמדו בכיתה, בעמל ובשקדנות רבה, בחזרה ובשנון טוב ושוב, כדי שתלמודם ישתמר בידם לארץ ימים ושנים.

התלמידים משגננים וחוזרים על למודם במשניות ובגמרא, ואף עומדים בכור המבחן בהצלחה ובנחנים על מסכתות ופרקים שלמים וכן על שקלא וטריא של דפי הגמרא, ואפילו על לשון דפי הגמרא ממש, ומפליאים את הבוחנים בידיעותיהם ובשליטתם הנפלאה בלמוד התורה הקדושה.

התלמידים מקימים את הפוסק "וקבץ על יד ירבה", בכך שהם מתקדמים לאטם אבל בדרך בטוחה בסיעתא דשמיא, כאשר משגננים עוד ועוד פרק ועוד משנה, עוד עמוד גמרא ועוד דף, וכן נבחנו עוד ועוד, עד שבאפן כללי כבר הצטברו בידי התלמידים יחד עשרות אלפי משניות ואלפי עמודי גמרא שנלמדו הדק היטב בידי התלמידים, והם חקוקים במלחם ובזכרונם, עד שהפכו

להיות חלק מהם ממש.

בעמדם עתה לקראת סוף שנת הלמודים תשפ"ג, מסכמים התלמידים את כל הלמוד השנתי, ומתוודע חשק אמתי ופנימי של התלמידים עצמם לזכות לשמר את תלמודם אצלם, בבחינת 'ושגנתם לבניו' כדרשת חז"ל 'שיהיו דברי תורה מחדדים בפיך', עמדם וחוזר על כל למודם ובכחני עליהם בהצלחה יתרה, ובצורת השם יתברך יזכו להמשיך כל ימיהם להיות דבוקים בתורה הקדושה ולא תמוש התורה מפייהם לעולם.

מה נהדר הוא המחזה לראות את התלמידים היקרים, המופיעים אצל הבוחנים בחברותות וקבוצות, ומבקשים להבחן על מסכתות ופרקי משניות, וכן על עמודי ודפי הגמרא, בידיעה בהרה וברהיטות נפלאה, אשרי עין ראתה כל אלה.

ועל כל זאת אנו בהודיה לבורא העולם שהוא נותן התורה על העבר, ובבקשה על העתיד, לזכות תמיד להיות שקועים באהלה של תורה בהתמדה ושקיפה, ללמוד וללמד לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

ספודי צדיקים, הליכות ועבודות מאלפות

מאורות הצדיקים

אל תגביה את עצמך על חשבון האלת

אף אחד מאתנו אינו דומה לשני. "כשם שאין פרצופיהם שוין זה לזה, כך אין דעתם שוה זה לזה" - לפדוננו חז"ל, אבל אין זה אומר שבגלל שהשני אינו דומה לי ואינו חושב כמוני, מתר לי להתייחס אליו בזלזול. עלינו לכבד זה את זה, ולזכר את דברי חז"ל כפונבא באבות דרבי נתן: "הי כבוד חברך חביב עליך כשלקך. מלמד, שכשם שרואה את כבודו, כן יהא אדם רואה את כבוד חברו, וכשם אין אדם רוצה שיהא שם רע על כבודו, כך יהא אדם רוצה שלא להוציא שם רע על כבודו של חברו".

וכך כתב רבי ישראל סלנטר ב"ג המדות שערך פיסוד לכל יהודי: "להגדר בכבוד כל אדם, ואפילו של זה שאיננו עמו תמים דעה".

ביחוד עלינו להגדר בכבוד האלת, בשעה שאנו עסוקים במצוות שבין אדם למקום. כי יש משום מה נטיה בקרב בני אדם, שכאשר הם עסוקים במצוה, הם מרשים לעצמם לזלזל בכבוד האלת. וזה הפך רצון השם, שהרי חז"ל דרשו את הפסוק "לאהבה את ה' אלקיכם, ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" - "הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים".

וכבר התאוננו צדיקים על כך, שיש אנשים המזלזלים בכבוד חברם באי צטלה של "לשם שמים", ולפעמים מוסרים נפשם על דקדוק קל האמור עם הספר, אבל כמה שבינם לחברם מורים התר"ם כלשון החת"ם סופר. כלומר, מוכנים למסור את הנפש בשביל איזה מנהג או ענין מה הפונבא בספרים, אבל עוברים על אסורים חמורים של פגיעה באלת.

וכבר דרש המשגיח רבי צבי הירש פאליי ואמר: "גם כשרוקדים קדוש, כלומר ששואפים להתעלות ולגדלות רוחנית, יש להגדר שלא לדרוך על רגליו של האלת... אל תגביה את עצמך על חשבון הנמכת החבר... (דרכי אבות)

גדול כבוד הבריות

ידוע הדין שמי שנכשל בגנבה של שור או שה וטבח וזכר, הוא משלם ארבעה וחמשה, על השור פי חמשה ועל השוה פי ארבעה. ואמרו במסכת בבא קמא שהסבה לכך היא, מפני שכאשר הגנב הרקוב את השוה על כתפו התבייש מבני אדם, ולכן התורה חסה עליו והפחיתה מענישו. ואמר על כך רבן יוחנן בן זפאי: "בוא וראה כמה גדול כבוד הבריות. שור שהלך ברגליו - חמשה, שההרקיבו על כתפו - ארבעה".

הבה ונחשב יחד במי מדבר כאן? בגנב שפול! והרי לכאורה למה עלינו להתחשב בבזיונו? והרי הוא עצמו גרם לכך, שהרי הוא גנב את השוה ונשא אותו על כתפו כדי לברוח עם שללו, וכי הוא צריך לרחם עליו? והנה התורה מלמדת אותנו שאכן, יש לחוס עליו ולהתחשב בו בכך שהתבזה, והוא צריך לשלם רק ארבעה במקום חמשה.

ועל אחת כמה וכמה עלינו ללמד מכה איה להגדר בכבוד הבריות, ואם על גנב התורה חסה, כל וחמור שאות חברינו וקרובינו עלינו לכבד פראוי ולהגדר שלא לגרם להם שום צער חלילה.

אריכות בתורה של כבוד הבריות

כמה חשוב היא הכבוד לאלת, אפשר לראות מכה שהתורה פרטה בפרשת הנשיאים את כל הקרבנות של כל נשיא ונשיא. והרי הדבר תמוה, שכן כל הקרבנות היו שוים, וכי לא היה אפשר לכתב רק פעם אחת, ולצנן שכל הנשיאים הביאו קרבנות דומים? אלא שאם התורה היה מפרטת רק את הקרבן של נשיא אחד, היה נמנע מהנשיאים האחרים לקבל פרשה בתורה, ולשם כך האריכה התורה בפרט הקרבנות, כדי לכבד כל נשיא ונשיא בפני עצמו.

והיה רבי יחזקאל סנא מתפעל ואומר: "ראו והביטו! כיצד לקדש אשה לא כתבה התורה באופן מפרט כי אם ברמז קל, וחז"ל למדו את פרטי הדינים מתוך הרמזים שבתורה; ואלו כיצד לכבד את התורה, ראתה התורה להאריך בלשונה באופן מפלג, כדי ללמד אותנו כבוד האלת מהו!"

מאור ההפטרה

הפטרת חקת

[ספר שופטים י"א, א' - ל"ג]

בפרשתנו מספר על הנצחון של בני ישראל וכבוש סיחון.

בקשר לזה מפטירים במעשה של פתח, שבו הנביא חוזר על מסעי בני ישראל ומלחמותיהם במדבר, ועל המלחמה עם סיחון מלך האמורי, ואת הכבוש בארצו.

מעשה ההפטרה: שמונה עשרה שנה הכבדו בני עמון על בני ישראל שישבו מעבר לירדן בארץ גלעד, ומרב צרותיהם חזרו בני ישראל בתשובה, והתפללו אל ה' שישלח להם מנהיג שילך לפנייהם למלחמה ויושיע אותם מבני עמון.

היה איש ששמו פתח הגלעדי, והאחים שלו שגאו אותו וגרשו אותו מנחלת של אביהם, ולכן הוא ברח והתישב בארץ טוב.

כשנודע להם שהוא איש חיל, באו אליו זקני גלעד ובקשו ממנו שיבוא לעזר להם להלחם עם עמון, וקבלו על עצמם שהוא יעמד בראשם, ויהיה שר ומושל עליהם, ויפתח גענה לבקשה שלהם.

לפני שיפתח פתח במלחמה עם עמון, הוא שלח למלך בני עמון דברי שלום. בין הטענות הוא הזכיר את מלחמת סיחון ואת מסעי בני ישראל במדבר. והוסיף לומר שלא יתבע ממנו את ארצו, בגלל ש"ה' אלקי ישראל הוריש את האמרי מפני עמו ישראל, ואתה תירשנו?" כלומר, הרי מלחמת בני ישראל הייתה על פי ה', וכל העמים ידעו מזה, ואם כן איך אתה תירש אותנו, ומה יש לך לדבר על דבר שהוא מפלאי האלקים והשגחתו? (על פי מלבי"ם)

אחרי שמלך עמון לא התייחס לדברי פתח, הוא יצא למלחמה בראש בני ישראל, ונחה עליו מאת ה' רוח של גבורה ואמץ הלב, ובני ישראל נצחו את בני עמון, והעמונים נכנעו תחתם.

מהדרכותיו והנהגותיו של מו"ר רבי אשר זיע"א אשר לאורו נלך

לאורו נלך

שְׁהָרִי לֹא הִתְמַסֵּר הָאִישׁ וְלֹא נָסָה לְלַמֵּד תּוֹרָה וְלִקְיָם אֶת מִצְוֹתֶיהָ, וְאִם כֵּן אִזְ אֵיךְ אָדָם זֶה יוֹדֵעַ שְׂוָה מֵאֵת ה'?

אֵלָּא מֵאִי? אִישׁ זֶה חֵי בְּהַרְגֵּשָׁה שֶׁל שְׁלֵמוֹת הַגְּאוּהָ, וְהוּא חֵשׁ אֶת-עֲצָמוֹ שֶׁהוּא "אֶ גֵּאנְצֵעֵר מִכֵּין" בְּבִטּוֹל וְשִׁפְלוּת וְאֲמוּנָה בַּה', וְאָף מִדְּמָה בְּנַפְשׁוֹ וְנִרְמָה אֶת עֲצָמוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְהִתְפַּלֵּל וְלְהִסְבִּיר מֵהִי אֲמוּנָה, וְתוֹלָה תְּלֵי תְּלִים שֶׁל חֲדוּשֵׁי הַכֵּל בְּבַחֲיַנֵּת "אֵין" וּבִיִּסוּד הָאֲמוּנָה, וְנִמְצָא בְּמַצֵּב שֶׁל "רוֹמְמוֹת קָל בְּגֵרוֹנִים" מִצַּד אֶחָד עַל-יְדֵי דְבוּרֵי אֲמוּנָה לֵלֵא כְּסוּי מֵאַחֲרֵיהֶם, וּבַעֲת וּבְעוֹנָה אַחַת הוּא נִמְצָא בְּמִצְיָאוֹת שֶׁל "וְהָרַב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם" - הוּא שְׂבוּי בְּיָדוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, חֵשׁ בְּתַחוּשָׁה שֶׁל 'אֲנִי וְאֶפְסִי עוֹד', שְׂרוּי וּמְנַח בְּשִׂאֵל תַּחֲתִית שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, וְהוּא שְׂבוּי בְּקִסְמֵי שׂוֹא שֶׁהוּא כָּבֵד הַגִּיעַ לְמַדַּת הָאֲמוּנָה וְהִיא מְשֻׁרְשֶׁת בְּלִבּוֹ, בְּעוֹד עַל-פִּי אֲמָת, לֹא נִגַּע אִישׁ זֶה אֶפְלוּ לֹא בְּיָדֵי הַחֲיִצוֹנִית שֶׁל הַיֵּחַל עֲבוּדַת ה' וְהַפְּרַת הָאֲמָת, וְכִפִּי שְׂרַבֵּי אֲשֶׁר הָיָה מִתְבַּטָּא וְאוֹמֵר עֲלָיו: "עַר לְעֵבֶט זֵיךְ, אִנּוּ רַעֲדֵט פּוֹן ה'" - הָאִישׁ הוֹלֵךְ אַחֵר תְּפִאוֹת לְבוֹ וְעוֹשֶׂה כְּכֹל-חֲפָצוֹ, וְרַק מִדְּבַר כְּלָפִי חוּץ מִהַקְבָּ"ה, אֲבָל אֵין זֶה אֵלָּא מִסִּ שְׁפָתַיִם "וְדַבְר־שְׁפָתַיִם אֶךְ לְמַחְסוֹר".

וְעַל-זֶה מְקוֹנֵן הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּהּ וְאוֹמֵר בְּשֵׁם הַשֵּׁם: "וַיֹּאמֶר ה', יַעַן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִי וּבִשְׁפָתָיו כְּפִדְוֹנִי, וְלִבּוֹ רַחֵק מִמֶּנִּי, וְתַהֲיִי יְרֵאתָם אֶתִּי מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדֵה", רַק בְּפֶה וּבִשְׁפָתַיִם מְכַבְּדִים אֶת-ה', אִוְלָם הַלֵּב רַחוּק וְקוֹר, וְאֵין כָּאִן יְרֵאת אֱלֹקִים אֲמִתִּית וְאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה מְזַכֶּכֶת, רַק מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדֵה.

וְהַיִּסוּד הָעֵקְרִי בְּאֲמוּנָה הוּא, שֶׁהָאָדָם יִכִּיר אֶת-עֲצָמוֹ בְּאֲמָת וּבְלֵי שְׂקָר עֲצָמֵי, וְיִבְדֹּק אֶת-עֲצָמוֹ לְרֵאוֹת אִם הוּא מוֹסֵר אֶת-נַפְשׁוֹ בְּכֹל-כַּחוֹ לְעִשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה', וְאִינוּ מְסַתֵּפֵק רַק בְּחֻלְק הָאֲמוּנָה שֶׁבִּלְבָב שֶׁהוּא דָּבָר רוּחָנִי וְלֹא מַמְשִׁי, אֵלָּא גַם בְּחֻלְק הַמַּעֲשִׂי שֶׁל הַמִּצְוֹת, לְהוֹצִיא אֶת הָאֲמוּנָה אֶל הַפֶּעַל בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבְדִקְדוּק הַמִּצְוֹת קִלְחָה בְּכַחַמְנוּהָ. כִּי עַל-יְדֵי זֶה, מוֹכִיחַ הָאָדָם שֶׁהוּא בְּאֲמָת מֵאֲמִין שֶׁהַכֵּל בְּיָדֵי שְׂמַיִם, לְאַחֵר שֶׁהוּא מְבַצֵּעַ אֶת הָאֲמוּנָה בְּפֶעַל וּמְכַרְזֵי בְּכָךְ בְּקוֹל גָּדוֹל "ה' הוּא הָאֱלֹקִים"!

מו"ר רבי אשר זיע"א הכריז בכל עשיותיו במשך ימי חייו כי "ה' הוא האלקים"! ולא הפסיק לדבר ולעורר לחיות באמונה, כי "לית מגרמה כלום" ואין לאדם שום כח וחיות עצמית, אלא הכל מאת ה', ועל האדם לגשת ללמוד תורה ולקיים המצוות במטרה זו כדי לגלות את האמת כי אנו כחומר ביד היצר ולשם כך נבראנו בעולם הזה, כדי להכיר באלקותו ויתברך שמו.

ויחד עם דרישה חוזרת ונשנית זו, של הפרה באפסיות האדם וקבלת על מלכות שמים שהכל שלו והכל מידו, היה רבי אשר בעבורנו סמל של עשייה והתמסרות לרצון ה' בלי לאות ובלי שנויים, לדקדק על כל מצוה קלה כבחמורה בכל צעד ושעל, בלי שום ותוירים ובלי הנחות, אלא מתוך התמסרות ועשייה להתדבק בה' ויתברך. וכך היה שגור בפיו, לומר את דברי הזהר הקדוש שתר"ג המצוות הם תר"ג עצות, שעל ידם יכול האדם להדבק בה', ולהכיר שכל עשיתו הנו רחמים מאת ה', והוא אינו אלא כלי צנור שהקב"ה בחר להעביר דרכו את הפעולות הקדושות של למווד התורה וקיים מצוותיה.

וכך היה מורו תמיד את החברים, ודורש מהם שלא יותרו לעצמם כמלא נימה מלמוד התורה וקיים מצוותיה כראוי, והיה מסביר שרק על ידי התמסרות לעבודת ה' בלמוד התורה וקיים מצוותיה בלי "זיך נאכגעבן" - בלי ותור ורמיה עצמית, נתן להגיע למצב של חיים באמונה, כי היות שהאמונה שה' יתברך עשה, עושה ויעשה לכל המעשים, מבהר אצל האדם רק כשהוא מתמסר ועושה כל שביכולתו לקיים את רצון ה', ואז הוא יכול לגלות שכל כחותיו שאובים מכח עליון.

והיה רגיל לומר, שלדבר דברי אמונה בלי עשייה והשקעה בתורה ובמצוות, "איז סתם געפלאפלעט" - אין זה אלא דבורי סרק ללא תועלת, ואין לכך שום יסוד ולא חיות אצל האדם, לא אמונה יש כאן אלא הפקריות והליכה אחרי היצר. ואף היה מטעים ומסביר את הדבר: הרי אדם כזה לא הוכיח שאינו אלא כלי ביד ה' ודבריו על אמונה הם באמת חקוקים בלבו ולא רק מן השפה ולחוץ,

נשגור בזאת ברכת מזל טוב חמה ולבבית לתלמידינו היקרים וחביבים מאוד
דוד משה הלר נ"י - כתה מכינה
יעקב דוד ברזסקי נ"י - כתה א'
אשר ליברמן נ"י - כתה ד'
בשעטו"מ ולמזל טוב

פרותיה מתוקים צלך נאה אמת המים עוברת תחתיה, ותזכה ללכת בדרך האמונה הפשוטה הסלולה לנו ממו"ר רבי אשר זיע"א דרך כל הצדיקים האמתיים של כל הדורות ותעשה נחת רוח לבורא יתברך שמו ולהוריכם ולתפארת עם ישראל

ה' תמוז תשפ"ג

שנה ה' | גליון מס' 188

בפיקוח רבנים ומחנכים שליט"א

לתרומות לארגון 'בני בינה' ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו 'בני בינה' בטל': 03-3064100, שלוחה 9 וכן בעמדות 'נדירים פלוס' פניות למערכת: ניתן לפנות דרך כתובת המייל: bneibina22@gmail.com

בינו נא זאת

"אוי' צעקה פורצת מגרונו. 'זה נפקא מינה גדולה מאוד"

יש שם עוד חדר שם יושבים בני משפחתו של הגביר, ועוסקים בתורה, האדון ויסוצקי לקח לעצמו חתנים עלויים מפלגים, הם סמוכים על שלחנו הוא ממלא את כל מחסורם, הם יושבים כאן בחדר שנגאה בעצמו פטרקליו, ועוסקים באשר האמתי, משרתים דואגים לכל מחסוריהם, והם מתענגים בענג זיו התורה. אי כמה נפלא...

זה הוא? שואל את עצמו ר' רפאל, אני רואה נכון? הוא מישר מבט. הוא פוסע פסיקה בכדי לנדאות אם הוא לא טועה. 'אוי' צעקה פורצת מגרונו. 'זה נפקא מינה גדולה מאוד, אם מתניתין קבן ננס או לא קבן ננס' ר' יוסל ידיו מהישיבה יושב לו שם מעדנות, ראשו טמון בגמרא רחבה, והוא מתנצח בלמוד עם חברותא למדן. משרת מגיש לפנייהם מגש עגולות ונהם, ר' יוסל מוצץ צוף של מתיקות התורה, הוא מרים ראש אל החברותא ומנסה להוכיח מהמהרש"א את הסברא שאמר אף לפני רגע, הוא אינו מטלטל בעגלות, ראשו, רבו וכל מעינותיו בש"ס ופוסקים.

'זה נפקא מינה כל כך גדולה אם המשנה היא קבן ננס או לא', ר' יוסל שמסר את כל פוחו ומוחו על סגיה אחר סגיה, הוא לא חפש להקל מעליו, הוא טרח התנעף התאמץ ולפעמים אף התאכזב, עלה והתעלה, שמו הלך לפניו והיה לאחד ממציגי הישיבה ונלקח אחר כבוד פחתו בביטחו של הגביר ויסוצקי. מול עיניו עלו דברי הגמרא על הפסוק בפ' ששתנו 'זאת חקת התורה אדם כי מות באהלו, רומות לנו כאן התורה שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. הוא נזכר בדברי רבו שאמר ב'שיחה': 'כל ותור על רצון של עולם הזה; כל התמסרות לתורה; כל התאמצות - יש בה עוד שלב וחלק של 'ממית עצמו עליה', וממילא יש בה עוד קבן של 'תורה מתקיימת'. והנה זה מתקיים באופן ברור ומוניח - חברו מנער יוסל אכן קבל על עצמו בזמנו 'על תורה' במסירות וילא ותור, וכעת התקיים בו 'מעבירים ממנו על דרך ארץ'. הוא זכה לשבת על התורה ולהגות בה במנוחת הנפש, ואלו אני, אני חפשיית לעצמי הנחות; לא הספנתי לקיים את דברי חז"ל 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה', וממילא לא זכיתי ל'מעבירים ממנו על דרך ארץ'. טרוד אני לפרנסתי, מטלטל במקום למקום. ממש חבל.

של אחיו היהודים, והוא שש לקבל אותם לעבודה, מספרים גם שהוא משלם יפה. בתחלת השבוע נפלה ההחלטה יחד עם רבינו לנסות למצא עבודה מסדקת אצל ויסוצקי, 'אחוזר פעם בשבועיים' הוא סכם עם אשתו, 'זו תהיה השתדלות להביא הביתה פרנסה, גם כך אני כמעט לא בבית'.

כבר מרחוק לא היה נתן לטעות כי הוא הגיע למפעל הנה של קלונמוס, הריח כבר נתן את אותותיו ממרחק, אף לא פחות מכך התור הארץ של אחים יקרים - יהודים המצפים להתקבל לפגישה אצל ויסוצקי האדון. משרתים נעימי שיחה נהלו את התור באצילות, ר' רפאל הרגיש שהוא הגיע למקום הנכון. 'כה נפלא' חשב לעצמו 'לעבד אצל יהודי כמור', 'יהודי שאינו מתנשא עליך ובדואי לא שונא אותך', הוא נזכר בכל

אותם צרלים שהיו לו לאדונים בעבודות השונות שהוא עבד, גם אלו ששלמו את המשכורת, עשו זאת בהתנשאות, בגאווה, בגסות, הוא תמיד חזר הביתה עם תחושה קשה. וכעת אף אם אקבל פרוטות אף שוה אני בין שוים, אף בין אחים. אי כמה נחמד.

מספר שעות לאחר מכן, בתפלת שמונה עשרה של ערבית, מוצא רפאל את עצמו שופך שיח ומבקש בדמעות מבורא העולם: 'יהי רצון שאזכה לעלות ולהתעלות בעמל התורה, ל'המית' עצמי באהל התורה, בהתמסרות לתורה, ובעזיבת תענוגים חולפים ובכך אקנה קבן נצח בתורה הקדושה'. באחד הימים פונה אליו ר' יוסל: 'ר' רפאל, הלא היינו חברותא בעבר, אם תרצה, בימי רביעי, יש לי שעה פנויה מחברותא, אשמח לשוב וללמוד אתך. אבקש ממך שישלם לך גם על שעת למוד זו. ודרך אגב, כן, הבנת למה משנתנו אינה קבן ננס'.

היכן הפניסה לחדרו של בעל הבית? שואל ר' רפאל את המשרת, והולך לכונן שאליו הניקח האצבע, הוא הולך בטרקליו מפאר, ממלא את ראותיו בריח התה השרי, עד שהוא מגיע לחדר ההמתנה. עיניו לא שבעו מלראות, פאר וחדר, שטיחים פרוסים מקיר לקיר, ארונות ענק מלאים בכלים יקרים, ואף ספרית ספרי קדש גדולה ומקבדת המכילה ספרים רבים מקרים ונדירים. אומרים, הוא נזכר, שרבוניים גדולים מגיעים הנה בשעה שהם נצרכים לספר שאינו מצוי, יש לו חדר לויסוצקי שם יושבים תלמידי חכמים ומשתמשים בספרי הקדש שלו.

סתם יום של חל, בכל הקשור לתהפוכות עולם, לא היו באותו יום שנויים מיוחדים בשוקים או בארועים אחרים מסעירים, אבל שם בתוככי המבנה המישן, אולי אף מט לפל, באולם לא גדול במידה, ואף לא נוצץ, שם מפפים החיים האמתיים, שם הסערה גוברת, בכל הנוגע ל'שנים או חזון בטלית'. לא היה שם סתם יום של חל, הונוחים הרעישו את האולם, צורבים צעדים יושבים אל מול גמרות פתוחות וספרי ראשונים ואחרונים ומברכים בעמל וביגיעה את הסגיה, רבני הישיבה גאונים מפלגים מנצחים על המלאכה ועל המלחמה, הם נקראים להשפין שלום בין 'תלמידי חכמים המרבים שלום בעולם', הם נקראים להכריע בין שני בחורי חמד שעזבו עולם ומלואו ונחלקים בעז כבנות התוספות.

בתוך ההמלה, על יד החלון יושבים להם יוסל ורפאל, הם יושבים מול הגמרא, ויוסל קורא במתינות וירכזו 'מתניתין דלא קבן ננס' המשנה שלנו היא לא כמו בן ננס, למה? שואל יוסל, בא נסה להבין מה כתוב במשנה שלנו? על איזה נקדה הגמרא הולקת? איזה פרט במשנה לא כמו בן ננס? מה אמר בן ננס? בא נחזר לעצמנו את המשנה טוב 'שנים או חזון בטלית'...

רפאל יושב מעט אדיש. מאזן באפן חלקי, הוא מתאמץ להקשיב, הוא לא כל כך מרץ היום, אבל בודאי הוא לא מחמיא, הוא מקשיב. בלבו יש מין מחשבה קזו, 'נג' מה הנפקא מינה הגדולה אם המשנה כמו בן ננס' אף הוא לא אומר דבר. יוסל קורא שוב את המשנה, הוא מרץ כלו במשנה שפבר למד אותה שלוש או ארבע פעמים, אבל כעת הוא רוצה להבין משהו אחר למה המשנה לא כמו בן ננס. 'הל'אח' אומר רפאל, 'למעשה הבנו המשנה שלנו היא לא כמו בן ננס, מה קשה?'

- כן, אבל למה? שואל יוסל, איפה הנקדה של המחלוקת ביניהם.

- מה נפקא מינה? אומר רפאל בקול את מחשבותיו. אין כאן 'נפקא מינה' גדולה כל כך, הבנו שהמשנה לא כמו בן ננס הבה נמשיך.

כבר כמה שעות שהוא מתרוצץ בעגלה, מעיו כבר נהפכו, והרעב אינו נותן לו מנוחה, אף אין ברירה, גזרה היא שגזר הבורא 'בזעת אפיק תאכל לחם' הוא אינו מתלונן, הוא מודה לה' שנתן לו משפחה ברוכה ובריא, ברוך ה' יענקלה שלו לומד תורה, הוא אינו מבקש ממנו עזרה בעסקים, שכניו אומרים לו לא אחת, חבל לך קח את יענקל לפחות לשעות הבקר, הוא יעזר לך הוא בחור צעיר, די לו ללמד אחר הצהריים, אבל ר' רפאל אינו מסכים בשום אופן, יענקלה זה הנחת שלו, הוא יושב ולומד, מחזיק ומקיים את העולם. לא חלילה לא אעקר אותו ממקור החיים. אם אני לא זוכה ללמד מבקר עד ליל לפחות יענקלה, קשה הוא נזכר ב'יענקלה' הקשי מטלטלי הדרך נעשה קל יותר.

בעוד מספר שעות העגלה עתידה להגיע למוסקבה. קלונמוס ויסוצקי פתח מפעל לתי, ואומרים שההצלחה האירה לו פנים, הוא מחפש עובדים יהודים, הוא ער לעני

והפעם, רפאל כבר לא שאל 'מה נפקא מינה?'

זאת חקת התורה" (ש. ט.)

לכאורה הרי פרה אדמה היא רק מצוה אחת שבתורה ולמה אם כן קראת לה התורה בשם 'חקת התורה'?

ובאר הבית הלוי (שמות לא, יג) שעל ידי מצות פרה יתברר לאדם שבטבע אינו יודע מאומה מכל עמק מצות שבתורה, וממילא כל התורה חקה היא. וההסבר לזה הוא שהרי כל המצוות מקשרות ומשולבות אחת לאחת וכלן תלויות זו בזו, וכמו שבאדם יש רמ"ח אברים ושיס"ה גידים וכלם קשורים ותלויים אחד באחד, כך המצוות, הרמ"ח עשין ושיס"ה לא תעשה קשורים באחד והם כלם אחד ואי אפשר לרד לסוף אחת מהם בלא ידיעת כלם, וכיון שהגיע שלמה המלך למצות פרה ולא ידע טעמה, הבין ממילא שאינו יודע כלם, ונמצא שפרה אדמה היא סיג וגדר גדול לאדם המתבונן בשכלו לחקור בטעמי המצוות שלא יקשה בהם לדון אחר שכלו ויהיה ולומר אנכי יודע טעמו, ועל ידי זה יוכל להקטיל להוסיף או לגרוע, רק צריך לעשות הכל בכל הפתרונים כפי מה שקבלנו מרבותינו על פי קללי התורה וההלכה הקבועים בלי לנטות מאומה מדברי השלחו ערוה, כיון שהוא יודע בעצמו שאינו יודע עמק הדברים. ונמצא שמצות פרה היא ממש מנגדת למעשה העגל והיא סיג וגדר שלא להקטיל עוד פרעיונות אלא לבדות מהלב עבודות ומעשים חדשים שלא נתקבלו מרבותינו להלכה.

ותמת שם מרים ולא היה מים לעדר" (כ. ט.)

מכאן הוכיחו בתענית ט. שהבאר נתן לישראל בזכות מרים. ולכן כשמתה מרים נסתלק הבאר. וקשה שבבבא מציעא (פז) מבאר שבזכות אברהם אבינו זכר לכה, בשרך שאמר 'יחזק נא מיט מים'. ועד קשה למה אם כן נקראת (תענית, שם) 'בארה של מרים' אם היא בזכותו של אברהם? ונתר המהרש"א (ב"מ שם), שיש לומר שבזכות אברהם היו זוכין ובבאר רק לזמן מועט, אבל בזכות משה ואהרן ומרים היו נמשכים המן והעגל והבאר זמן רב - ארבעים שנה שהיו במדבר, ולכן קשמת אהרן נסתלק העגל, וכשמתה מרים נסתלק הבאר, וכשמתה משה נסתלק המן.

וימת אהרן וגו' וידר משה ואלעזר מן ההר" (כח. ט.)

יש לדקדק: א. כיון שעוסק הפסוק במשה ואלעזר הנמצאים על ההר מדוע אם כן נאמר 'וידר' בשלשון יחיד? ב. מאחר ומימת אהרן היה פאמור 'בראש ההר' מדוע הוזכר הפסוק בשלש יחיד? היתה מן ההר?

ובאר גוה מרן הרגוטשבוך זצ"ל שהנה משה רבנו זר היה [זכחים קב. לחכמים] ונאלו אלעזר היה כהן, ממילא משה עצמו היה ראשי להיות במקום מיתתו של אהרן ממש, מה שאין כן אלעזר שהיה כהן, היה אסור לו להשתמאות, וממילא לא עמד בראש ההר, ובה זמן דקדק לשון הפסוק 'וידר משה' לשון יחיד, כי רק משה ירד מראש ההר וימנע 'ואלעזר ירד מן ההר' ולא מראש ההר.

ויכבו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ. ט.)

מכך שפנתו של כל בית ישראל כבו על פטירת אהרן, כתב המשך חכמה שפאן התורה מלמדת אותנו שבמשך כל הארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, לא היה רוצח נפש בשוגג שיצטרך לגלות למחנה לזרה, ולהפך מביתו וממשפחתו. כי אם כן היה, הלא חזר במימת אהרן, כמו שקתב - 'מות הכהן הגדול' (לפניו, לה, כח) - והיה לו לשמת, אלא בהכרח שלא היה אז רוצח שיבגנה.

והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי" (כא. ט.)

'והיה' הוא לשון שמחה, ונשאלת השאלה לשמחה מה זה עושה? הרי נשך על ידי נחש. ובאר המשך חכמה פון שהש"ת אמר (שם, ח) 'כל הנשוק... ונראה אותו וחי'. לכן אף אם היה חולה מסכה טבעית, והיה קרוב למות מחמת אותו חלי, בכל זאת, אם נשך אותו נחש והביט אל נחש הנחשת, היה מתרפא ושב לבריאותו. לכן היה שמחה לאיש כזה אם נשך אותו נחש. [וע"ע אוה"ח].

בינה ודעת בפרשה הרב טודרוס טרעפ שליט"א

ומנחליאל כמות ומבמות הגיא" (כא. ט. ט.)

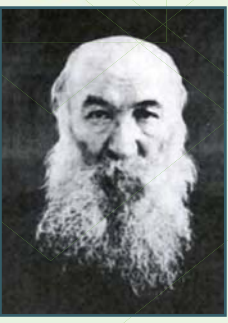
וכך דרשו בערוכין (נד): אמר לה [רב יוסף בריא] לא תתב אפרע"ב עד דמפרשת לי הגי קראי, מאי דקתיב 'וממקדב מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל כמות ומבמות הגיא' (כא. ט. ט.). אמר לה אם אדם משיע עצמו וממתנה נחליאל זה שפלה דשין בו, תורה נתנה לו במתנה, וכיון שנתנה לו במתנה, נחלו אל, שגאמר 'וממתנה נחליאל'. וכיון שנתנה לו אל עולה לגדלה, שגאמר 'ומנחליאל כמות'. ואם מגיס לבו, הקדוש ברוך הוא משפילו, שגאמר 'ומבמות הגיא'.

יש להבין: א. איזה קשיי ראה רב יוסף בפסוקים אלו עד שאמר לרבא שלא ישב עד שיפירש לו אותם. ב. מדוע שאל עד 'ומבמות הגיא', שהוא תחלת הפסוק, ומשם והלאה לא שאל.

והנה החזקוני (כא ט) כתב: ומנחליאל נתפשטו ל'במות', הוא הנקרא 'בית הישימות' בקרשת מסעי, לשון שמחה, כמו שישנו רבותינו (עבודתו ז"ה מו). הרי קורין אותו [לעבודתו ז"ה] 'בית גלא' [שהוא לשון בכה] קורין אותו 'בית נרא' [לשון חפירה ושפלות]. 'עין קלי' - 'עין קוי'.

ולפי זה יש לבאר שפיון שמקומות אלו - 'במות' - הם מקומות עבודה זרה, אם כן קשה מדוע קראה להם התורה בשמחה, כמו שישנו רבותינו (עבודתו ז"ה מו). הרי קורין אותו [לעבודתו ז"ה] 'בית גלא' [שהוא לשון בכה] קורין אותו 'בית נרא' [לשון חפירה ושפלות]. 'עין קלי' - 'עין קוי'.

הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל רבה של לוצק ועוד, בעל האזנים לתורה ועוד. נפטר ט' בתמוז תשכ"ו

הגאון רבי זלמן נולד בשנת תר"מ בז'כרנא, לאביו הגאון הצדיק רבי פון ציון סורוצקין שהיה רב העיר ונודע בדרשותיו ובפרטיטוטו ביה עורר לתשובה והביא לפעמים את הקהל לידי בכי והתעוררות.

עוד מנעוריו התפרסם רבנו כעלוי מברקי, פקחותו הנדירה עשתה לה כנפים. בית אביו שהיה מלא תורה ויראה והשפיע על העלוי הצעיר לשקד על למדינו, במיוחד השפיעה עליו אמרתו של אביו שהיתה תורה שגורה בפיו: 'בני אם לא שכתבת דמועות בתפלתך באמרה 'והאר עינינו בתורתך' שוב לא תצליח כל כך בלמודך באותו יום'. הבחור זלמן שקד על התורה בבית אביו ולאחר מכן בישיבות המפורסמות סלבוזקא ונאלו"ו, שם עלה במעלות התורה והיראה. התמדתו היתה אז ידועה ואמרו עליו שהוא זה שפותח את דלתות בית המדרש והוא שסוגרם בלינה.

אולם הלמוד ב'ישבנו לא היה כה פשוט במקום מגוריו, וכך למדים אנו ממה שכתב רבנו בהקדמתו לספר תשובותיו 'מאזנים למשפט' כשהוא מתאר את היבש הרוחני הקשה ששרר בה בימי נעוריו, וכה דבריו: 'נולדתי ברוסיה הלכנה פלג מוהליב (ברלין של מינו), החבל שבו נקשרו פסון (תלמיד הגר"א זצ"ל מוילנא) ודרום (תלמיד הפע"ש זצ"ל) ונגשש למלחמת הרוח. וקנאת סופרים זו רבתה חכמה: המרדך בשקלוב דאג ללמוד התורה ופתח בחבל ההוא כמה ישיבות, והמרדך בלאדי דאג ללמוד החסידות ולנטע ידאת אלוקים ואמנות חכמים בין המון בית ישראל. זה היה בימים הטובים ההם, אבל בימי ילדותי לא נשאר זכר ממלחמת מצוה זו. היגדים למדו עוד בחדרים ובעלי הפטרון הגיעו אפילו להתחלת גמרא, אבל באין ישיבה, אפילו קטנה בכל החבל, לא יצא אף אחד לתלמוד והקראה מן אלף הנכנסים למקרא. הנערים הלכו מן החדר' ישר אל החיים' למדו אמנות ויכולות והמאשרים בעלי המרדך והכפשונו יצאו לחפש להם 'פרנסות טובות' ברוסיה. ויתפשו פגיונים וילמדו את מעשיהם ושבו (על פי רב מאנס) עם כסף בכיסם אבל בלא תפלוז בראשם בלא ציצית בבגדיהם. בעלי הפטרון והיכלת פנו ערף אל התורה ושימו אל ההשקלה את פניהם.

ומי מלל לי ומי פלל, שאצא מן הכלל של הסביבה היא אל הישיבות הגדולות ללמוד תורה? שאהיה מורה הנקרא בישראל בקהלות גדולות וחשובות, עוסק בעניני הישיבות והצבור ולוחם מלחמת הדת? שאזכה לחבר חברים בהלכה ואגדה והפיצם בישראל? מי עשה זאת ומי פעל זאת? רק בחמלת ה' עלי לקחני מעבר הנהר ויולך אותי למקומות התורה והתבונן בלבי אהבת תורה וישקיה על דלתותיה לעסק בדברי תורה והבהיקתה".

שמעו נחטב יצא לתהלה והגיע עד לטלו, העיר אשר בה פנו כרב וראש הישיבה הגאון המפורסם רבי אלעזר גורדון זצוק"ל שהיה מגדולי ומנהיגי דורו, והוא מהר לזכות בכלי מפאך זה כאשר לקחו פחתו לבתו, בשנת תרס"ה.

לאחר נשואיו ישב בפרישות באהלה של תורה כמה שנים בוולוז'ין, ובשבו לטלו הראה את כוחו הארגוני כאשר לקח על עצמו את נהול הישיבה לאחר שפרצה שרפה גדולה בעיר והישיבה הגדולה היתה למאכלת אש. במשך זמן קצר עלה בידו לשקם את הישיבה ולהעלותה שוב על דרג המלך וקול התורה החל להשמע בה יומם ולילה.

עם הסתלקות חותנו זצ"ל בשנת תרע"א, הזמינה אותו העיריה וורונקה שלידי וילנא, לכהן בה כרב. הוא התחיל מיד בפעילות ענפה, מיד יסד ישיבה לתלמידים צעירים וכן ארגן את חיי הדת וכן תוך תקופה קצרה זכה להתחבב על כל אחד. משיצא שמעו על פני ערי ליטא הימנו בשנת תרע"ב, והוא עדין אברך צעיר, על ידי העיר זיסל, עיר מולדתו של מרן ה'חפץ חיים', אחת הקהלות החשובות באותו אזור, לכהן כפטר הרבנות. ר' זלמן עבר לזיסל של נהג רבנותו ברמה ופעל רבות בעקר בפיסוד רשת חנוה, בהרצת תורה ובחזקת הדת הבית היהודי בעיר.

בימי מלחמת העולם הראשונה נמלט למינסק, בראותו את הצרות והקשיים שעמדו בפניו רבים, שם עינו ולבו לעמד לימין אחיו, ועמד בראש הועד לפליטי המלחמה במינסק. מאז נשא רבות בצרכי הרבים, הוא היה בין מקימי ועד הישיבות בוילנה. בשנת תרפ"ט נבחר לרבה של לוצק וחבל ווהלין. בתקופת קהנתו בלוצק הפך רבנו לתפארת העיר והמחוז שלו. גם לאחר שנים הזכר שמו של רבנו בהערצה בחרדת קדש ובאהבה, בני העיר ראו בו סמל של רב בישראל, אב אוהב, פטרון נאמן, לוחם בכל עז מלחמת קדש.

בשנת ת"ש נמלט מפולין ועלה לארץ ישראל. ישראל והיה בין מקימיה מחדש של היהדות החרדית בארץ ישראל לאחר השואה. כאן תפס עד מהרה את מקומו כאחד ממנהיגי הדור, כך בתפקידו כיושב ראש 'מועצת גדולי התורה', וכך במקומם 'ועד הישיבות' וכיושב ראש 'החינוך העצמי' כאשר הוא עומד בראש כל המאבקים והחיותיות להצלת היהדות החרדית.

את אביו בנגיעה בכתב העין של עם ישראל, הישיבות הקדושות, הרגיש גם אחד מראשי השלטון שכתב, כחדש ימים לאחר הסתלקותו של רבי זלמן: "לא אפשר פגישה עם מועצת גדולי התורה. נשיא המועצה הרב סורוצקין ז"ל פתח ואמר 'הגויים התנכלו ליהודים ללא סוף, אף על פי כן נמשך היותנו בגולה. הם לא סגרו את הישיבות שלנו. מדוע צריכים היהודים בישראל להיות יותר אכזריים לגבי הישיבות משהיו הגוים?' - אכן אין זה שקול בטחוני, בכל זאת לא יכולה החברה הישראלית לאטם אזניה לנמוק כזה".

בכל מקום נשא מדברותיו והיה נואם בחסד עליון ודבריו מצאו חן בעיני שומעיו. בפקחותו ובלשונו הזקב פעל רבות לעמד בפניו ולבטל גזרות רעות על קהלות שונות, רבנים וישיבות. במשך השנים הוציא ספרים רבים, ביניהם 'אזנים לתורה' על התורה, שו"ת 'מאזנים למשפט' על ד' חלקי שלחן ערוה. 'מדעה והדבור', ספרים שהתקבלו בחבה ובהערצה בכל תפוצות ישראל, ומתם אנו למדים על הקשר בקיאותו הפד'הימה בכל חלקי התורה, ורואים בהם כיצד הוא מצליח לרדת ישר לשרש הסגיה.

לצד פעילותו במשך הקדש לא הפסיק רבנו מעמלו בתורה ויתביבת תשובותיו העמקים להלכה ולמעשה בכל חלקי התורה ואפילו בשנותיו האחרונות. עמילותו הפעילות, היה שקוע בעמקה של הלכה, ביום ט' בתמוז תשכ"ו עלתה נשמתו לשמי רום.

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: כבוד אב ואם

פרשת חקת

מבית שבת טיש

תדפיס מוזף הספר "מדות טיש" שיצא לאור בעזרת השם על פרשות השבוע עם המדורים הקבועים והארוכים

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

אחת המצוות היסודיות והחשובות בעם ישראל, היא מצוות כבוד אב ואם, עליה נצטוונו בעשרת הדיברות: "כבוד את אביך ואת אמך". הדיבר של כבוד אב ואם, נמצא באמצע הדיברות, בין הדיברות שבין אדם לפקוד, לדיברות שבין אדם לחברו, ולפיקוד שמצוות כבוד הורים נחשבת גם כמצווה כלפי הבורא וגם כלפי הבורים, שהרי הקב"ה השווה את כבודו לכבודם של אב ואם, כמו שדרשו חז"ל את ההקשר בין המילים "כבוד אתה" מהונק, ו"כבוד את אביך ואת אמך". וכתב הר"ן, שהמכבוד הנרין יש לו שר כפול, על פניו ועל כבוד הקב"ה. נצטוונו גם בכבוד אב ואם, שנאמר "איש אמו ואביו תיראו", ואמרו חז"ל שבגדר כבוד הם המעשים הטובים שאנו מקיימים לעשות לאב ולאם כדי לכבדם, כמו להאכיל ולהשקות, להלביש ולכסות, להקניס ולהוציא, בגדר קיום ועשה. ואלו מורא אב ואם הם הפעולות האסורות לעשות בגדר "שב ואל תעשה", כגון לא לסתור את דברייהם, לא לשבת במקומם, לא להקניס לדבריהם ועוד. מצוות כבוד אב ואם, היא אחת המצוות היחידות בתורה שעליה מבטח שר למי שיקיימה, שנאמר: "למען יארכו ימיה", והפונה לעולם שפלו ארץ שהוא העולם הבא, כפי שדרשו חז"ל. בכבוד האב והאם, אנו מביעים את הפרת הטוב שאנו חשים כלפי הורינו שהביאו אותנו לעולם, גדלו אותנו והשקיעו בנו את כל כחם. מצוות כבוד הורים מחדירה בלב האדם את האמונה והתחושה של הפרת הטוב, ומביאתו לידי התבוננות במעשי הנריאה ובצדק הודות לקב"ה על החסד אשר הוא עושה עמו בכל רגע.

פרשת חקת פותחת בציון של הקב"ה להכין פרה אדמה כדי לטהר טמאי מתים על ידי אפר הפרה. מצוה זו נקראת 'חק', ומכאן גם שמה של הפרשה, מפני שאין לה טעם והסבר, אלא הדבר בגדר חק וגזירה מן השמים והטעם האמיתי נעלם מאתנו, ואפילו גדולי הצדיקים והחכמים שבכל הדורות לא הצליחו לחדד לסוף טעמה של המצווה, חוץ ממשוה רבנו שהקב"ה גלה לו רז זה, ואפלו שלמה המלך, שהיה החכם מכל אדם, אמר על מצוה זו בספר קהלת: "אמרת אהכמה והיא רחוקה ממני". עקר הקושי בהבנת המצווה הוא בכך שהפרה האדמה - נטהר, אבל הנושא שלא לצורך את אפר הפרה בכמות שמספיקת להזיה - נטמא, וכן נטמאים כל העוסקים בהכנת אפר הפרה, שהוא דבר הנוגד את ההגיון, חוץ מהאיש המזוה את אפר הפרה כדי לטהר טמאים שאינו נטמא, כפי שדרשו חז"ל את הפסוקים בפרשתנו. אולם גם את המצווה הזו, על אף שאין לה הבנה וטעם, קימו בני ישראל בשעה שבית המקדש היה קיים, ועתידים לקיים במהרה בימינו בבנין בית המקדש השלישי.

הגמרא במסכת קדושין מספרת על דמא בן נתניה, גוי בעל מעמד חשוב בעיר אשקלון, שכבד את אביו באופן נפלא. ברשותו היה אוצר גדול של אבנים יקרות, וכאשר ראו פעם חכמי ישראל כי אבן הישפה שבחשן הכהן הגדול נאבדה, באו לדמא וביקשו לקנות ממנו את האבן היקרה, אך אביו הגאון ישן באותה שעה על המטה, כפאשר רגליו היו מונחות על התבה ומפתחות התבה תחת הפר שלמראשותיו. לא רצה דמא להעיר את אביו הגאון והעדיף לוותר על הפסד הרב של מכירת היחלום, כדי שלא להעיר את אביו. חשבו החכמים שרצונו להעלות את המחיר ולכן הציעו לו סכום גדול הרבה יותר, אך הוא סרב. לאחר זמן התעורר האב הגאון, ודמא מהר להוציא את האבן ורץ אחרי חכמי ישראל. כשפגשם, הציע להם דמא את האבן, וכשרצו החכמים לשלם לו את הסכום הגבוה שהם הבטיחו, סרב ואמר: "האם אכזר לכם את מצוות כבוד אבי, בשביל בצע כסף?" ונטל מהם רק את הסכום הראשון שהציעו. שנה לאחר מכן נולדה בעדרו פרה אדמה, וחכמי ישראל קנו אותה בכסף רב. ויש להתבונן ולחשוב, מדוע דוקא שלמו לו לדמא מן השמים בפרה אדמה? והרי הקב"ה יכול היה להעשיר אותו בדרך רבות? אלא שבשעה שדמא כבד את אביו, היה קטרוג גדול בשמים: "הנה גם גוי מכבד את אביו, ומדוע תמיד מזכירים את ישראל לשבח על שמקיימים מצוות כבוד אב?" אמר להם הקב"ה: "מצוות כבוד אב היא מצווה שכלית, וכל אחד מבין שצריך לכבד את ההורים שפה טורחים בעברנו, ולכן גם גויים מקיימים אותה. אולם בני ישראל מקיימים אפילו מצוות שאין אדם מבין אותן, כמו פרה אדמה, וגם את מצוות כבוד הורים הם מקיימים רק בגלל שכה צויתי אותם". לכן שלח ה' לדמא פרה אדמה, להוכיח למקטרגים שבני ישראל מוכנים לשלם סכום גדול על מצווה שאינם מבינים אותה, כי הם מקיימים את כל מצוות ה' מתוך אהבת ה' ובגלל שכה צויה אותם, ומקיימים גם את המצוות והחקים שאין בהם שכל אנושי ועושים אותם רק בגלל צויה ה'.

נקדה נוספת בספור של דמא בן נתניה טעונה ברור, שהרי גם אם ראו חכמי ישראל שאביו של דמא ישן ואי אפשר להוציא את האבן מהארגו שלמראשותיו, מדוע לא המתנינו עד שיקום משנתו? הרי הם היו זקוקים לאבן לחשן?! אלא שפאשר ראו החכמים את מסירותו של דמא לאביו, לא רצו לקנות ממנו את האבן, שלא לעורר קטרוג על ישראל שגם הגויים מכבדים את אביהם. ולאחר שנולדה לו פרה אדמה ומכרה בסכום גדול, מיד קנו אותה ממנו, כי ככה הראה שהוא רוצה לקבל פצוה על הפסדו בגלל כבוד אביו ואינו מחשיב את הדבר כמצווה גדולה, והוסר הקטרוג מישראל.

כל המבקש ימים ושנים,
ועשר ונכסים וכבוד וחיים בעולם הזה
וחיים רבים לעולם הבא,
יעשה רצון אביו שבשמים
ויכבד את אביו ואת אמו.

(ילקוט שמעוני)

נמשל

למה הדבר דומה

בתי היקרה לאחד משלשתכם, כיון שבזכותם באה הישועה לבתי והיא הבריאה מןחלתה האנושה. מייד פרץ ופוח עז בין שלשת האחים, וכל אחד טען שהוא זכאי לשאת את בת המלך. "אלולא אני", טען הבן הגדול, "אם לא הייתי מביט במשקפת המשקללת שלי, לא הייתם יודעים בכלל שבת המלך חלתה", אמר. "ובלעד", טען השני, "לא הייתם מספיקים להגיע לעיר המלוכה בזמן, שכן רק בזכות כלי התעופה המשקלל שלי, הצלחנו בלנו להגיע לעיר המלוכה במהירות שיא". האחרון היה האח הצעיר שאמר: "צודקים אתם שני אחי, אולם אם לא התרופה היקרה שבדי, לא היה ערך למשקפת ולכלי התעופה שלכם, שכן לא היה בידכם לרפא את בת המלך וכל הטרחה הגדולה שלכם להגיע לעיר המלוכה, הייתה לשוא ולריק". כששמע המלך את דברי שלשת האחים, שקע בהרהורים מתוהו מבוכה, ולבסוף אמר: "ההחלטה קשתה בדי, שכן איני יודע מי מכם צודק. מעביר אני אפוא את ההחלטה בידיה של בתי, והיא תחליט מי מכם צודק". שמעה הבת את דברי האחים ואמרה בחכמתה: "אין ספק, כי כל אחד משלשת האחים צודק שבלעדי מה שעשה, לא הייתי מתרפאת, ואין ספק שכל אחד מכם עשה רבות למעני. אולם, אני מביטה לא רק לאחור על העבר, אלא גם על העתיד לבוא. מה יהיה אם חלילה אפלה שוב בעתיד? מי משלשת האחים יוכל אז לסייע לי כדי להרפא ממחלתי חלילה? האם תהיה לי אז תועלת במשקפת המשקללת או בכלי התעופה החדיש? ודאי שלא, הללו לא יוכלו להציל אותי. רק התרופה של האח הצעיר תוכל לעזור לי בעת צרה חלילה, ולכן בו אני בוחרת מכל האחים".

הנמשל

רבותינו זכרונם לברכה אקרו, שלשה שתפים באדם. הקב"ה, אביו ואמו. יוצא אפוא, שלולא שלשת השתפים לא היינו באים לעולם ולכל אחד מהם חלק בננו. אולם שתפים אלו נתנו את חלקם בעבר, בשעת ביאתו של האדם לעולם, אך לאחר שהאדם כבר נולד, אין לו פליקה צרה באב ובאם, כי החי נושא את עצמו, ויש אף שלמורה הצעיר לא זכו לאב ואם חיים וקיימים ולמרות זאת, התגברו על יתמותם והצליחו לגדל בכחות עצמם. לעצמות זאת, הקב"ה הוא שתף תמיד בחייו של האדם, וכל אחד מאתנו זקוק לקב"ה בכל רגע ורגע מחייו, כמו שאמרו חז"ל: "אמר רבי מאיר, על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה, חייב לקלס את יוצרו, מניין? שנאמר כל הנשמה תהלל יה". ומכיון שהאדם זקוק לקב"ה בעבר, בהווה ובעתיד, אזי כאשר האב או האם מצויים דבר מה שנוגד את דברי הקב"ה, אין להם לשמע אלא לדברי ה', שהוא השתף החשוב מבין שלשת השתפים, ואילו זקוק האדם בכל עת ובכל שעה.

נצטוינו בתורה לירא מפני ההורים ולכבדם, שנאמר: "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלקיכם". חכמינו זכרונם לברכה דרשו במסכת במות, מדוע נסמך מורא אם ואב לשמירת שבת? כדי ללמד אותנו כולל גדול בתורה, שאם האב או האם מבקשים מהבן או הבת לחלל שבת בשבילם, או לעבר כל עברה שהיא על צויה ה' כדי לכבדם, אין להם לשמע בקול ההורים, מפני שגם ההורים חייבים בכבוד ה', וזהו סיום הפסוק "אני ה' אלקיכם", שה' חשוב יותר מהאב או האם, ולכן במקרה זה אין לשמע בקולם. על מנת להבין דבר זה, נביא את משלו הנאה של המגיד מדבנא, שיודע במשלו הקולעים והמתאימים.

בעיר אחת התגוררו שלשה אחים זה ליד זה. לימים, החליטו השלשה לנדד למדינות שונות כדי ללמד חכמה ודעת, ולשוב לאחר מכן לעיר הולדתם עם החכמה שרכשו בגולה. שנה תמימה שהו האחים מחויב לבייתם, וכל אחד למד חכמה אחרת. כשחזרו הביתה, נפגשו שלשת האחים והחלו לספר מהי החכמה שרכשו בזמן שהיו מחויב לבייתם. פתח הראשון וספר, כי לאחר שהשפיל והחכים בחכמת הראיה למרחוק, עלה בידו ליצר משקפת משקללת שעמה יכול הוא להביט למרחקים עצומים ולראות דברים שבעין רגילה אי אפשר לראות. התפעלו שני האחים האחרים מהחכמה שלמד אחיהם הגדול ונפנו לשמע את דברי האח השני. אמר השני, "השתלמתי בחכמת התעופה והצלחתי ליצר כלי טיס מהיר ביותר, שיכול לעוף למרחקים עצומים בזמן קצר מאוד". שוב התפעלו האחים והקשיבו לדברי הקטן שבאחים: "אני החכמתי בשנה זו בחכמת הרפואה, והצלחתי להרפא תרופה מיוחדת שכל מי שמריח אותה מתרפא ממחלות רבות ומתחזק בגופו". יום אחד, הביט בעל המשקפת למרחוק, והנה הוא רואה שעיר המלוכה שרויה באפל כבד עקב מחלתה של בת המלך. הנסיכה חלתה במחלה אנושה והרופאים נלאו למצא לה תרופה. נבהל האח הגדול בעל המשקפת וספר את דבר האסון לשני אחיו. הכין האח השני את כלי התעופה שלו, הזמין את שני האחים להצטרף אליו, ועד מהרה מצאו השלשה את עצמם בעיר המלוכה. עם הגיעם, פנו השלשה מייד אל ארמון המלוכה, והאח השלישי, בעל התרופה המיוחדת, נגש אל המלך והציע לו לנסות לרפא את בתו בעזרת התרופה הסודית שבדי. המלך היה שבור מאד ממצב בתו, וכטובע הנתפס בקש הספים לבקשת הרופא הצעיר, ונתן לו רשות לנסות לרפא את בתו. לא עברו ימים ארפים, ובת המלך החלה להתאושש בדרך נס ופלא, עד ששבה לאיתנה והבריאה לחלוטין. קשה לתאר את השמחה הגדולה ששררה בחצר המלוכה, והמלך לא ידע כיצד להודות לשלשת האחים שהצילו את בתו היקרה.

"שמעו נא", פנה המלך אל האחים ואמר, "החלטתי להשיא את

מרגל

הלכות והליכות

פְּטִירָתָם. וְאִם שׂוֹאֲלִים אוֹתוֹ מִי הוּא אָבִיו אוֹ אִמּוֹ, צָרִיךְ לְהוֹסִיף לָהֶם תֹּאֵר כְּדֵי לְכַבְּדָם.

• אֲסוּר לְהַעֲבִיר לְאָב שֶׁהוּא טוֹעֵה בְּדַבַּר הַלְכָה אוֹ שֶׁעָשָׂה שְׂלֵא פְדִין, אֲלֵא צָרִיךְ לֹמַר בְּלִשׁוֹן כְּבוֹד וּשְׂאֵלָה: "הֲאֵם לֹא לְמַדְנֹנֵי כָּךְ? וְהָאֵב יָבִין מֵעֲצָמוֹ שֶׁטָּעָה. אִם הָאֵב אֵינוֹ מִבֵּין אֶת הַרְמָז מֵהַשְּׂאֵלָה, יֵשׁ לָבֹן לֹמַר בְּמִפְרָשׁ אֶת הַדִּין, אִךְ לֹא יֵאמַר לוֹ שֶׁטָּעָה, וְעֵדִיף שִׂיאֵמַר לוֹ דַּרְךְ שְׂלִיחַ.

• אִם רוֹאֵה שֶׁאָבִיו טוֹעֵה וְחוֹשֵׁשׁ שֶׁאֵם לֹא יַעֲבִיר לוֹ, יִגְרַם לוֹ הַדַּבָּר לְבִגְיוֹן, יֵאמַר לוֹ בְּדַרְךְ כְּבוֹד וְיִצִּיל אוֹתוֹ מִן הַטְּעוֹת.

• אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּהוֹרִים וּלְבַקֵּשׁ מֵהֶם דְּבַר-רָמָה, אֲלֵא בְּדַבָּר מִקְבֵּל וְרָגִיל בְּיוֹם-יוֹם. לָכֵן אֲסוּר לְמַנּוֹת אֶת אָבִיו לְדַבַּר שְׂלִיחוֹת וְאֶפְלוּ בְּדַבָּר מִצְוָה.

• הוֹרִים שִׂאֵינָם נוֹהֲגִים כְּשׂוֹרָה עִם בָּנָם וּמְצַעְרִים אוֹתוֹ, יְכוּל לְהַפְנֹעַ מִלְּבוֹא לְפָנֵיהֶם כְּדֵי לְמַנֵּעַ בְּיַנְיָהֶם מִחֻלְקָת.

• מִי שֶׁאָבִיו רָשָׁע וְעוֹבֵר עֲבֵרוֹת בְּמִזֵּד, יֵשׁ אוֹמְרִים שִׂאֵינִי מִחֵיב בְּכְבוֹדוֹ, וְיֵשׁ חוֹלְקִים, וְצָרִיךְ לְהַחֲמִיר בְּדַעַה הַשְּׂנֵיָה, בְּפָרֵט בְּדוֹרְנוֹ שֶׁהִרְחוּקִים מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת נִחְשָׁבִים כְּתִינוּק שֶׁנִּשְׁבַּח וְצָרִיךְ לְכַבְּדָם וּלְקַרְבָּם לְאֲבִינוֹ שֶׁבְּשָׂמִים.

• בְּכָל עֲנִינֵי כְבוֹד, הָאֵב קוֹדֵם לָאֵם, אִךְ אִם נִתְגַּרְשׁוּ שְׂנֵיָהֶם שְׂוִים וְיִקְדִים אֶת מִי שִׂירְצָה.

• בֵּן שְׂרוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה בִּישִׁיבָה וְאָבִיו מוֹנֵעַ זֹאת מִקְּמוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׂמְעַ בְּקוֹלוֹ. אִם הַהוֹרִים דוֹרְשִׁים מֵהַבֵּן לְלַמּוֹד לְמוֹדֵי חַל וְנִפְשׁוּ שֶׁל הַבֵּן חֲשָׁקָה בַּתּוֹרָה, אֵינָם יְכוּלִים לְכַפּוֹת דַּעְתָּם עַל הַבֵּן, אוּלַּם מִן הַרְאוּי שִׂיבֹא עִם הוֹרָיו לְהַסְפִּמָּה וְלֹא יִבְאֵה אוֹתָם חֲלִילָה.

• אָמְרוּ חַז"ל שֶׁבְּנֵי בָנִים הֵרִי הֵם כְּבָנִים, וְלָכֵן לְדַעַת פּוֹסְקִים רַבִּים, כָּל אֶחָד מִחֵיב בְּכְבוֹד סְבוּ וְסָבְתוּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחֵיב זֶה הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְצָרִיךְ לְקוֹם לְכְבוֹדָם וּלְדַבַּר אֲלֵיהֶם בְּדַרְךְ כְּבוֹד וְעֵנּוּה. אוּלַּם כְּבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ קוֹדֵם לְכְבוֹד סְבוּ וְסָבְתוּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּפָנֵי אָבִיו יְכַבֵּד קוֹדֵם אֶת אָבִי-אָבִיו וְאַחֲרָיָה אֶת אָבִיו, שֶׁכֵּן גַּם אָבִיו מִחֵיב בְּכְבוֹד אָב שֶׁלוֹ.

• צָרִיךְ לְכַבֵּד גַּם אֶת אִשְׁתְּ הָאֵב וּבַעַל הָאֵם, דִּהְיִנוּ הוֹרִים חוֹרְגִים, וְיִדְבַּר אֲלֵיהֶם בְּכְבוֹד וּבְדַרְךְ אֶרֶץ. וְלְדַעַת רִבְנוּ יוֹנָה, חֵיב אָדָם גַּם בְּכְבוֹד דּוֹדוֹ וְדוֹדָתוֹ, וְצָרִיךְ לְכַבְּדָם בְּדַבָּרִים וְלֹא לְקַרְא לָהֶם בְּשִׂמְם הַפָּרְטִי אֲלֵא בְּתוֹסֶפֶת תֹּאֵר לְכְבוֹד.

• מִצְוֹת כְּבוֹד וּמוֹרָא הוֹרִים, הֵנָּה מִצְוֹת עֲשֵׂה שִׂאֵינָה תְלוּיָה בְּזָמַן, וְאֶחָד הַבֵּן וְאֶחָד הַבַּת חֵיבִים בְּמִצְוָה זוֹ. וְהִיא נִחְשָׁבֶת כְּמִצְוָה קִשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ רַבּוֹת כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֶפְלוּ לְמַחְצִיתָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל שֶׁהִיא "חֲמוּרָה שֶׁבְּחִמּוּרוֹת", אִךְ לְכוּם צִעְרָא אֲגָרָא - לְפִי גְדֵל הַצִּעַר וְהַטְּרָחָה, כְּךָ גְדֵל הַשְּׂכָר לְמִי שֶׁמְכַבֵּד אֶת הוֹרָיו.

• מִצְוָה עַל הָאֵב וְהָאֵם שֶׁלֹּא יְכַבִּידוּ אֶת עַלְמָם עַל צְאָצְאֵיהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבְיֹאוּם לִיְדֵי מְכַשׁוֹל, וְיִמְחִלוּ וְיַעֲלִימוּ עֵינֵיהֶם מֵהֶם, מִפְּנֵי שֶׁהָאֵב שֶׁמְחַל עַל כְּבוֹדוֹ - כְּבוֹדוֹ מְחוּל.

• יֵשׁ לְכַבֵּד אֶת הָאֵב וְהָאֵם בְּשׂוֹה, וְגַם אִם הֵם נִחְשָׁבִים כְּאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, צָרִיכִים בְּנִיחָם וּבְנִוְתֵיהֶם לְכַבְּדָם כְּאֲנָשִׁי מֵעַלָּה וְאֲסוּר לְבַזּוֹתָם אֶפְלוּ בְּלֵב. וְהַמְבַּאֵה אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ בְּדַבָּרִים, וְאֶפְלוּ בְּרִמְיָהּ, עוֹנֵה גְדוֹל וְהוּא בְּכָלל אֲרוּר מִפִּי הַגְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר "אֲרוּר מִקְלָה אָבִיו וְאִמּוֹ", וְעַלֵּי אָמַר שְׂלֵמוֹה הַמְּוֹלָךְ בְּמִשְׁלֵי: "עֵינִי תִלְעַג לְאָב וְתִבּוֹז לִיקָהֶת אִם, יִקְרוּהָ עַרְבֵי-נַחַל וְיִאֲכֹלֶיהָ בְּנִי-נֶשֶׁר", וְכֵן הִיא בְּיָמֵי שֶׁל בַּעַל הַחֲרָדִים, עִם אָדָם אֶחָד, שֶׁהִיא זֶן אֶת אִמּוֹ אֲלֵא שֶׁהִיָּתָה קִלָּה בְּעֵינָיו, וּפְעַם נִסַּע בְּיָם וּמֹת בְּאֵינָה וְהַמְּוֹלָחִים הַשְּׂלִיחוֹהוּ הַמִּיָּמָה, וְכִשְׁבָּאוּ יְהוּדִים לְקַבְרוֹ, מְצַאוּהוּ עַל שִׁפְתֵי הַיָּם וְעֵינָיו מְנַקְרֶת עַל-יְדֵי הַעוֹרְבִים, עַל שֶׁזָּלַל בְּאִמּוֹ.

• חֵיב אָדָם מִן הַתּוֹרָה בְּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, לְשַׂמְשֵׁם וּלְעִזּוֹר לָהֶם בְּכָל צָרֵיהֶם. וְכֵן יֵשׁ לְבַקֵּרם מִדֵּי פְעַם, לְשֶׂאֵל בְּשְׂלוֹמָם וּלְדַאֵג לָהֶם. וְיֵשׁ לְמַלֵּא אַחַר רְצוֹן הָאֵב אוֹ הָאֵם וּלְבַצֵּעַ אֶת כָּל בְּקִשׁוֹתֵיהֶם, וְרַק אִם מְבַקְשִׁים דְּבַר שֶׁאֲסוּר מִן הַתּוֹרָה אֵין לְשַׂמְעַ בְּקוֹלָם.

• חֵיב אָדָם לְעַמֵּד מִלֵּא קוֹמָתוֹ בְּפָנֵי אָבִיו וְאִמּוֹ כְּשֶׁרוֹאֵה אוֹתָם, וְאֶפְלוּ שֶׁעֵדֵן אֵינוֹ רוֹאֵה אוֹתָם אֲלֵא שׂוֹמֵעַ קוֹלָם אוֹ קוֹל פְּסִיעוֹתֵיהֶם, כְּשֶׁשֶׁם שֶׁחֵיב לְעַמֵּד בְּפָנֵי רַבּוֹ, וְכֵן בְּכָל דִּינֵי קִיָּה שׂוֹה הָאֵב לְרַב. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁצָּרִיךְ לְעַמֵּד בְּפָנֵיהֶם רַק פְּעַמִּים בְּיוֹם. וְגַם אִם הַהוֹרִים מוֹחֲלִים עַל הַעֲמִידָה לְכְבוֹדָם, צָרִיךְ לְפָחוֹת לְהַרְדָּה וּלְהִתְנוּעַע מֵעֵט כְּעֵין קִיָּמָה.

• אֲסוּר לְשַׁבֵּת עַל הַפֶּסַע הַמִּיָּחָד שֶׁל הָאֵב אוֹ הָאֵם, וְכֵן מְקוֹם הַמִּיָּחָד לְאָבִיו לְתַפְלָה, אֲסוּר לְשַׁבֵּת אוֹ לְעַמֵּד שָׁם.

• אֲסוּר לְסַתֵּר אֶת דְּבָרֵי הָאֵב וּלְוֹמַר תְּהַפֵּךְ מִדַּעְתּוֹ, וְכֵן שֶׁלֹּא לֹמַר לְאָבִיו שֶׁדְּבָרָיו נְכוֹנִים וְצוֹדִיקִים.

• אֲסוּר לְקַרְא לְהוֹרִים בְּשִׂמְם, לֹא בְּחִיָּיהֶם וְלֹא לְאַחַר

מְלַקֵּט מִסִּפְרֵי הַלְכוֹת "כְּבוֹד אָב וְאִם" וְ"כְּבוֹד הוֹרִים כִּהְלַכְתוּ"

מהלל

מספורי חז"ל

ונשברה. כעסה האשה והחלה להביא לו את מזונו בקערת עץ עלובה, שהגביר את תחושת הצער של האיש הזקן. נכד קטן היה לו לאותו זמן ולבנו הזקן והטהור לא יכול היה לסבל את הצער שאביו ואמו עושים לסבו הזקן. יום אחד עלה הילד לעליית הגג, נטל בגד ישן של אביו וגזרו לשניים. לאחר מכן התיישב לחתך חתיכת עץ ועשה ממנה קערה. התפלא האב ושאל: "לשם מה אתה עושה זאת?" השיב הילד: "לכבודכם אני עושה זאת. מכין אני לכם בגדים ישנים וקערת עץ פשוטה, וכאשר תהיו זקנים אושיב אתכם ליד התנור עם בגדים אלו ואגיש לכם אכל בקערה זו". התביישו ההורים לשמע דברים אלו, ומיד קראו לאביהם הזקן והושיבוהו ליד השלחן, כשהוא לבוש בבגדים יפים ולפניו מיטב המאכלים, ומאותו יום כבדוהו בכבוד רב. (על פי נפלאים מעשיר)

אחד מגדולי האמוראים היה רבי אבהו, והיה לו בן צדיק בשם רבי אבימי. לבנו זה היו חמשה בנים חשובים, שהיו נכדים של רבי אבהו הסב והיו מכבדים אותו מאד. מדי פעם, היה הסב רבי אבהו בא לבקר את בנו ואת נכדיו, וכאשר היו צעדי נשמעים מחוץ לבית, היה רבי אבימי רץ בעצמו לפתח את הדלת לכבוד אביו, ולא היה שולח את אחד מבניו, כי רצה לקיים את המצוה בעצמו, והיה קורא "פו, פו!" כל הזמן, עד שהיה פותח את הדלת, כדי שאביו יבין שהוא מגיע לפתח ולא יצטרע בהמתנתו מאחורי הדלת. יום אחד, בקש רבי אבהו האב הזקן מבנו רבי אבימי מים לשתות. רץ הבן וחתר עם פוס מים, אך כשחזר ראה שהאב נרדם מרב זקנותו. התכופף רבי אבימי כדי לראות מתי אביו מתעורר, וכך עמד כפוף זמן רב עד שהאב התעורר מעצמו והבין הגיש לו את פוס המים. כך היה רבי אבימי דגמה ומופת כיצד צריך לכבד הורים. (מסכת קידושין)

ספורים רבים מספורים חכמינו זכרונם לברכה על תנאים ואמוראים שהיו מכבדים את הוריהם, כדי שאנחנו נלמד ממעשיהם כמה חשובה היא מצות כבוד הורים. על רב יוסף מספרת הגמרא, שכאשר היה שומע את קול הפסיעות של אמו, היה אומר: "הבה נקום מפני השכינה שקרבה ונבאה". אמו של רבי ישמעאל באה פעם לחכמי ישראל חבריו של בנה, והתאוננה לפנייהם על בנה שאינו נוהג בה כבוד. הזדעזעו החברים לשמע שחברם רבי ישמעאל אינו מכבד את אמו, ותמהו: "כיצד יכול להיות שרבי ישמעאל הצדיק אינו מקיים מצות כבוד אב ואם?" ומיד שאלו את האם: "במה אינו מכבד אותך רבי ישמעאל?" ספרה להם האם, שכאשר בנה רבי ישמעאל חוזר כל יום מהישיבה לאחר שלמד בה שעות ארוכות, מביאה היא לו מים לרחץ את רגליו, שכן באותם ימים היו מתהלכים יחפים והיו צריכים לרחץ את הרגלים כדי לחזקם, ולאחר שהיתה רוחצת את רגליו במים, היתה האם

חכמינו זכרונם לברכה מספרים לנו על התנא הקדוש רבי טרפון, שהיתה לו אפוא זקנה והוא היא מכבדה במסירות נפש. מרב זקנה וחלשה, התקשתה האם הזקנה לרדת מעל המטה הגבוהה, ולכן בכל פעם שרצתה לרדת, היה רבי טרפון מתכופף על הרצפה, ואמו היתה מניחה את רגליה על גבו, וכך הקל מעליה את הירידה מן המטה. כך היה גם בכל פעם שרצתה לחזור ולעלות על המטה, היה רבי טרפון מתכופף בשבילה על הארץ, והיא היתה עולה אל המטה מעל גבו של בנה הצדיק. עוד מספרים לנו חכמינו זכרונם לברכה, כי פעם אחת ירדה אמו לטיל בחצר בשפת קדש, ולפתע נקרעה רצועת הנעל שלה והיא נותרה עומדת פשהיא אובדת עצות. כיצד תמשיך ללכת הביתה, כאשר רק רגלה אחת נעולה? מה עשה בנה רבי טרפון? הניח את ידו תחת רגלה, והיא הלכה באטיות צעד אחר צעד, כשרגלה אחת מונחת על ידו של רבי טרפון בנה, עד שחזרה לביתה בשלום ועלתה שוב על מטתה לנחת. יום אחד, חלה רבי טרפון לא עליו ונפל למשכב בחלי מסכן. עמדו כל תלמידיו והתפללו על רבי טרפון שיצריא מחליו, ולפתע נכנסו כמה מחכמי הדור, גדולי התנאים חבריו של רבי טרפון, שבאו לקיים בו מצות בקור חולים. כשנכנסו החלה האם הזקנה לשבח את בנה הצדיק ובקשה מהם להתפלל בעבורו, שהרי מכבד הוא אותה באפן נפלא, ומקיים ביותר את מצות כבוד אב ואם. אמרו לה חכמי ישראל: "גם אם יעשה רבי טרפון הרבה יותר ממה שעשה למענו, עדין לא הגיע לחצי המצוה של כבוד הורים!" לאחר זמן קצר, הבריא רבי טרפון בדרג נס. תשובתם של חכמי ישראל מעוררת תמיהה לכאורה. מדוע בטלו את דבריה של האם הזקנה כשספרה להם על גדל מצות כבוד ההורים של רבי טרפון? אולם בספרים הקדושים מסבירים, כי החכמים חששו שקא רבי טרפון סיים את תפקידו בעולם וקיים את המצוה בשלמות, וכדי להצילו ולהחזירו לחיים, אמרו שעדין לא הגיע למלא המצוה של כבוד הורים, ועדין יש לו מה לתקן בעולם הזה. (מסכת קידושין)

מעשה באיש אחד, שלעת זקנותו התגורר בביתו של בנו וכלתו מחמת חלשתו. זמן היה האיש וידיו רעודו, וכאשר היה יושב ליד השלחן לסעודה, היה מעט מרק או משקה נשפך מידי, ומפת השלחן היתה מתלכלכת. כעסו עליו בנו וכלתו ובמקום לרחם על האב ולסייע לו בסבלנות, הלכו והושיבוהו בפנה שמאחורי התנור, הלבישוהו בגדים בלויים והגישו לו מעט מזון בקערות פשוטות ובזיוות. ישב האיש הזקן בפנתו ולבו מלא צער וכלמה. דמעות זלגו מעיניו כשזכר את ימיו הטובים, בהם ישב על שלחנו כאיש צעיר, ושבעתים הצטער כשראה את התנהגותם המשפילה של בנו וכלתו, בהם השקיע רבות במשך ימי חייו. פעם אחת, רעדו ידיו וקערת התרס שהגישוה לו פלתו, נפלה מידי ארצה

מתפל

אמרות ופתגמים

• משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיפיר ויגמל חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מדה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואנשים, ושיהן אל לבו כי האב והאם הם סבת היותו בעולם, ועליהם באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמזה יגיעות בקטנותו. וכשיקבל זאת המדה בנפשו, יעלה ממנה להפיר טובת האל ברוך הוא שהוא סבתו וסבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציא לאור וספק צרכו כל ימיו והעמידו על מתנתו ושלמות איבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשפלת... (החנך)

• בראית מצוה זו שתבוא הנאלה עליה... (תוכחת חיים)

• כבוד את אביך ואת אמך, לא יכבדנו כבן בשביל ירשתנו או בשביל דבר אחר שהוא מצפה ממנו. (פרוש הטור הארוך)

• אחד היה מכבד את אביו ואת אמו, והיו לו אחים ואחיות, והיו מתקוטטים עמו והיה מקללם ומכעיסם, והיה לאביו ולאמו צער. אמר לו החכם, אתה תכבד את אביך ואת אמך ואתה מצערם?! (ספר חסידים)

• כשהבן ירא מאביו, יהא גורם גם-כן שבנו יהא ירא ממנו, כי טבע המוליד יעבר לנולדים. ועוד, כשהבן יראה שמכבד הוריו, יקח ממנו מוסר לכבד אביו. אבל כשיראה הבן שאביו מזלזל בכבוד אביו, יפקע פלילת מוראו גם-כן ממנו. (אור החיים)

• כל המכבד אביו ואמו, אין חלול שבתות בא לידו, ולכך נסמכה מצוות אב ואם לשמירת שבת, שנאמר "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו". (זהר הקדוש)

• כל המכבד את אביו ואת אמו אין חטא בא על ידו, ואם חטא - נמחל לו העוון. (תנא דבי אליהו)

• ראיתי בני עליה והם מעטים, שיהא להם מורא אב ואם, אם לא פשהם יראים שיכו במקל על קדקדם, אבל כשהם קצת גדולים פורקים על, אוי לבנים מיום הדין. על-כן, מי האיש החפץ חיים, יאזר בגבור חלציו וכל אשר בכחו לעשות מה שמוטל עליו יעשה. (פלא יועץ)

• תנו רבנן, שלשה שהפין הן באדם. הקדוש-ברוך-הוא ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש-ברוך-הוא: "מעלה אני עליהם פאלו דרתי ביניהם וכבדוני". (מסכת קדושין)

• תני תנא קמיה דרב נחמן: בזמן שאדם מצער את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה: "יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם, שאלמלי דרתי ביניהם - צערוני". (שם)

• שאלו את רבי אליעזר, עד היכן כבוד אב ואם? אמר להם: כדי שיטל ארנקי ויזרקנו לים בפניו ואינו מכלים. (שם)

• אילו דברים שאוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קנימת לו לעולם הבא? ואלו הן: כבוד אב ואם וכו'. (מסכת פאה)

• כל המבקש ימים ושנים ועשר וכבוד וחיים ארבים בעולם הזה ולעולם הבא, חיים שאין להם סוף וקץ ותכלית, יעשה את רצון אביו שבשמים ואת רצון אביו ואמו. (תנא דבי אליהו)

• כל המכבד אב ואם, הקב"ה משלם לו שכרו בעולם הזה ובעולם הבא. (שם)

• גדול כבוד אב ואם, שהעדיפו הקב"ה מכבודו. (ירושלמי פאה)

• כמה חביבה מצוות כבוד אב ואם לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע, מנלן? מעשו הרשע. (תנחומא)

• המכבד את אביו, נתן לו הקב"ה בנים צדיקים שיכבדוהו. (מדרש תלפיות)

• מנין שכל המכבד אבותיו, מוחלין לו על כל עונותיו? דכתיב "ויאמר אנכי אעשה כדברך", וכתיב "ויאמר ה' סלחתי בדברך". (בשם המדרש)

• למען יאריכון ימיה וגו'. הנני מזוהר אותך על כבוד אב ואם מפני שיאריכו ימיה ויהיו לה בנים ובנות. ואם אתה תכבד את אביו ואמו יכבדו אותך בניך בזקנותך, כי במדה שאדם מודד בה מודדין לו. ולכן כבוד אב ואם אינו רק לתועלת הזקנים המתפגדים, אלא הוא גם לתועלת הבן המכבד אותם, כי לגלגל הוא שחוזר בעולם. (אברבנאל)

היה מצטער מאד על שאינו זוכה לקים מצוות כבוד אב ואם, אבל כששמע פמה גדולה היא המצוה ועד פמה צריך לכבד את ההורים כמו רבי ישמעאל ורבי טרפון, אמר שהוא שמח שאין לו הורים לכבדם, כי לא היה בכחו להגיע לדרגה כה גבוהה כמו שני התנאים הקדושים הללו. וכך אמר גם האמורא רבי יוחנן, אשרי מי שלא ראה את הוריו, כי אי אפשר לקים כבודם בכל הצורך. רבי יוחנן זה, התיתם מאביו עוד לפני שנולד, וכשנולד נפטרה אמו, והיה יתום משנייהם. וגם האמורא המפרסם אביו היה יתום כזה משני הוריו, ולכן קראו לו אביו, ראשי תבות אשר בך יתום יתום, פסוק בספר הושע. ואת כל זאת ספרו לנו חז"ל, כדי להשריש בנו את הידיעה על החשיבות הגדולה של מצוות כבוד אב ואם ועל המאמצים הגדולים שאנו צריכים להשקיע כדי לקיים מצוה זו בכל ההדור האכפרי. (שם)

רוצה לשתות את מי הרחיצה כדי להראות לו פמה היא מתבטת אותו וכמה היא מעריכה אותו על שהוא לומד תורה בהתמדה, אך רבי ישמעאל לא הרשה לה לשתות מים אלו ולא רצה שהיא תטרח בשבילו לרחץ את רגליו. שמענו החברים את דברי האם והבינו, כי רבי ישמעאל מכבד מאד את אמו, ואדרבה, מרב שהוא מכבד אותה הוא לא רוצה שהיא תטרח ותתבזה בעבורו, אך אמרו לו לרבי ישמעאל, שאם זהו רצונה של אמו, עליו לשמע בקולה וזהו כבודך. (ירושלמי קידושין)

הגמרא ממשיכה ומספרת, שכאשר שמע האמורא זעירא את הספור הלזה על רבי ישמעאל, יחד עם הספור על רבי טרפון, נאנח ואמר: "ברוך ה' שאין לי הורים שעלי לכבדם", כי זעירא היה יתום רחמנא לצלן מהוריו, ולפני ששמע את הספורים הללו,

מספר

ספורי צדיקים

פעם כסף למוחית. האם מתר לי להשתמש בכסף, אף-על-פי שאינם שומרים פראוי את התורה והמצוות? השיב לו רבי שמואל: "מתפלא אני על שאלתך. הרי לדברך לא מקימים בניך את המצוות, ועתה נותרה בידי רק מצוה אחת והיא מצוות כבוד אב, ובכך שהם שולחים לך כסף ותומכים בך, הרי זוכים הם למים מצוה גדולה זו. וכי מבקש אתה לקחת ולאבד מהם גם את המצוה האחרונה שנותרה להם?" (מעשה שהיה)

לאחד מתושבי פריסק נודע, שאביו הגר בעיר רחוקה נפל למשכב והוא מבקש שיבוא אליו. נכנס לרבי חיים מבריסק ושאלתו בפיו: "הרי אמרו חז"ל, שאם הוצאות כבוד אב ואם צריכים ההורים לשלם, האם פטור אני מלנסע לבקר את אבי, שכן הדרך תעלה לי כסף רב?" הביט בו הרב בעינים חודרות ואמר: "אינך צריך לנסע לאביו, אלא ללכת אליו ברגל!" (מועדים וזמנים)

הצדיק בעל "אור המאיר" עמד פעם בבית מזיגה בו מכרו יינות שונים, ולפתע נכנס אל המקום יהודי אחד, לקח פוס יין שרף, ברה בחטיפה ושתה את הכוס בלה. לאחר מכן בקש להמשיך בדרכו, אלא שהצדיק עכב בעדו ואמר לו: "בני הקור, יודע אתה שיש גלגולי נשמות ולפעמים נגזר על האדם להתגלגל בדבר מאכל כלשהו. והנשמה מתחננת לה שייהודי יברך על המאכל פראוי ובכך יביא את הנשמה לתקונה הנכון ולמקומה הראוי לה בגן עדן. אולי בכוס זו ששתית עכשו, היתה מגלגלת נשמת אביו הפגוע, והיא המתונה שתבוא ותברך פראוי לפני שתשתה כדי שתוכל להגיע לתקונה, אולם אתה לא ברכת פראוי אלא אמרת את מלות הברכה במהירות". כששמע האיש את דברי הצדיק, נזכר לפתע פתאום כי היום הוא יום פטירתו של אביו, ומרוב צער נפל והתעלף על הארץ. מהר הצדיק להשיב את רוחו ונתן לך דרך תשובה כדי לתקן את מעשיו, וגם את נשמת אביו, ומאותו יום והלאה הקפיד האיש לברך במתנוע מעונה ולומר כל מלה ותבה במהירות בלי לחטף את המלים, ובכך עשה נחת רוח לנשמת אביו שהגיעה לתקונה הנכון. (צדור החיים)

"היהודי הקדוש", רבי יעקב יצחק מפשיסחא, היה בצעירותו מלמד גמרא לבחורים צעירים. בין תלמידיו היה בחור מפלג, יתום מאביו. פעם אחת, התעמק היהודי בסגיא עמקה, וכשראה הבחור כי הזמן חולף, החליט לגשת אל ביתו שהיה בסמוך, כדי לאכל קמעה. כשסיים את ארוחתו, בקשה מפגנו אמו להוריד מהגג חבילה של שחת. חס הבחור על בטול תורה, והסביר לאמו כי הזמן קצר ויתכן כי הרב כבר חזר להמשיך השעור. בדרכו, נמלה הבחור בדעתו וחשב: "הרי תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, מכאן שכל מטרת התלמוד היא לעשות חסד ולהיטיב עם הבריות, וכאן הרי גרמתי על ידי למוד התורה לבטול מצוות כבוד אב!" חזר אפוא הבחור על עקבותיו, טפס על הגג והוריד

כבוד גדול נהג רבי יצחק מוורקי באמו הזקנה, ובכל שנה היה נוסע לעיר מולדתו לקיים מצוות כבוד אב. בכל פעם שהיה בא, היה מסב בשבת קודש על השלחן כדי לשמח את אמו שתוכל להתכבד בו והיה מקיים כל מה שבקשה מפגנו. פעם אחת, באמצע הסעודה בקשה אמו לשנות פוס מים. הזדרז אחד החסידים והביא לה פוס מים לשתייה, אך היא סרבה ובקשה שבנה, הרבי בכבודו ובעצמו, יביא לה. מיד כששמע זאת הרבי, קם בזריזות ומקומו ורץ להביא מים לאמו. כשהגיש לה את הכוס, אמרה: "באמת לא הייתי כה צמאה למים, אלא רציתי לזכות אותך במצוות כבוד הורים ששכרה גדול לאריכות ימים". (כבוד אב ואם)

ה"אמרי אמת" מגור, נסע פעם ברכבת עם אמו הרבנית, וישב בקרון עם כמה מבני המשפחה ועסק בתורה, ואלו אמו ישבה בקרון הסמוך עם מספר נשים שלוו אותה בדרכה. תוך כדי הנסיעה, נטל הרבי את ידי לסעודה, אכל ארוחת צהרים בזריזות כמנהגו, וברך ברכת המזון במתנוע. מיד לאחר מכן שב הרבי ללמוד, אולם כעבר זמן קצר נכנסה אמו אל הקרון ואמרה לרבי: "בני הקור, עליך לאכול". היא לא ידעה שהרבי זה עתה סיים לאכול, אך הוא לא אמר מאומה אלא נגש בשתיקה אל המזוזה, הוציא משם כריך של לחם, נטל שוב את ידיו, אכל וברך. כלל לא עלה על דעתו לומר לאמו: "הרי זה עתה אכלתי, ומדוע אכל שוב?" אלא קיים את דבריה מיד ללא אמר ודברים. (תפארת אבות)

רבי ישועה פסיס, רבה של תוניס, היה נוהג לסור לבית אמו בכל ליל שבת כדי לכבדה ולהתברך מפייה. ליל שבת אחד, שחל בחדש טבת, יצא רבי ישועה מבית הפנסת בדרכו לבית אמו, כשבחוש גשמי זעף ורוחות סערה. הוא לא נרתע מכל הקשיים, ועשה את דרכו ברוח הקרה ובגשמים העאים אל ביתה, אולם כשהגיע אל הבית התפלא לראות כי שקט שורר בבית. הטה הרב את אזנו אל הדלת, ולא שמע את התכונה הרגילה שהיה שומע בכל ליל שבת, פאשר אמו היתה עורכת את השלחן לקראת סעדת השבת, וחשש עלה בלבו שמא אמו הזקנה עדין לא קמה ממנוחתה. לא רצה רבי ישועה להעיר את אמו, ולכן המתין מחוש לדלת במשך זמן רב, פאשר הוא חשוף לגשמי הברכה ולרוחות הסערה, אולם הוא קבל את כל הצער באהבה כדי שלא להעיר את אמו. רק לאחר שעה ארפה, כששמע את קולה של אמו בבית, נכנס אליה בדחילו ורחימו כשכלו נוטף מים, ובקש להתברך מפייה ולברכה בברכת השבת. (למען אספרה)

אחד מתושבי ירושלים, שבניו נסעו לאמריקה לפני שנים רבות, בתקופה שקשה היה לשמור את השבת ואת המצוות במדינה הרחוקה, בא פעם אל הגאון רבי שמואל סלנט ושאלתו בפיו: "רבי, בני עזבו לצערי את דרך התורה ואינם מקימים את המצוות במקום מגורם באמריקה. עתה הם התעשרו ושולחים אלי מדי

את חבילת השחת - לשמחת אמו. כשנכנס הבחור אל רבו, הביט בו היהודי וקם בפניו מלוא קומתו. התלמידים התפללו לפבוד הגדול אותו מנחיל רבם לחברם הצעיר, אך הרב שאל את הבחור: "איזו מצוה קימת עתה?" ספר לו הבחור את כל אשר ארע לו עם אמו. נענה היהודי ואמר: "כשנכנסת - נכנס עמך האמורא אבי". כי ידוע שאבי היה יתום מאב ואם, ולכן נקרא בשם זה שהוא ראשי תבות הפסוק בהושע 'אשר בך ירחם יתום'. דרכו של אבי היא ללות כל מי שמכבד את אביו ואת אמו, כדי שאף לו יהיה חלק במצוה, ועתה האיר אבי את עיני בסיגיה הסבוכה והיה העקב למישור". (תפארת היהודי)

רבי יהושע ליב אל נושא הפתבים לכל ארץ הדרו ולא הסיר מבטו ממנו אף שעה קלה. על כל פסיעה ופסיעה לחש לו באזנו: "היה זהיר לא להפוך את התבות, שים נא בני את לבך שלא יתהפך המשא בידך". פקעה סבלנותו של נושא המשא ופנה אל רבי יהושע ליב ושאלו בתמיחה: "רבי! מה כל החרדה הזאת?" השיב רבי יהושע ליב בענוה: "התבה העליונה מכילה חדושי תורה של אבא ז"ל, ובתבה התחתונה שמתי את הכתבים שלי, ואין זה הגון שחדושי של אבא ימצאו אפלו שעה אחת למטה ושלי למעלה". (גדולי הדורות)

אשה אחת באה לפני רבי ישראל אביחצירא, הבבא סאלי, יחד עם בנה שהלך בדרך עקלתון והתרחק מדרך התורה והיראה. בלבשו ובמראהו היה נראה רחוק ממחנה היראים לדבר ה' והיה נפר עליו, כי הובא אל הצדיק למורת רוחו ובעל פרחו. כשהגיע תורו להפגס אל הצדיק, הכניס הגבאי את הפתק של האם ובה תנתה את צרתה על בנה זה שאינו מכבדה פראוי ומתנהג עמה בזלזול. כשקרא הצדיק את הפתק, הביעו פניו צער וכאב ואמר לעצמו בלחש: "אלו היתה אמי בחיים, הייתי נושא אותה על כתפי ורוקד מרב שמחה" ומעיניו זלגו דמעות של התרגשות. הדברים עשו רשם פביר על לב הנער ולבו נשבר בקרבו. הוא החל לבכות וקרא: "אמי היקרה! הרני מבקש את סליחתך על כל הצער שגרמת לי". נהרו פניו של הצדיק והוא שדלו לתקן מעתה את דרכיו ולכבד את הוריו כמצוות התורה. (כבוד אב ואם)

באחת מנסיעותיו הרבות של הצדיק רבי דוד מלוב אל רבו החוזה מלבלין, נודע לו כי אמו הגיעה לבקור בקרבת מקום והוא בקש ללכת לבקרה. אולם לפתע נעצר ואמר: "הרי יצאתי מן הבית לשם נסיעה ללבלין, ולא בשביל כבוד אמי. האם אעשה עכשו מצוה גדולה זו של כבוד אם ללא הכנה ראיה?" שם רבי דוד לעירו, ושוב יצא ממנה במיוחד כדי להקביל פני אמו, ואחר כך המשיך ללבלין. (מגדל דוד)

יהודי כפרי נכנס אל ה"שמח ישראל" מאלכסנדר ושאלה בפיו. הוא בא לשאל בעצת הרבי, אם לעקר מדידתו בכפר הקטן בו הוא גר, ולעבר אל העיר הגדולה, ואף שבכפר יש לו דירה גדולה ומרווחת וגם לאביו הגון שגר עמו יש מקום מגורים מרווח, ואף הפרנסה מצויה לו שם בכבוד, אלא שאין בכפר מנין יהודים ואין באפשרותו להתפלל עם הצבור, אולם בעיר יאלץ להסתפק בדירה קטנה שלא תהיה נוחה לאביו. הרבה הרבי זמן רב בשאלה ולבסוף אמר: "הגם שראוי הוא ליהודי לגור בעיר בין אחיו היהודים, אולם מכיון שחובתך הראשונה היא לדאוג לאביו ולכבדו, לפיכך עליך להשאיר לדור בכפר, וכן תוכל לכבד את אביו כראוי". (תפארת ישראל)

כבוד גדול היה חולק רבי ירחמאל משה מקוזניץ לאמו שגרה בסמיכות אליו. על לשונה היו שגורים ספורי צדיקים ואמרות טהורות, והרבי היה שוהה שעות ארוכות במחצתה ומקשיב בתשומת לב רבה לכל ספוריה, מבלי להתעיי ומבלי להראות כי הדבר מכביד עליו, שכן זמנו אינו בידו. תמיד היה מביע את

רבי סולימן מוצפי מבגדד, למד בצעירותו מפי רבי צדקה חוצין מגדולי חכמי בגדד, את הגמרא במסכת קדושין העוסקת בדיני כבוד אב ואם, וכשסכמו את כל דיני הסגיה, שאלו רבי צדקה: "אמר לי, כיצד הנה נוהג פאשר אמך עוברת בבית, האם אתה עומד מפניה?" אמר לו רבי סולימן: "לא אכחד מןך ואמר לך את האמת. אמנם עומד אני, אך רק עמידה קלה ולא מלא הקומה". מיד כששמע זאת רבי צדקה חוצין, סגר את הגמרא שלפניו, ואמר: "לא נוכל להמשיך ללמוד יותר, כי לא יתכן ללמד בלי לקיים. ורק אם תתחיל לקיים נוכל להמשיך ללמוד". מאז, הקפיד רבי סולימן לעמוד מלא קומתו מפני אמו וכבדה ביותרת הכבוד. (ילקוט יוסף)

בליל חג הפסח, ישב רבי יששכר דב מפלז וערך את סדר החג כהלכתו. בנו אהרן שהיה אז בן ארבע שנים, והתפרסם לאחר מכן כרבי מפלז, עקב אחרי כל מעשי אביו, ועל-אף שהאב עשה פעולות שונות ובלתי רגילות כדי לגרם לבן לשאל "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?" לא שאל הבן מאוהב. תמה האב ושאל את הבן: "האם לא שמתי לב למעשים המושגים שאני עושה? ומדוע אינך שואל אותי ולא תמה על כך?" השיב הילד בתמימות: "אבא! ראיתי שאתה עושה מעשים מוזרים, אבל התאפקתי מלשאל, כי על אבא לא שואלים שאלות..." (אדמו"רי בעלו)

כשילמד ה"אבני גזר" בילדותו תורה אצל אביו הרב מביאלא, הקשה אביו קשה אחת, שהיתה חמורה בעיניו. קפץ הילד והשיב שהקשיה מעקרה אינה קשיה כלל. דחה האב את תרוצו, הנה אותו קלות על לחיו ואמר לו: "אל תתרגל להשיב במקוריות בלי עיון". לעת זקנותו של הרב מביאלא, בא אליו בנו שהתפרסם בינתיים לגדול הדור, כדי לבקרו בחליו. הזכיר לו אביו את המעשה ואמר לו, שאחר כך עבר שוב על הסגיה וראה שבנו צדק בדבריו עד שהקשיה נעלמה מאליה. בשעתו לא רצה לגלות לו זאת, כדי שלא יתגאה, ועכשו מבקש הוא מבנו שיסלח לו על שהכה אותו בחנם. השיב הבן: "אבי היקר. מיד פאשר דחית אותי ידעתי שהצדק עמי ואתה מפה אותי בחנם, אבל שתקתי אז מפני מצות כבוד אב". (אביר הרועים)

ביום שהעתיק רבי יהושע ליב דיסקין את מושבו מדירתו הקודמת לדירתו החדשה, הזמין סבל שיעביר את ארגוני חדושי לדירתו החדשה. לתמהון העוברים והשבים, התלחה

שביעות רצונו ושמתו מספיקה, ומעולם לא רמוז אפילו ברמז קל כי כבר שמע פעמים רבות את הספורים והם ידועים לו זה מכבר. פעם נסע לעיר גרודז'יסק, כדי להשתטח על קבר זקנו רבי אלימלך, וגם אמו התלווה אליו למסע. כששמעו החסידים על בואו של הרבי לעירם, התאספו ובאו בהמוניהם לקבל את פניו בבית המדרש, המתנינו לו שעה ארצה אך הוא בושש מלבוש. באותה שעה, נצב הרבי ליד אמו ושמע מפייה בסבלנות גדולה את הספורים המפריעים שנהגה מפעם לפעם לספר לו, ורק פאשר סימה והזכירה לו שהחסידים ממתנינים לו, קם והלך לבית המדרש לאחר קבלת רשותה. בבואו, ספר לחסידים את סבת אחורו ואמר: "הקשבת לדרבני אמי הרבנית, וכדאי גם לכם לשמע את דבריה, כי דברים חשובים הם עד למאד". (וכר יצחק)

הערכה גדולה העריך רבי חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר, את אביו רבי אלתר שמואלביץ, שנפטר בקצור ימים בטורם מלאו לו ארבעים שנה כשהוא בשיא פריחתו התורנית. הוא הותיר אחריו אוצר בלום של כתבים וחדושי תורה מכללים בענינים שונים, והבן רבי חיים שקד במסירות על עבודתו ועריכתו. בכל מסעותיו ונדודיו, נשא בחיקו את כתביו הקרים של אביו, ושמר עליהם כעל בבת עינו. אולם, באחת מתחנות הבקרת בנדודיו על פני רוסיה הקומוניסטית, החרם חלק מן הכתבים ורבי חיים מאן להתנחם על כך ועד סוף ימיו התאבל על האבדה הגדולה שאין לה תמורה. באחד הימים שלח לחוץ לארץ את כתביו אביו, ואת השליח הזהיר שלא להסיח דעתו מהכתבים והתבטא כי הם משוש חיו. (חדושות החיים)

ספור נפלא ספר פעם רבי ישראל שמעון קסטלניץ, כפי ששמעו מפי דודו ומורו רבי מרדכי חיים מסלונים שבו עצמו ארע הדבר. בליל שבת אחד, פסע רבי מרדכי חיים ברחובותיה של צפת יחד עם שנים מידידיו, רבי יצחק מאיר ורבי משה שהיו מתקני שעונים, ובדרךם עברו ליד חלון ביתו של יהודי זקן אחד שהתגורר שם, ושמעוהו מפגם נגון נאה ומתוק מאד. האזינו השלשה לנגונו, והתפעלו מאד מנעימתו הערבה ומהרגש הרב של תזקון. מרב התפעלות, החליטו לנקש על הדלת ובקשו מהזקן להסביר להם מה מקורו של הנגון. הכניס האיש לביתו, ולאחר שהרהר מעט לשמע שאלתם פתח וספר כי היה לו בן

אחד שנפטר על פניו בקצור ימים. "בן זה, היה מכבדני מאד בגופו ובמאודו, והיה שולח אלי תמיד מעות בהרחבה כדי שלא יחסר לי מאומה, והיה מכבד אותי בכל דרך. פעם נפל למשכב ושלח להודיע לי על כך, וכשבאתי לבקרו ראיתיו מתגסר ביסורים קשים, וישבתי ליד מטתו בתפלה ובתחנונים. קראתי את כל ספר התהלים בדמע, ותפילתי התקבלה בשמים והוא הבריא ושב לארץ החיים. כך ארע פעם נוספת, ושוב באתי להתפלל עליו והוא הבריא בחסדי שמים, אולם בפעם השלישית לא הספקתי לבוא אליו עד שפבר הסתלק לבית עולמו. הצטערתי מאד על פטירתו, אולם זמון מה לאחר מכן, הוא התגלה אלי בחלום הלילה וראיתיו שוכב על מטה שעשויה כלה זהב טהור. שאלתני אותו במה זכה לשכר כה רב, והשיב לי שמטה זו הוכנה בשמים מכל המטבעות שהיה שולח אלי בחייו בעולם הזה. ובחלומי, שמעתי את בני מנגן נגון ערב ומתוק, והאזנתי לנגון זה זמן מה עד שקלטתי בזכרוני, ואז נעלם בני מנגני והתעוררתי מחלומי. מאז רגיל אני לנגן נגון זה ברב התרגשות ונעימות". רבי מרדכי חיים קלט אף הוא את הנגון הנפלא מאותו זמן, והעבירו לידי חסידיו ומעריציו, ועד היום הוא מקבל ידוע בין חסידיו סלונים, ומכנה בפייהם "נגון גרודז'ין". (ידך המלאה)

כשהיה רבי רפאל ברוך טולידנו, ילד בן תשע שנים, חלה במחלה קשה ושכב במטתו ביסורים. פעם בא חברו רבי יוסף משאש לבקרו, ומצאו נאנק מכאביו. לפתע נכנסה הדלת, ואביו של הילד בא לבקרו, ובאותו רגע פסק מבכייתו והצהיל את פניו לאביו. כשיצא האב, תמה החבר: "איך יכול היית להתאפק מיסוריה הקשים?" והילד בן התשע השיב: "לא רציתי לצער את אבי. די לי שאני מתגסר, ולא רציתי שגם הוא יתגסר ביסוריו". (ביקוד החמה)

הגאון מרוגטשוב רבי יוסף רוזין, היה שקוע כל ימיו עוד מילדותו, בתורה הקדושה, ובה מצא את משוש חיו. זמנו היה כה יקר, עד שלא היה פונה לאכילה ושתייה, ונצל כל רגע לשקד על התורה. פעמים רבות הייתה אמו המסורה מחזרת אחריו עם כוס חלב, כדי להברות את גופו, וכאשר הייתה מזכירה לו את המצוה של כבוד אב ואם, מייד היה מתנער מספוריו וגומע את החלב כהרף עין. (מריצי תורה)

ממלכה

ישבו כמה יהודים ודברו ביניהם בענין צער גדול בנים. נאנח אחד ואמר: "אכן, כך מצאנו במשנה 'משנכנס אב ממעטין בשמחה'... החרה החזיק השני ואמר: "עלי קפצה זקנה בטורם עת בגלל צער גדול בנים, כמו שנאמר 'כירתוליד בנים ובני בנים ונשנתם'... והשלישי ספר: "בליל הסדר אמרתי דם צפרדע בנים, וכשאחד הבנים תקן אותי בנים, אמרתי לו: 'לא התברר לי איזו מכה קשה יותר, בנים או בנים'..."

אחד מבני ירושלים, טען בפני רבי שמואל סלנט: "רוצה אני לכבד את אבי עליו השלום, ולהתפלל לעלויו נשמתו לפני התבה, אלא שהמתפללים אינם מניחים לי לשמש בשליח צבור, בטענה שקולי צורם ומאריך אני בתפלה יתר על-המדה". חיד רבי שמואל ואמר בפקחות: "לפי הדין, יכול אתה לצאת ידי חובת כבוד אב באמירת קדיש ולמוד לטובת נשמתו. נעשית אמנם בפטירת אביך יתום, אבל לא נעשית חזון..."

איש משחת ורע מעללים אחד הלך לעולמו, והותיר אחריו בנים רעים יותר ממנו. התאונן רב העיר ואמר: "הנביא ירמיה מקונן ואומר אל-תבכו למת ואלי-תגדו לו בכו בכו להלל, ודרשו חז"ל 'בכו להולך בלי בנים'. כלומר, אל תבכו למת עצמו, שכן מיתה יפה לרשעים, אולם יש לבכות על לבתו בלי בנים, שלא לקחת את בני עמו אלי-קבר..."

יהודי בפרי הדיוט, שכר מלמד לילדיו ממנהג הימים ההם. יום אחד ראה האיש את המלמד, כיצד הוא משנן עם בניו את הגנח של קדיש יתום. זעם הפרי ושאל: "מה פשר הדבר? הרי עוזני חי?! השיב לו המלמד בחייד: "תנוח דעתך, רוצה אני שבניך יקיימו את מצות כבוד אב גם לאחר מותך, ועד שבניך ילמדו לומר קדיש כראוי, תגיע כבר לשיבה טובה..."

רצועות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. פונד

מה קורה עכשיו?

החוטפים יורדים מהמקלבה, נלשים אל המדר.

דבר אחד אנחנו חייבים לזכור, מימל, אנחנו יהודים, בנים של מלך, ובנים של מלך עושים כל מה שאבא שלהם אומרו

עטוב לנו, מימל, אבל בא נשמה שיש לנו זה את זה, כדי להזכר בבית ובגברים הטובים...

הצלחנו כל הכבוד!

אחים לצרה אנחנו! אני אגרום דב וזה מימל אחי, ואמם?

אני בעריט
ייתם?
ואני יענקל
אני אפרו"ם

ארבעה, תמשה, עשהו בראוו! מלאנו את המכסה!

אתה שומע מה קורה עם מאחורה?

שומע. מכרתים לדוח לממנים. צריך להפריד את הגדול מכל המבורה...

שיר המעלות ממעמקים קראתי...

שיר המעלות ממעמקים קראתי...

ימנו של אגרום דב:

החוטפים היו מרצים והרעו לעצמם בגאווה: בראוו! = הידו! השממה הגדולה שלהם מלאה אותי ברוח שליוות. אם הם הגדולים והמזקים כל כך גאים בתפיסתם של כמה יהודים קטנטנים, סימן שיש לנו כוח. החלטתי להשתמש בכוח זה, כדי להשאיר חזק מהגויים הגסים האלו בכל מחיר. ידעתי שזה לא חזק אופני, אך לא ידעתי כמה חזק רחמי ידרש ממני כדי לעמד בהקלפתי.

רצוצות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. פונד

אתה מראש טוב? צריך עזרה?
צריך עזרה, אבל לא אתה תוכל לתת לי אותה...
מי כן?

לפתע נפתחה הדלת וישני מילדים דמפו פנימה 'הודו' שחזר ממחירה

טאטע, מי יודע איפה הבנים שלי עכשו... והילדים שבבית מי יחנך אותם? אני חוב לברכה מקאוו חוב!

הא, אתה מדליט כאן, ר"ד. עוד מדליט דובר אמרת. רק בעוד שבוע או שבועים יקראו לך למחירה. הם 'שוכחים' אותך כאן בכונה, כדי שיעד המחירה תשבר נפשו וזא תודה בקלות בכל מה ש'יאטמו' אותך.

מי כן? רק נס מוציא אסירים מבית הסהר הזה, אם הם עוד נשארים בחיים.
למה אתה מדבר כן? הנס יקרה לפני ש...

אני לא אשאר כאן כל החיים. יש לי אשה וילדים בבית.
אל תהיה טפס. תצטה טובה לעצמך אם תתכונן נפשוית למיך הקדטים!

לא, לאו אני לא אודה במה שלא עשיתי. הם זרקו אותי לכאן רק מפני שהתבאת את בני מפלגות הגיס. עשיתי את מה שהייתי צריך לעשות. למען נשמת 'לדי'.
וזה עברה מספיק מחירה, לדעתם, כדי לטובת כאן בכלא כל החיים.

ימנו של אברהם דב:

אבא לא היה טפס, אבל במתו נרקמו תכניות ברחה מהכלא הסגור. הוא הרגיש שכל עוד הוא לא נסה למלט את עצמו מהמקום הנוכחי, הוא לא יקים את מצות ההשתדלות בפניו השניים העלמי. הישב ידע מהן הסכנות האורבות לבורחים, ובכל זאת, לא התיאש מן הרחמים.

כל הזכויות שמורות ©